

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Strófák a bünösökről

Budapest, szeptember 14.

Ezek a sorok a Szőke-tárgyalás ötletéből írónak, de minden betűjökkel tiltakozni szeretnének az ellen, mintha hangulatot akarnának csinálni, ahol nem hangulatsínálás, hanem igazságtéves a fontos.

A halassagyarmati pör vádlottja, mikor ma egy fotografus nekiszögezte a gépét, valami ideges ijedtséggel könyörgött az elnöknek, hogy ne engedje lefotografáltatni, elég szerencsétlen ő ugvis. Ez a könyörgés talán nemcsak arra az egy fotografusra vonatkozott. Ennek a vádlottnak mindenfajta fotografálás fáj. Első sorban a nyilvánosság, mely előtt meg kell jelennie. Aztán az újságok, melyek minden szavát, minden gesztusát, esetleg minden pózát megrögzítik. Továbbad fáj neki, hogy megint látnia kell testvéreit, ismerőseit, haragosait, barátait. És csak végezetül fájdul fel a fotografáló masina ellen. A gyilkos fiskálisban a bünösök hiúsága nincs meg. Gyilkolt, de utána jól esik neki az elrejtőzés lehetősége. Ha esetleg kiszabadul: el fog bujni a világ elől. Ha a törvény dugja börtönbe: ezt csak másformájú, talán nem is sokkal kellemetlenebb elbuvásnak fogja érezni. Hiszen már a vizsgálati fogságban is azt mondotta, hogy nem kíván látni senkit. Egy biblia elég neki. Az istennel, az ő istenével óhajt csak négyszemközt beszélni. Ha nem volna alapjában gyáva

s ha nem gyávaságból ölte volna meg felesége szeretőjét, mert a máskülönbén elég hétköznapi helyzetnek másként ura lenni nem tudott: akkor nyilván megölte volna magát, csak hogy mentől előbb beszámolhasson bünéről az ő istenének. De mert gyáva: csak egy kényszerhelyzetet kér, ahol egyedül lehessen az ő istenével. Neki ez a fontos: négyszemközt maradni az istenével. Hogy erre Amerikában lesz-e alkalma vagy a börtönben, az érdeklí talán egy-egy emberi pillanatban, de nem érdeklí általánosságban. Nekünk azonban, ezerszer akarjuk ismételni, igazán mindegy. Itéljék el vagy mentsek fel: nekünk még pillanatnyi szenzációt sem fog jelenteni. Mint ahogy elintézték akta a mi szemünkben Haverda Mariska is, ha szabad, ha fogva van. Az egész Szőke-ügy akkor vált emberi dokumentummá reánk nézve, mikor egy tragikus, de elég hétköznapi helyzetben gyáván viselkedett s azután már csak egy ösztöne volt, egyedül maradni az ő büntető istenével. Elskatulyáztuk akkor az emberi dokumentumok egyik rekeszébe s a dokumentumon nem lesz okunk változtatni, akár elítéljük, akár felmentjük.

De lódotsuk magunktól jó messzire. az érdektelenség távolságába a szécsényi fiskalist. Ne emlékezzünk másra, mint egy ideges, gyöngé, gyáva emberre, aki nem öli meg mindent megvalló feleségét, nem öli meg magát, együtt sir a töredelmes asszonynyal virradatig s aztán reggel lelövi az asszony szeretőjét,

esetleg több közül egyik szeretőjét. Bizonyos, hogy estétől-reggelig sok stáció, ment keresztül ez a lélek. Vajjon nem kellene-e mégis megvizsgálni, hogy az ilyen lélek mit birt el, s mit már nem? Nem kellene-e a lélek teherviselő képességét egyszer abból a szempontból átmérlegelni, hogy ugyanaz a lélek sincs mindig ugyanolyan kondícióban, de más és más léleknek más és más a teherviselő képessége is? Próbáljunk egy pár faktumot megállapítani. Bizonyos, hogy egy zsákhordónak könnyebb két mázsás teherért lehajolni, mint egy hisztérikus asszonynak egy elejtett gombostűért. Bizonyos, hogy százezer ember meg tud mámorosodni az utca ezerféle lármájának képtelen hangzavarában, holott Mahler Gusztáv ideggörcsöket kap, ha a száztágu zenekarból egyetlen hamis hangot kell kihallania. Bizonyos, hogy ideges emberek bele tudnak örülni abba a képzelődésbe, hogy veszélyben forognak, holott a sárréti üldözött haramiának romantikus gyönyörűség a vadászat, melyből csak halva kerülhet ki. Vagy vegyük ugyanazt a lelket. Napoleon egy világgal áll szemközt és nem tud megijedni, de mikor egy légy száll az orrára, rémülten rázkódik össze. En kiállok a pisztolyesőnek és halálos kint szenvedek, ha egy kés éle végigkarczol a márványasztalon. Te irtózol a hideg víztől és a Dunába ugrasz egy ismeretlen gyermek után, aki beleesett. Ő a világ leghiresebb sebésze és idegen orvost hív, mikor gyermekét kell operálni. Hol

Munkásfilozófusok és munkásköltők.

Írta: Bárdos Artur.

(Utánnyomás tílos.)

Mikor valamilyen kifejezőmód, megnyilatkozásforma annyira kiéli magát, hogy metier-titkával már a langyos dilettantizmus is vissza tud élni, akkor tudatosabban szokunk az egyéniség megkülönböztető jegeit tapogatni. És a formánál, az öntvény-nél jobban érdekel az emberi dokumentumok nyersanyaga. Ez az irodalomban a „documents humaines“ kora.

Ezek a korok a „primitivoké“, akik a meglévő formalizmus kelléktárát fölégetik, hogy szüz szemmel újra lássanak meg minden meglátottat és a legkevesebb eszközzel, a legrövidebb uton jussanak el a kifejeződés legtisztább magasságáig.

Csak hogy eddig még csupán a mester-ségbeli, de nem a művészi kultúra nélkülözhetőségéről volna szó. A kifejezőmód primitiv-ságát azokban sokszor tévesztik össze a művész kulturális primitiv-ságával és vannak, akik a tanulatlan embertől eredetibb, zamatosabb megnyilatkozást várnak, mint a kulturált embertől.

Talán ebben is volna valami, ha vala-

hogyan az egészen primitív embert, a fizikailag és istudatlant, meg lehetne szólaltatni. És habár nem valószínű, hogy talentumot valaha csorbított, egyéni bütyköket számára-laposra gyalult az, hogy valaki másokról, előtte és vele együtt látókról is tudomást vett, mégis, bizonyos speciális érdekességet nem lehetne elvitatni az olyan költő versétől, aki még sohasem olvasott verset.

Csak hogy a mostanában oly sűrűn fölfedezett paraszt- és munkásköltők mire megszólálnak, nagyobbrészt már eljutottak — hogy iskola vagy autodidaktizs révén-e, az ugyan édesmindégy — az átlagember műveltségi szintjéig, úgy hogy csak éppen hátrányban vannak azokkal szemben, akik az átlagműveltség fölött plüsszokkal rendelkeznek: a hivatásos művészekkel szemben, akik koruk kulturájának élén masíroznak. Mire Csizmadia Sándor verseket írt, addig ő is fölvergődött azoknak az átlagujságiróknak műveltségi szintjéig, akik az övéinél nem rosszabb verseket kisebb érdeklődés mellett termelnek és abból, hogy valaha a földet boronálta, új meglátásokkal, de még csak új téma-rétegekkel sem gazdagodtunk.

Az pedig, hogy a megjárt iskolák számával állítsuk értékelési arányba a költő versét, hogy „aránylagosan szépek“ mondjuk, mivelhogy a költő csak két középiskolát járt, ez talán mégsem nagyon épületes kritikái szempont. Az iskolából többszörösen

kicsapott Petőfiről tudjuk, hogy korának egyik legműveltebb magyarja volt. Robert Burus pedig valósággal stilizálni volt kénytelen a darabos pusztai embert, hogy az idegeit széna-parfómmal fölfriessítse londoni high-lifeben fölszinen maradhasson.

Adolf Lewenstein új német antológiája, e munkásfilozófusok és munkásköltők művei, sem döntik meg ezeket a megállapításokat a mélységből fölszínre buzogó szüz erők, a kulturát általudt zsenik forradalmi erejével. Tehetséges ember itt is akad, talán több is, mint a legtöbb polgári társaságban. De ezeken is megállapítható az a bizonyos átlagos műveltség, mely már legalább is az újság-irodalomnak, — tehát, sajnos, nem is a legszolidabb irodalomnak — ismeretét tükrözi.

Pedig az antológus is láthatólag ugy akarta csoportosítani gyűjtésének eredményét, hogy kezdetleges életkörülmények és kezdetleges kulturák új értékeit mutassák. Erre vall az egyes gyűjtések élén az író életkörülményeinek az a különös hatásu sommázása, mely különben éppen legérdekesebb momentuma ennek a könyvnek. A versek, filozófiai és novellák nem is műfajok, hanem foglalkozások szerint vannak csoportosítva. Bűdosok, érzemunkások, bányászok és így tovább. És ez, mondom, igen érdekes

van az a mérték, melylyel a lelkek teherviselő képességét meg lehet mérni? Csak az eseményekben és helyzetekben, melyek a lelket próbára teszik. S ha ilyenkor elmulasztjuk a lélek teherviselő képességének megállapítását: lehettünk-e igazságosak, lehettünk-e emberek? Bizonyos, hogy abban a szécsényi esetben Vitális Imre vagy valami Vitális másként viselkedett volna, mint Szőke Jenő. Az is valószínű, hogy maga Szőke Jenő másként viselkedett volna decemberben, mint például egy meleg augusztusi éjszakán. Talán vasárnap is másként viselkedett volna, mint szerdán vagy pénteken. Az időjárásnak, az előző napnak, a pillanatnak is döntő hatása lehet abban, mit és mennyit bírjon el egy lélek. És elég-séges-e ilyenkor a bűnösnek, vagy általában, az ugynevezett bűnösnek beszámíthatóságát vagy kulturfokát vizsgálni? Én nem mernék magamról jótállani, hogy amikor bíró vagyok és halálra ítélem egy Szőke Jenőt, hazamenet nem gyilkolnám meg valami hasonló okból a legjobb barátomat. Azt gondolom: addig a helyzetig, melyet bűnnek neveznek, nincs megfejtett ember. Ő maga is akkor ismeri meg magát. Mi meg nem akarjuk megismerni, hanem elítéljük.

Ismételjük még egyszer? Nincs szó a szécsényi fiskálisról, akinek — kérdés — büntetés-e, vagy inkább jótétemény, ha nem engedik szembenézni azokkal, akiknek nem tud a szemébe nézni. Ha neki nem, nekünk mindenestre mindig, hogy mi történik vele még ezután. De a büntetőjogi sablon, melyet ráhuznak minden esetre, talán nem illő már ebbe a világba. Statuálhatnak például, szavalhatnak tanulságokat: a Szőke Jenő bizonyos időben, bizonyos helyzetekben, bizonyos diszpozícióban mindig úgy fognak viselkedni, mint a szécsényi eset hőse. Pedig ugyanezek a Szőke Jenő más időben, más diszpozícióban talán a feleségüket, talán ön-

hátterét ad egy-egy versnek, sornak, hasonlatnak.

Szép, meleg sorokat olvasunk például a nap felé vágyódásról, nagy tágasságok vonzásáról, izzó napjátékok szerelméről. Egy sötétben sorvado tudó szép tágulása, földalatti falak bátor döngése. És e versek fölött ezt olvassuk: „Fritz Olk. Bányász. Tizenkilenczéves, Gelsenkirchenben született, nőlen, ismétlő iskolába járt. Átlagos heti jövedelme tizenkilencz márká.” A fentebbi képek, hasonlatok tehát ebbe az életrajzba nyulnak vissza, ezek egyik felük van meg a versben, a másik ott van a sommázott életrajzban. Polgári költő ezt így írta: „Bányász vagyok, aki napfényért eped...” vagy másképen, ilyenformán. A „bányász vagyok” itt csak hasonlat volna. Miért hat erősebben rájuk, hogy ennek a képnek egy életsors ad reliefet? Az igazság révén? Hiszen ennek is mindennek a versből, a vers értékeiből kell meggyőznie, nem pedig a költő életrajzából...

Itt különben ilyen sorokra bukkanunk:

Sonnenstrahlen sind leichte Dirnen
Lieben nur die roten Wangen,
Werden nie die Arbeitsstirnen
In Lieb' und Kuss umfangen,
Will die finstre Arbeitsfurchen
Sonne haben, Licht genießen,
Muss sie schon den Sonnenball selber

magukat ölnék meg s nem azt a harmadikat, aki miatt ezeregynehány esztendő óta már annyi baj volt.

Osztrák perfidia.

Budapest, szeptember 14.

A bécsi közegészségügyi bizottság ma falragaszokon tudatta az osztrák főváros lakosságával, hogy Magyarországon egy csomó koleramegbetegedés és haláleset fordult elő, ami annál az intenzív forgalomnál fogva, mely Ausztria és Magyarország közt van, a legnagyobb veszedelem Bécs számára is. A falragaszon egyben óvintézkedéseket rendel el a magyarországi eredetű élelmiszerekkel szemben, nehogy a kolera Bécsbe is behurcoltassék.

Felháborítóbb perfidiát ennél a falragasznál el sem lehet képzelni. Magyarországon még hire-hamva sem volt a kolera, mikor Bécsben már négy halotton állapították meg az ázsiai kolera. Akkor a magyar hatóságok nem használták ki ezt a szomorú körülményt arra, hogy vele Ausztria ellen izgassanak. Pedig több joggal tehették volna, hisz a kolera tudvalevőleg a vízfolyással párhuzamosan terjed és imminensebb volt a veszély, hogy a Dunán lefelé Bécsből inkább fogják behurcolni Magyarországra a kolera, mint a Duna folyásával szemben, most Magyarországból Bécsbe. De az osztrákok magyargyűlölete ezzel nem törődött s a kolera szívesen látott ürtügy az osztrákok előtt, hogy vele Magyarország és a magyar import ellen izgassanak. Még olyan kemoly, sőt nagyképi újság is, mint a bécsi *Zeit*, mai számában egyenesen a magyar hatóságokat vádolja malasztással. Azt mondja, hogy nem állottak hivatásuk magaslatán, más-különbén a kolera fellépését meg tudták volna akadályozni. Szerinte annál bűnösebbek a magyar hatóságok, mert hisz már a magyarországi hadgyakorlatokat is a kolera-veszély miatt halasztották el. És végül egy nagyszerű frázissal záródik a cikk: „Magyarország most is, mint már annyiszor a történelem folyamán, a nyugat védelme-

Himmelshöh' und Aetherräume
Siegend zu erobern wissen!

Ilyenformán azon momentumok helyett, melyek a kulturától való érintetlenséget mutatják, éppen azok felé a kulturális elemek felé fordul az érdeklődésünk, melyek a munkás-író lelki összetételében elemezhetőben, ugyszólván nem annyira vegyi, mint inkább csak fizikai, elvegyülésben ismerhetők fel. Wilhelm Puphal — Baekergeselle. Pompásan tömör böleselmi versek fölött áll ez a név. Rögtön felöltik: ez a Baekergeselle Faustot olvasta. És jól olvasta, ritkamód jól! És tehetségnek is, e hatás naiv tükröződése mellett is, erővel teljes. Általában a szociális műveltség, helyesebben: a szocializmus ismert és nemzetközien egyöntetű műveltsége olvasható itt le a legtöbb mű homlokáról. Ez tehát egyben azt is bizonyítja, hogy a szocializmus fegyelmi nevelésének műveltséget is köszön a munkásság.

Másrészt ez a „szervezett” műveltség sokat árt a művészi közvetlenségnek és legtöbbször bántó erőszakossággal bukkan fel. Talentumos emberek szociális programokat versenek meg és a legtöbb írásmű kimutathatóan a striker-ről szól. És nem tud elmondani intímabb és meghatóbb dolgokat róla — Francois Coppéuál.

zöje egy invázió ellen, mely keletről fenyeget. És nemcsak nyugoti szomszédaink, hanem mindenek előtt saját magának tesz megbecsülhetetlen szolgálatot, ha végre, — bár későn, — az európai kulturát megvédi egy olyan ellenséggel szemben, mely csak fejletlen barbár-népek számára legyőzhetetlen.

Azt kellene ez után a cikk után gondolni, hogy a kolera Oroszországból vagy Olaszországból először Mohácsra hurcolták be s onnan jutott fel a Dunán Bécsbe. Ha ez volna a helyzet, akkor igaza volna a bécsi fürmedvénynek. De Magyarország sem Oroszországgal, sem Olaszországgal nem határos egyetlen egy ponton sem, mert mindenütt Ausztria esik közbe. Ha tehát akár Olaszországból, akár Oroszországból hurcolták volna be a kolera hozzánk, úgy azért a mulasztás első sorban az osztrák hatóságokat terhelné s nekik lett volna kötelességük és ezuttal csak nekik lett volna módjuk is arra, hogy a monarchia határán őrt álljanak. Ha valakit szemrehányás és vád érhet, úgy csakis az osztrák hatóságokat érheti, akik politikai okokból és kápszárságból elmulasztották a határzárt felállítani a két inficiált birodalommal szemben. Bizonyítéka ennek az, hogy a monarchia területén legelőször Bécsben konstatálták a kolera s a ragály ott szedte első áldozatait. De erről az osztrákok szándékosan megfeledkeznek, hanem az ódiomot szeretnék a magyar hatóságok és a magyar kormány nyakába varrni.

Mikor Oroszországban már százezerre rugott a kolera megbetegedettek száma, akkor a bécsi közegészségügyi hatóságnak szemében ez Bécs számára nem rejtett magában imminens veszedelmet s akkor a bécsi lapok sem tartották szükségesnek a „nyugoti kultúra” megvédését. De most az egész magyarországi állat- és gabonaforgalmat korlátozni akarják s a bécsi állatvásáron a legszigorúbb ellenőrzés alá vetik a magyarországi importot. Ha Oroszországgal és Olaszországgal szemben is ilyen óvatosságok lettek volna osztrák szomszédaink, nem volna szavunk a mostani szigorú rendszabályokhoz, így azonban azt látjuk, hogy egyenesen károsítási szándék vezeti őket, mert a hízott marha az alatt a pár nap alatt, mialatt ellenőrzés alatt lesz, annyira le fog romlani, s a felszállított egyéb élelmiszerekben is annyi indokolatlan kár esik, hogy a magyar gazdának egész haszna veszendőbe megy.

Erre más válasz nem lehet, mint az, hogy egész állatkivitelünket az osztrák piacra beszüntessük s hogy ily módon azt a gazdasági harcot, melyet a kolera ürtügye alatt a bécsi hatóságok ellenünk indítottak, mi is gazdasági téren vivjük meg. Az argentinai husbehozatal ellen emelje fel tiltó szavát a magyar kormány, egyben a magyar állatkivitel szünték meg teljesen, akkor majd meglátjuk, hogy mire fog menni Bécs város közlekedési bizottsága.

Ez volna a legmúltóbb válasz a legújabb osztrák perfidiára.

Budapest, szeptember 14.

Mikor jön a király? A lapok egy bécsi lap tudósító jelentése alapján arról adtak hírt, hogy a király októberben hosszabb tartózkodásra Budapestre jön. Ezzel szemben illetékes helyről azt közlik, hogy a királynak a magyar fővárosban való tartózkodása októberre nincs tervben. Ő felsége a jövő év elején jön hosszabb időzésre Budapestre.

A politika eseményei.

— A francia kölcsön. — Mikor lesznek a delegációk? — A horvát helyzet. —

Budapest, szeptember 14.

Egy bécsi értesülés szerint a magyar kormány lépéseket tett a közös kormányról az iránt, hogy a delegációkat október tizenkettőre hívják össze. A közös kormány az osztrák kormányra fog ez iránt érintkezésbe lépni, nagy kérdés azonban, hogy Bienerth báró vállalkozik-e arra a feladatra, hogy az osztrák belviszonyokban rejlő nehézségeket a delegáció ilyen sürgős összehívásának útjából elhárítsa?

A francia kölcsön elejtése és a horvát koalíció tegnapi fuziói határozata több érdekes nyilatkozatra adott alkalmat, ezek közül külön kell kiemelni azokat a nagyérdékű kijelentéseket, amelyeket a közel múlt egy aktív államférfia tett tudósítónk előtt.

Híreink a következők:

A francia kölcsön és a koalíció.

Egy illusztris politikusunk, aki a közel múltban cselekvő részt vett az aktív politikában, a francia kölcsön tárgyában munkatársunk előtt a következő nagyjelentőségű és abszolút hiteles kijelentéseket tette:

A Wekerle-kabinet idején főként Kossuth Ferenc vetett nagy súlyt arra, hogy hitelügyünk lehetőleg függetlenítse az osztrák pénzügyi és néki oroszlanrészét volt abban, hogy az elhidegült francia közvéleményt, a sajtó megnyerése révén, sikerült ismét irántunk való rokonszenvre hangolni. Csak a szüklátókörűek vagy a rosszakaratuak támadhatják ezért Kossuthot, aki nagyon jól tudta, hogy az önálló bank létesülése esetében, amin ő igen komolyan dolgozott, rondkivül nagy jelentősége volna, ha az ellenégesen viselkedő osztrák tőkével szemben Magyarország éppen a leggazdagabb pénzügyi jövedelmét birtokos volna, mert Franciaország az egyedüli ország, amelynek szimpátiája pénzadásban nyilván meg. Kétségtelen ugyan, hogy az osztrák pénzügy nem zárkózott volna el sokáig Magyarország elöl, mivel a pénznek megvan az a tulajdonsága, hogy az üzlet után megy, de mindenesetre éppen az átmeneti időben nagy fontossága lett volna a francia pénz támogatásának, hogy ne legyünk kiszolgáltatva az osztrák fojtogatásnak. Ezt a helyzetet bölcsen felismerte Kossuth s miniszter korában, nagy összeköttetései révén, Franciaországban nagy sikereket is ért el, melyek csak növekedtek volna, ha Justh szerénsetlen tulzó politikája idő előtt nem borít fel mindent. Az 560 millió kölcsön dolgában máris nagy eredménnyel dicsőíthetett a Wekerle-kormány, minthogy a leghatalmasabb francia bankok készek voltak hitelügyünk kielégítésére s egyetlen kikötésük csupán az volt, hogy rendbe jöjjen itt minden. De hát Justhék gondoskodtak róla, hogy ez meg ne történjék s a koalíciós miniszterium eltávozott a helyéről. Új kormány, új rendszer következett, amelyre a francziák már nem vitték át azt a bizalmat, amelyben Kossuth rezsímjét részesítették. Magyarország hitelügyére nézve ez végzetes, mert továbbra is nyomászó függő viszonyban marad Ausztriával, s alig van kilátásunk rá, hogy az újra elvesztett francia barátságot ismét visszaszerezzük. A mostani kormánynak ez semmiesetre sem fog sikerülni, de nem is törekszik rá, mert ez a kabinet nem állván a pénzügyi önállóság alapján tépességgel nem idegenkedik az osztrák tőkével, amely még szorosabbra húzza össze a pénzügyi közösséget. A francia kölcsön-terv elejtésének azonban most egyéb konzekvenciái nem lesznek. A parlament szabad kezét adott a kormánynak, hogy ott, akkor s oly pénzben szeresse be a kölcsönt, ahol, amikor, s amilyenben a leghelyesebbnek tartja. Lukács Lászlónak sem kell letennie a tárczáját, mert neki csak a kölcsönt kell megszereznie,

egyebekben, amint látható, nincsen megkötve, az pedig teljesen kétségtelen, hogy a kölcsönt megtudja szerezni. Nem valószínű, hogy még interpelláció is lesz ez ügyben, mert aki be van avatva az előzményekbe, van olyan tapintatos, hogy a történetek után ne feszegetse a francia pénzügyihez való viszonyulást; ez olyan volna, mintha egy felbontott eljegyzés okait firtatnák, ami bizony kellemetlen ugy a volt menyasszonyra, mint a koppon maradt vőlegényre. Legokosabb, ha lezárjuk a meghiusult francia kölcsön-ügy aktáit, ami azonban távolról sem jelenti azt, hogy azok, akik a pénzügyi önállóság hívei s akik esendben ugyan, de sokat tettek Franciaország megnyerése érdekében ne fájjalnák nagyon mélyen a viszony illetén való megváltozását.

A pénzügyminiszter nyilatkozata.

Egy bécsi újságíró ma délelőtt beszélgetést folytatott Lukács László pénzügyminiszterrel, a francia kölcsön-terv elejtéséről. A pénzügyminiszter többek között ezeket mondotta:

— A francia kölcsön terve az előző kormánytól származik, mely azonban akkoriban azt nem tudta realizálni, miután nem nyertette meg a törvényhozás felhatalmazását. Mőkor azután a képviselőház a mostani kormánynak megadta a felhatalmazást, hirtelenül a külföldön, ahol míg a törvényes felhatalmazás nem volt meg, hallgattak, nagy animozitás keletkezett. Ez az animozitás azonban nem volt nagyon fontos. Döntő jelentőségű volt azonban az a körülmény, hogy a francia pénzügy azelőtt fennállott feleslege megszűnt, egyrészt a gyenge aratás, másrészt az utóbbi időben történt nagy megterheltetések következtében. Emec fordulat után a magyar pénzügyi kormány, mely a francia piacczal egyáltalán nem lépett még érintkezésbe, indítatva érezte magát a terv elejtésére.

A pénzügyi kormány jövő terveiről egy nyilatkozott Lukács, hogy a kormányt semmiféle obligó nem köti, hogy a kölcsönt egészben vagy csak részben realizálja és egyelőre még semmi irányban sem határozott.

A delegációk.

Gróf Kuen-Hédervary Károly miniszterelnök gróf Aehrenthal közös külügyminiszterrel való legutóbbi találkozásakor közölte a külügyminiszterrel a magyar kormánynak azt az óhaját, hogy a delegációk egybehívásának időpontja, ha csak lehetséges, október tizenkettőre legyen. Gróf Aehrenthal közös külügyminiszter tájékoztatni fogja a magyar kormányt óhajáról báró Bienerth osztrák miniszterelnököt, mire azután, mindenesetre még a szeptember huszonkettőre Bécsbe összehívott közös miniszteri értekezlet egybeülése előtt, a delegációk összehívásának időpontját véglegesen meg fogják állapítani.

A bán pártot alakít.

Horvátországban most a tegnapi fuzió határozat a legnagyobb politikai esemény. A jogpárt lapja, a Narodna Obrana, amely Pinterovics Antal vezérlete alatt áll, ma azt írja, hogy ez a frakció nem fogadta el a tegnapi határozatot és sajnálja, hogy ez megtörtént. Majd fölhívja a bán, tartson ki, appelláljon a választókra s a higgadt elemekre, amelyek melléje fognak sorakozni. Tomasics Miklós bán zágrábi értesülések szerint csakugyan így fog eljárni, új governmentális kormánypártot fog alakítani; nem lehetetlen, hogy a tegnapi értekezlet résztvevőivel is, de mindenesetre a feloszlott koalíció erre alkalmasnak látszó részének bevonásával.

Tomasics bán egy bécsi lap tudósítója előtt következőleg nyilatkozott az újonnan teremtett helyzetről:

— A szerb-horvát koalíció bizottsága által kidolgozott programot trialisztikus színezete miatt az összes mérvadó helyeken a legrosszabb benyomást tette. A programért azonban nem lehet az egész koalíciót felelőssé tenni és én remélem is még mindig, hogy sikerülni fog a programot trialisztikus színezetétől megfosztani. Miután a programot tegnapi elfogadták, első sorban arra

óhajtom a figyelmet felhívni, hogy a szerb-horvát koalíció tegnapi ülésén a koalíciónak csak huszonnégy tagja jelent meg, míg a koalíció tényleg 57 tagból áll. Már az a körülmény is, hogy a koalíció szerb tagjainak a program kidolgozásával, semmi dolguk sem volt, azt bizonyítja, hogy az ugynevezett koalícióban nem akarnak a horvát többséggel összekötve lenni, ebből pedig az következik, hogy a tegnapi határozathoz a bizottság tagjainak, imán felül nem sokan járulnak hozzá. Ez okból azt hiszem, hogy a tegnapi határozatot tulajdonképpen nem kell olyan komolyan venni. Ma ugyan még nem tudom, hogy a koalíciónak mely tagja jelentek meg az értekezleten és kik maradtak el, de azt az egyet határozottan tudom, hogy a most kidolgozott program, ha nem változtatják meg, kormányszerű alakításának az alapjául nem szolgálhat. Ami a jövőre választások kilátását illeti, bizvást remélem, hogy a koalíció zöme velem együtt és velem egyetértéssel keresztülvihető munkaprogramot fog csinálni és azok, akik az ellenzéki, többé-kevésbé utopisztikus allűrökkel felruházott programhoz ragaszkodnak, vagy nem fognak az országgyűlésen megjelenni, vagy legalább is ellenzéki fognak szorítottatni. Ha azonban a horvát-magyar kiegyezés ellenségei vagy pedig olyanok jutának többségbe, akik a dualisztikus államformát megváltoztatni óhajtják, akkor — úgy gondolom — új választásra kerül a sor. Tekintettel minde viszonyokra, a választások idejét eddig nem lehetett pontosan megállapítani.

Az „Obzor“ ma hosszasan foglalkozik az egyetemes koalíciós párt programjával, amelyben leginkább azt kifogásolja, hogy erősen klerikális program. Ilyen programmal pedig, mondja az „Obzor“, mindent lehet csinálni, éppen csak kulturpolitikát nem.

Tomasics horvát bán ma délután Bécsből Zágrábba utazott.

A volt jogpárt ugynevezett szlavin szárnya kilépett a koalícióból és a bán programja alapján új pártot szervez.

A románok készülődése.

A román nemzetiségi képviselők és a volt képviselők egy része a Ház ősi ülésszakát megelőzőleg, valószínűleg szeptember 25-én értekezletet tartanak Budapesten. A tanácskozás célja első sorban, hogy megbeszéljék a párt magatartását az új ülésszakban. Tekintettel arra, hogy a párt csak csekély számmal van képviselve a parlamentben, bár a párt kiveszi a részét a parlamenti harcokból is, legfőként mégis legnagyobb gondja, hogy a vidéken szervezkedjék. Ülésükön tehát megállapítják a szervezkedő munka programját. Hir szerint megbeszélük tanácskozásukon annak a módját is, miként lehetne felújítani a megszakadt tárgyalásokat a kormánnyal. Ezzel kapcsolatosan bizonyos megállapodások fognak történni arra vonatkozólag is, hogy milyen akcióit kellene indítani ama román vezető férfiak ellen, akik a nemzetiségi párt hátterbe szorításával tárgyaltak a miniszterelnökkel a románság közeledése céljából.

Budapest, szeptember 14.

A nemzeti munkapártból. A még mindig tartó parlamenti szünet dacára a nemzeti munkapárt országos körében kezdődik már az élet. A kör helyiségeiben ma este már több politikus jelent meg s ott láttuk a kormány tagjai közül Hieronymi Károly kereskedelemügyi minisztert is, aki fél 9 óráig időzött a párttagok körében.

Az ügyvédi reform. Az ügyvédi kamara javaslatmánya holnap, csütörtökön délután tartandó ülésén veszi tárgyalás alá a Székely-féle törvényjavaslatot, amely az ügyvédjelöltek praxisának két évvel való meghosszabbítását célozza. A kamara holnapi ülésén a javaslatot dr. Pap József titkár fogja referálni s az ő véleménye szerint a javaslatl az ügyvédjelölteket semminemű sérelem nem éri, mert — mondja indoklásában — ha az ügyvédjelöltek jogfosztásról beszélnek, akkor ugyanolyan joggal jogfosztásról beszélhetnének a joghallgatók, sőt az összes középiskolai tanulók is. Az ügyvédi karnak tulajdonképpen sok tagja nem osztja a kamara titkárnak ezen véleményét.

A szerb kereskedelmi szerződések. Arra a hírre vonatkozólag, hogy az Ausztria-Magyarország és Szerbia közötti kereskedelmi szerződést tegnapi Bécsben aláírták, a Politische Korrespondenz illetékes értesülése alapján megállapítja, hogy a szerződést július 27-én Belgrádban kötötték meg s aláírták s a szerződésen ez a keltezés van. E idő szerint csupán a szerződés másolt példányainak aláírásáról van szó.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal Rómában. A pétervári „Rjees“ jele-
lenti, hogy gróf Aehrenthal Rómába utazik és ez
az utazás bocsánatkérés azért, hogy Ferencz József
király nem látogatta meg személyesen Viktor
Emánuel királyt. Berlii jelentések szerint a pé-
tervári lap hírében tévedés van. Gróf Aehrenthal
tényleg Olaszországba utazik viszonzni San Giu-
liano salzburgi és ischli látogatását. Ez az újabb
találkozás a két külügyminiszter között valamely
észak-olaszországi városban lesz, még pedig azért
mert az olasz külügyminiszter sem a fővárosban
látogatta meg gróf Aehrenthalt.

A portugál parlament egybehívása. A parla-
ment csak akkor fog összejönni, ha befejezik a tör-
vényes vizsgálatot abban a 26 kerületben, ame-
lyekben kormánypartii jelöltekét választották meg,
miután az ellenzék kifogásolta a választási el-
járást.

Mikor a diplomata sirva fakad. Párisban örüsi
feltűnést keltő eset történt. Panaszra és sirásra
fakadt egy diplomata.

Radolin herceg, Németország volt várísi
nagykövete a német kolónia tegnapi bucsulako-
máján mondotta ezt a feltűnést keltő beszédet. A
beszéd hiteles szövege a következő:

— Nem titkolhatom és nem is akarom tit-
kolni, hogy fájt szívem válok meg ettől az állás-
tól, melyet annyira megszerettem. Szívesen dol-
goztam volna még a francia-német viszony ápo-
lásán. De nem adatott meg nekem a szerencse,
hogy tovább munkálkodhassam, mert olyan pillan-
tatban kell távozzom, mikor azt nem vártam...

Mikor a herceg ezeket mondta, könnyezett.
A nagykövetség tagjai meghatottan bucsuztak
tőle. Bucsuzás közben Radolin még ezt mondta:

— Erősnek és egészségesnek érzem magam s
remélem, hogy még dolgozhatom. Sok gondot ad,
hogy mi lesz most velem?

A herceg, aki sokszoros milliósos, ezt ter-
mészetesen diplomáciai pályájának hirtelen meg-
szakítására értette. A francia lapok élesen támad-
ják a német kancellárt a herceg elbocsátása
miatt. Radolin helyére Schoen báró, volt külügyi
államtitkár kerül.

Rosebery küldetése. Rosebery lord bécsi kül-
detéséről a Times következőket írja: Királyi esz-
ládunknak a Habsburg-dinasztiával való benső
személyes viszony sajátosság jele annak a barát-
ságnak, amely a politikai viszonyokat is mindig
jellemzte. Rosebery lord missziója kiváló fontos-
ságu szolgálatot tett a népeknek, amennyiben a
kölesönösen őszintén érzett óhajok kifejezése.

A szászatyár diplomata. Panama köztársaság
amerikai ügyvivőjét visszahívták. Ez az intézkedés
nyilvánvalóan a legutóbbi interjú miatt történt,
amelyben az ügyvivő kijelentette, hogy ha Men-
doza alelnököt választják Panama elnökévé, az
Egysült-Államok kénytelenek volnának a köztár-
saságot megszállani, vagy annektálni.

Montenegroban kormányválság van. Cetinje-
ből táviratozzák: A kormány beadta lemondását.
A király megbízta Tomanovics miniszterelnököt
az új kormány megalakításával. Az új kormány a
következőképen alakult meg: hadügy Gyurovics
Ivo tábornok, belügyminiszter Dukanovics Marko
államtanácsos, pénzügy Vergovics Fülöp számvé-
vészéki elnök, külügy Tomanovics; az igazságügy-
miniszter és közoktatásügyi miniszter megmarad.

A görög nemzetgyűlés megnyitása. György ki-
rály ma délelőtt 11 órakor az athéni nemzetgyű-
lést a következő beszéddel nyitotta meg:

— Azok a körülmények, amelyek között a nem-
zet a február 18-án a parlamentben végbement sza-
vazást helybenhagyta, bizonyosságot tettek azon kö-
zös óhajról, hogy az alkotmányos rend és orszá-
gunk ereje sértetlenül épségben tartassék. A nép
ezért felszólított, hogy kétszeres számú képvisé-
lőt válasszon e határozmányok revíziója céljából.

Képviselő uraim! Szívvel örülök e terem-
ben való jelenlétükön. Örömet az is fokozza,
hogy ama rendkívül békés, szabad és mérsékelt
magatartás, melyet a választók legfontosabb poli-
tikai joguk gyakorlásánál tanúsítottak. Az önök
feladata igen fáradságos lesz, de meg vagyok győ-
ződve, hogyha e feladathoz azzal a rendkívüli buz-
galommal látunk hozzá, amelyet a nehéz, nagy-
mértvű bölcselet és odaadást követelő körülmé-
nyek köteleltségüké tesznek, és hogyha megbízás-
uk teljesítésében hazafiaság, politikai tapasztalat
és a hellén nép szükségleteinek és érületének, jel-
lemének és óhajainak ismerete fogja vezérelni,

Ily módon a kamarának, amely az önök tanácsko-
zása után rendes ülészsakra ül össze, elő fogják
készíteni azt az alapot, amely a politikai rend hely-
reállítására a legszilárdabb és a nemzet ideáljai-
nak megvalósítására a legalkalmasabb lesz.

A király beszédét a nemzetgyűlés élénk tet-
széssel fogadta. A megnyitási ünnepélyességek
egész tartama alatt a trónörökös a király jobbján
állott. A karzatok zsufolva voltak s különösen a
tiszttakar volt nagy számban képviselve. A diplo-
maták páholyában a diplomáciai kar számos tagja
volt jelen.

Sándor király hagyatéka. Natália exkirályné
értesítette az államtanácsot, hogy Sándor király
hagyatékát, amelynek értéke 350.000 dinár, kész
a Velimiranum jótékony alapítványnak adomá-
nyozni. Ez az alapítvány még Mihály fejedelem
idejéből való, ő örököltette meg vele természetes
fiának, Todorovics Velimirnek emlékére.

A világ legjobb hadserege. Botha tábornok
egy beszédében kifejtette, hogy az Afrikában ren-
delkezésre álló legénységből a világ legjobb védő-
hadseregét lehetne szervezni. Felkéri Angliát, mi-
ködjék közre e hadsereg megalkotásában, melynek
szervezési munkálatait nézete szerint Mehtuen
lordra, de esetleg egy más angol tisztre is így
Kitchener lordra lehetne bízni.

A kolera Budapest előtt.

— Osztrák rágalom. — A Dunamenti kolera-
fészkek. — Külföldön terjed a járvány. —

Budapest, szeptember 14.

Mind szűkebb és szűkebb gyűrűben zár-
ja körül fővárosunkat a kolera. Már itt van
a tőzsomszedságunkban s talán csak esoda
mentheti meg Budapestet a pusztító jár-
ványtól, amelylyel ezelőtt tizennyolcz esz-
tendővel éppen fővárosunkban szedte a leg-
több áldozatot. Ha a hatóságok lelkiismerete-
sen fogantositják azokat az intézkedéseket,
amelyek alkalmasak arra, hogy ezzel a bor-
zalmas járvánnyal szembeszálljanak, akkor
talán a csoda megtörténik és ezuttal megki-
méli fővárosunkat a veszedelem vagy leg-
alább is enyhébb formában látogat el
hozzánk.

A Dunamenti helyiségekből még mindig
szomorú hírek érkeznek és féltő — ismerve
a vidéki állapotokat — hogy ezek a kolera-
fészkek még sokáig melegágyai lesznek a
járványnak. Ezt természetesen osztrák szom-
szédaink aknázzák ki első sorban. A sorok
között mindenekelőtt meggyanusítják a ma-
gyar hatóságokat, hogy ráengedték a gya-
nutlan Bécsre a kolérát, aztán olyan védelmi
eszközökhöz folyamodtak, amelyek éle egye-
nesen Magyarország ellen irányul. Mig arról
volt szó, hogy Orosz- vagy Olaszország ellen
kellene óvintézkedéseket tenni, addig bécsi
barátaink összetett kézzel néztek a veszély
elé. Mihelyt azonban róluuk van szó, akkor
megszeghatnak minden követ a derék bécsi-
ek, különösen, ha ezzel egy időben által-
munkra is lehetne a művelt Nyugat előtt.

Ma a következő tudósítást kaptuk:

Magyarországon,

Budapest még koleramentes.

A főváros a mai napig koleramentes.
Hublik Antal negyvenkétéves péket Obudáról
e hónap 13-án szállították be a Szent Gellért-
kórházba, mert kolera-gyanus tünetek között
betegedett meg. A beteg még ugyanaznap meg-
halt. Ma megállapították, hogy agyaguta és
veselő volt a halál okai. A tiszti főorvos
értekezetre hívja össze a Dunagőzhajózási
Társaság főorvosait, a Máv. főorvosait, a fer-
tőtlenítő intézet igazgatóját, a bakteriológiai
intézet vezetőjét és a kerületi tiszti orvosokat,
hogy az orvosszolgálatot egyöntetűen lehessen
szervezni. Együttel elhatározta a főorvos,
hogy a közönség tájékoztatása céljából újabb
plakátokat bocsát ki, amelyben a közönséget
figyelmezteti azokra az elővigyázati rendszabá-
lyokra, amelyeket a kolera-veszedelem megelő-
zésére szem előtt kell tartani.

Uj kolera-laboratórium.

A belügyminiszter közzétette a főváros közönségét és vele együtt az ország tör-
vényhatóságait, hogy a kolera-gyanus betegek ürülé-

két és a hullák béltartalmát e hó 18-tól az állam
által ujonnan létesített kolera-laboratoriumba
küldjék, amelyet a Gyáli-ut 7. számú házban ren-
deztek be. Figyelmezteti a körrendelet a hatóságok-
kat, hogy a belek csomagolásánál szigorúan tart-
sák be a törvény rendelkezéseit, mert az ebből
származó bajokért a küldőt éri a felelősség.

Vidéki koleraesetek.

Pest vármegye alispánja a holnapi adonyi
országos vásárt betiltotta.

Pécsett — mint megirtuk — tegnapelőtt ko-
leragyanus tünetek között megbetegedett a 69. gya-
logezred egy katonája, de már megállapították,
hogy a katona nem volt kolera-beteg. Már fel is
gyógyult.

Mohácsról újabb megbetegedésről nem érke-
zett jelentés. Nagynyáradon kolera-gyanus tünetek
között megbetegedett Trinter Jánosné és Lancsokon
Krami Mátyás szentoló munkás. Mind a kettő
meghalt. Ma délután felboncolták őket. Az összes
baranyamegyei gyanus halálozások száma hét. Az
alispán rendelkezése a mohácsi iskolákat bezárták.
Szily Tamás főispán és Stenge alispán ma délután
kimentek Mohácsra.

Kiscsávoly, bajai külvárosban, Kollár Béla
vasuti munkás ma éjjel súlyos kolera-gyanus tüne-
tek közt megbetegedett. A beteg ürülékét a buda-
pesti bakteriologiai intézethez felküldötték, a
Korsó-utca 11. számú házat és a beteg környeze-
tét fertőtlenítették. A súlyos betegről megállapi-
tották, hogy napokon át klozet-tisztítást végzett.
A járvány-bizottság megalakult, utasította a vá-
rosi tanácsot, hogy bérleljen járvány-kórháznak
alkalmas épületet, gondoskodjék a kórház felszere-
léséről. Az utcák fertőtlenítése messzszel város-
szerte folyik.

A nyitrai 14. honvédgyalogezred, mely eddig
a 4. hadtest keretében, Komárom mellett gyakor-
latozott, az éjjel két órakor hazaérkezett Nyitrára,
mert a hadgyakorlatot a kolera-veszedelem miatt
hirtelen lefújták.

Ercsiből jelentik: Tegnap délután érkezett
Eresibe a Dunagőzhajózási Társaság Kolowrat
nevű vontató gőzöse, tiz uszályhajóval. A gőzös,
mely Mohácsról, hol szemet vett fel, vasárnap
indult el; — Eresiben kikötött, mert a gőzösn
három fűtő utközben megbetegedett. Az orvos
kolera-gyanusnak találta mind a három beteget.
A betegeket azonnal elzárt helyre szállították és
szigoru felügyelet alá helyezték, a hajót dezinf-
ciálták és ellátták a veszedelmet hirdető sárga
zászlóval. A betegeket ma délelőtt megvizsgálta
Lauschmann Gyula, fejférvármegyei tiszti főorvos
és Traskovszky Gyula járási orvos. A betegek kö-
zül kettő jobban érzi magát, a harmadiknak álla-
pota súlyos. Az orvosok erélyes óvintézkedéseket
tettek s nyomban felküldötték Budapestre a bakte-
riologiai vizsgálathoz szükséges anyagot.

Pozsonyból jelentik: Ama támadásokkal szem-
ben, melyeket a pozsonyi rendőrkapitányság ellen
intéztek, mert továbbította az állítólag kolera-
gyanus Foltin Károlyval érkezett tolonczokat
Budapestre, a pozsonyi rendőrkapitányság kijelenti,
hogy a tolonczok továbbítása a tiszti főorvos véle-
ménye alapján történt és meg nem támadható.

Foltin Károly ugyanis a rendes tolonczjárattal
szombaton délelőtt érkezett Bócsból és Nagyszom-
batba kellett továbbítani. Foltin napszamos aznap
délután hideg töpörtöt evett és sok vizet ivott,
amitől este rosszul lett. A tiszti orvos megviz-
sgálta, konstataálta, hogy csupán hevony gyomor- és
bélhurutban szenved és az állami kórházba szállit-
tatta. Itt azonban tévedésből a járványosztályban
helyezték el, ahonnan, jöllehet vasárnap óta tel-
jesen egészséges, az öt napi inkubációs idő letelte
előtt ki nem bocsáthatják. A Foltin kolera-gyanus
voltáról szóló hírek teljesen alaptalanok és nyil-
vánvaló, hogy a pozsonyi rendőrség nem követett
el mulasztást, amidőn Foltin Károly tolonczársait
továbbította. Dr. Pontocsek József, a pozsonyi
állami kórház igazgatója ma délelőtt szintén távirato-
zott a budapesti rendőrkapitányságnak, kö-
zölve, hogy Foltin Károly nem kolera-gyanus, Kum-
lik Tódor polgármesterhelyettes az ügyről távirati
jelentést tett a belügyminisztériumnak.

A pozsonyi hat kolera-gyanus beteg állapota

a mai nap folyamán javult. A dr. Mergl Ödön tiszti főorvos által végzett bakteriológiai vizsgálat negatív eredménnyel végződött, míg két beteg bakteriológiai vizsgálata csak most van folyamatban. Az állami kórházban koleragyanus tünetek miatt elhelyezett Foltin Károly toloncz, aki csak emésztési zavarban szenvedett, felgyógyult. Ujabb koleragyanus megbetegedés nem történt.

Baján a koleragyanus Kollár Béla állapotában ma délutánra javulás állott be. A járványbizottság kimondotta, hogy a Mohácsról hajón érkező egyéneket megvizsgáltatja és fertőtleníti, továbbá eltiltotta a Dunában való fürdést és a Dunavíz ivását, kimondva egyúttal, hogy a Dunához közeli lakosoknak ingyenes ártézi vizet szállít. A szeptember 18-iki bajai országos vásárt megtartják, azonban ha a járvány egy-két napon belül terjedne, úgy a vásárról Baranyamegye fertőzött községeinek lakosságát eltiltják.

Siógárd községben, Szekszárd közelében, Mózslán József földműves koleragyanus tünetek között megbetegedett. A beteget az alispán azonnal a járványtelepre akarta szállíttatni, de semmi összegért embert és kocsit az elszállításra nem kapott.

Védekezés a kolera ellen.

Rózsavölgyi Gyula Budapest helyettes polgármestere a mai napon a kolera ügyében hirdetményt tett közzé, amelyben kioktatja a közönséget, miként védekezék a kolera ellen. Ezt a hirdetményt holnap ragasztják ki a főváros összes hirdetőhelyein.

A kereskedelmi miniszter utasította a postahivatalokat, hogy mihelyt a postahivatal székhelyén hatóságilag megállapított koleraeset fordul elő, a hatósági értesítés vétele után a következő tárgyakat tartalmazó csomagokat és árumintákat a postai szállításra ne vegyék fél: Rongy, viselt ruha, használt ágynemű s fehérnemű, használt kötelek és zsákok, friss vagy aszalt gyümölcs, zöldség és főzelékféle, hus, szalonna, zsír, kolbász- és hurkanemű, kaviár, hal, friss bél, nyers bőr, tej és tejtermékek, ócska vászonba vagy használt szövetbe göngyölt bármily tartalmu küldemény. Ha téves vagy hamis tartalomnyilvántás következtében kolerafertőzött helyről valamely kitiltott tárgyat a postával mégis elküldenek, a legelső postahivatal, mely ezt észreveszi, a csomagot köteles a helybeli közegészségügyi hatóságnak átadni. Szigorú rendeletet adott ki ezenkívül a miniszter a postahivatalok, a mozgó- és kalauzpostakocsik fertőtlenítésére, majd külön is figyelmeztette az alkalmazottakat a legnagyobb tisztaság fenntartására.

A német császár is fél.

Pécsről jelentik: Az utóbbi időben Mohács-on előfordult koleraesetek következtében Vilmos császár megváltoztatta utiprogramját. Az udvari különvonat el fogja kerülni Mohácsot és Villányon át Pálmónostor felé megy, ahonnan a mostanában megnyílt viczinális vasúton Kisközégre érkezik. Innen a német császár a karapancsai vadászterületre költözik. Természetesen a visszautazás programját is megváltoztatják. A menetrendváltás részleteit most dolgozzák ki.

A Dunagőzhajózási Társaság nyilatkozata.

A Dunagőzhajózási Társaság jelenti: Tekintettel több lapnak azon riasztó hírére, amely a Dunagőzhajózási Társaság mohácsi szenttelepének koleraesetéről szól, hangsúlyozni kell, hogy a társaságnak Mohács-on nincsenek szénműködésű egészségügyi rendszabályt nem tartottak be, a társaság ezért semmiféleképpen sem felelős. Különösen hangsúlyozni kell, hogy a hatóságok a legmesszebbmenő intézkedéseket megtették, a járvány továbbterjedésének megakadályozására.

Külföldön.

Bécs Magyarország ellen.

Dr. Haberler, az osztrák belügyminisztérium egészségügyi osztályának főnöke ma a következőket jelentette ki:

— Egész bizonyosnak látszik, hogy a bécsi koleraesetek eredete a Duna mentén lévő magyar-

országi helyiségekben van. A minisztérium egészségügyi osztálya ennek következtében nagyon szigorú ellenőrző intézkedéseket állapított meg, hogy a járvány további behurcolását megakadályozza. Így a többi közt a szállókat és mindazokat a helyeket, amelyeken idegenek meg szoktak fordulni, utasította, hogy a rendőri bejelentéstől függetlenül, a Magyarországból érkező utasokat, tekintet nélkül arra, hogy Magyarország melyik vidékéről jönnek, azonnal jelentse be a tiszti orvosi hivatalnak. A tiszti orvosok kötelesek ezeket az utasokat fölkeresni és megvizsgálni és mindaddig szigorúan orvosi felügyelet alatt tartani, amíg az inkubációs ideje elmúlt. Az ilyen utasok, akik az ellenőrzés lejárta előtt távoznak el Bécsből, bejelenteni tartoznak, hogy hová utaznak és új tartózkodó helyükön az orvosi felügyelet folytatandó. A mai nap folyamán valószínűleg még egy igen fontos intézkedést fognak tenni. A belügyminisztérium egészségügyi osztálya ugyanis azzal a kérdéssel fordult a Magyarországgal határos tartományok helytartóságához, vajjon nem volna-e ajánlatos, hogy a magyar határ mentén vizsgáló-állomásokat állítsanak föl. Ha a helytartóságok ehhez az intézkedéshez hozzájárulnak, akkor haladéktalanul hozzá fognak látni a vizsgáló-állomások föllállításához. Alsó-Ausztriára nézve ilyen vizsgáló-állomások lesznek Királyhida és Marchegg, Stájerországra nézve Pragerhof és az isztriai partvidéken minden határváros. Nemesak a vasútvonalakon, hanem a galicziai határállomások mintájára az országutakon is lesznek vizsgáló-állomások. A vizsgálatot és az ellenőrzést úgy fogják lebonyolítani, hogy az egyes állomásokon az orvosok, akiknek számát mindenesetre gyarapítani kell, a vonatszembélyzet-től meg fogják tudakolni az utasok egészségét, meg fogják kérdezni, vajjon nincs-e a vonaton gyanus beteg s amennyiben volna, az utast le fogják szállítani. Ugyanílyen lesz az ellenőrzés az országutakon is.

A Ferencz József-kórház elszigetelő osztályára ma egy sirásó-segédet szolgáltatott be, aki hányászközlésben megbetegedett. Bárha a vizsgálat eddigi eredménye nem amellett szól, hogy a beteg ázsiai koleraesetben szenvedett, a beteget különös gonddal figyelik meg, mivel szolgálati kötelességének a teljesítése közben a koleraeset elhalt Gasselhuber kertész hotestével érintkezett.

Románia intézkedése.

Bukarestből jelentik: Tekintettel az Ausztria és Magyarország felől fenyegető koleraeszélyre, a legelső egészségügyi hatóság a következő rendelkezéseket tette: Ausztriai és magyarországi utasok csak Urduleni, Predeal, Vereiorova, Ceineni, Palánka határállomásokon és Turn-Severin, Turn-Maurele, Calafat, Gyurgyevo, Braila, Galacz, Tulcea és Salina dunai kikötőkön át léphetnek román területre. A hajókat Turn-Severin állomáson hatóságos orvosok vizsgálják meg és az utasokat öt napig tartó megfigyelés alá helyezik. A friss élelmiszerek és zöldségfélék behozatala tilos.

Beteg az özvegy csárné hajóján.

Kopenhágából táviratozzák, hogy az özvegy csárné komornyikja a Sarkesillag-hajón koleragyanus tünetek között megbetegedett és alig néhány óra múlva meghalt. Holttestét fölbontozták, de a boncolás eredményét még nem hozták nyilvánosságra.

Morvaország.

Mattuch dragonyos a múlt esztendőben megszökött Oroszországba, ahonnan most teljesen elzülött és lerongyolt állapotban tért vissza Olmützbe. Mattuscht, aki jelentkezett az állomáparancsnokságon, azonnal a helyi kórházba vitték, hol a dragonyosnál koleragyanus tüneteket állapítottak meg.

Németország.

Ma délelőtt egy hajós, aki egy brémai hajóval Danzigból jött, koleragyanus körülmények között megbetegedett és a kölni kórházba szállították. A bakteriológiai vizsgálat megindult. Minden óvóintézkedést megtettek. A hatóság a marienburgi koleraesetekkel kapcsolatban kijelenti, hogy szeptember eleje óta öt ember halt meg koleragyanus tünetek között, akik közül kettő még nincs eltemetve. Marienburgban két házban 80 koleragyanus embert helyeztek el. A marienburgi kerületben kötelezővé tették az összes holttestek szigorú megvizsgálását.

Oroszország.

Odesszában szeptember 9-ig gümöspesztisben 93 ember betegedett meg, 21 meghalt és 31 pestises felgyógyult. Ez idő szerint 41 pestises beteget ápolnak. Az utóbbi napokban felütt, hogy temérdek zsák érkezik vasuton Odesszába, amelyeknek szállítóleveleire az volt írva, hogy tartalmuk konyhaeszköz. Megvizsgálták a zsákokat és általános rémületre száz meg száz döglött patkányokat találtak bennük. Így derült ki, hogy a patkányokkal pompás kereskedést üznek. Odesszába küldik az agyonvert patkányokat, mert ott fejenként 10 kopeket fizetnek egy patkányért. Uralban 7 pestises betegedett meg és 3 meghalt. — Pétervárott az elmúlt 24 órában 59 újabb megbetegedés és 9 haláleset történt koleraesetben. A betegek száma 600.

Olaszország.

Az elmúlt 24 órában Apuliában négy újabb koleraesetbetegedés és 2 haláleset történt.

Galiczia.

A Skalaban és Sidnowceben gyanus tünetek között elhunyt egyének bakteriológiai vizsgálata szerint koleraeset szó sincs.

EGYHÁZAK.

— (Megrendszabályozott jezsuiták.) Lissabonban a portugál kormány rendelettel bezáratta a jezsuiták szemináriumát, mert a papokról kiderült, hogy politizálnak. A belügyminiszteri rendelet indoklásában kimondja, hogy a jezsuiták csak közoktatással foglalkozhatnak, de politikával nem. Egyben kimondja a rendelet, hogy a jezsuiták több intézetet nem alapíthatnak.

— (A bányai egyházkerület közgyűlése.) A tiz egyházmegyéből álló bányai evang. egyházkerület ma délelőtt kezdte meg idei közgyűlését a budapesti ev. egyház Deák-téri dísztermében. A gyűlésen a kerület összes vezető férfiai megjelentek. A közgyűlést dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. t., egyházkerületi felügyelő, mint világi elnök nyitotta meg nagy beszéddel, amelyben részletesen beszámolt a Borromeus-encziklika ellen folytatott akcióról. Az elnök végül az egyház belügyeiről szökött. A társadalmi mozgalmakról, melyekben az egyháznak is ki kell vennie a maga részét és panasz helyett a tettek és alkotások terére lépjen. Különös összetartásra s végre a gyakorlati kereszténység terére való lépésre buzdítja az evangélikusokat. A hosszantartó helyesléssel fogadott elnöki megnyitóbeszéd után Scholtz Gusztáv püspök, egyházi elnök püspöki jelentése került szönyegre, amelyet a gyűlés hálás köszönettel és elismeréssel tudomásul vett. Scholtz püspök indítványozta, hogy mondja ki a gyűlés, hogy a reformáció 400-dik évfordulójának méltó megünnepeletése, illetve egy nagyobb emlékköltés céljából egyházközségi gyűléseket rendel el. Ezeket a javaslatokat a kerület egyhangulag elfogadta. A püspöki jelentésnek az 1848. évi XX. törvényezikre vonatkozó indítványánál a kerület elhatározta, hogy a maga részéről is önhajtja a törvény sürgős és becsületes végrehajtását. A gyűlés elnök tiltakozását fejezte ki a Borromeus-féle encziklika kiadása felett s az egyetemes gyűlést felkéri, intézzen ez ügyben feliratot a kormányhoz, a feliratban pedig követeljen a királyi tetsvényjog hatékony alkalmazását, valamint intézményes biztosítékot követeljen a jövőre nézve s végül csatlakozzék az összprotestantizmusnak ez ügyben való mozgalmához. — Az egyházkerület közgyűlését megelőzően az egyházkerületi gyűlést tartotta meg évi közgyűlést Radvánszky György és Famlér G. G. elnöklété mellett. A gyűlés istentisztelettel kezdődött, melyen Kovács Andor orosházi lelkész mondott nagyhatású ünnepi beszédet Székács Józsefről, akinek szobra felállítását a gyűlés javasolni fogja az egyetemnek. A szokásos segélyeket Geduly Lajos jegyző előterjesztései alapján engedélyezték. Az egyházkerület közgyűlését holnap folytatják.

Az osztrák Déli Vasutak mozgalma.

— Kezdődik a passzív rezisztencia. —

Budapest, szeptember 14.

Már tegnap megemlékeztünk arról, hogy az osztrák déli vasutak tegnapelőtt Grácban nagygyűlést tartottak, amelyen bejelentették, hogy követeléseik nem teljesítése esetére szeptember hó 15-ével passzív rezisztenciába lépnek. Ez a mozgalom — mint újabb értesüléseink mutatják — sokkal nagyobb jelentőségű, mint az első pillanatban látszott. A háttérben nemcsak a déli vasutak, de négy jól szervezett és koalizált osztrák vasutas egyesülés áll: Az Osztrák Vasuti Tisztviselők Szövetsége, az Irodakezelők Egyesülete, a Német Vasutak Ausztriai Birodalmi Szövetsége és a Délivasuti Szövetség. Ezek alkotják azt a koalíciót, amelylyel a déli vasut ausztriai igazgatóságának meg kell küzdenie.

A passzív rezisztencia oka az, hogy a déli vasut igazgatósága nem tartotta be 1907-ben a 385A. számú körlevélben a személyzetnek tett ígéreteit. Sőt ez ígéretei beváltására az alkalmazottak ismételt felszólítása dacára sem volt hajlandó. Az alkalmazottak az igazgatóság ez állásfoglalásában teljes kijátszásukat látják, mert a déli vasut igazgatósága 1907-ben ezekkel az ígérekkel szerelte le a már teljesen előkészített és helyenként meg is indult passzív dezisztenciát. Ezt fejezi ki a koalíciós egyesülések kiáltványa is, amely nemcsak az összes déli vasutakhoz, hanem az idegen vasutak csatlakozó állomásainak személyzetéhez is szól.

Ennek folytán el lehetünk készülve arra, hogy a holnapi nappal a déli vasutnak magyarországi vonalain is súlyos forgalmi zavarok állanak majd elő, mert a déli vasuton a menetrendek mind az osztrák csatlakozásra való tekintettel készülnek.

A Máv. vonalain azonban ez a passzív rezisztencia nem lesz érezhető, mert az államvasutak vonalainak csak három fontosabb helyen van csatlakozásuk a déli vasutal: Székesfehérvárott, Szombathelyt és Sziszeken. Ezek azonban mind csak másodrendű csatlakozások, amelyekben a vonatok a csatlakozásra megállapított várési idő elteltével el fognak indulni.

A koalált osztrák vasuti egyesülések ma a következő kiáltványt bocsátották ki:

Minden kategóriabeli déli vasutashoz!

Kartársak!

A déli vasut igazgatósága a személyzeti bizottságok többszöri és beható szóbeli előterjesztése dacára sem mutat hajlandóságot, sem az 1907. évi 385 A. körlevél alapján még hátralekötött követelések betartására, sem a minimumra redukált követeléseknek és kívánásoknak teljesítésére. Ennek folytán a koalált egyesületeknek 1910. évi augusztus hó 15-én és szeptember hó 10-én kelt határozata alapján ezennel felszólítjuk az összes déli vasutas személyzetet, valamint a csatlakozó állomásokon lévő kartársakat, hogy 1910. évi szeptember hó 15-ének első órájának kezdetével a szolgálatot nem az esküszere szolgálati utasítások ellen, hanem pontosan az előírt utasítások határozmányai szerint teljesítsék mindaddig, míg az elulirott koalált egyesületek bizalmiférfiainak értekezlete ezzel ellenkező rendelkezést nem ad.

Kartársak! Eltekintünk ma attól, hogy az országvezet szomorú helyzetét, ami mindenki előtt ismeretes, jellemezzük, de ismételt hangszuloyozzuk, hogy ezek az utolsó eszközeink vizsgálatlan helyzetünknek hatékony megjavítására és hogy csakis az összességnek együttműködése vezethet célhoz. Megjegyezzük végül, hogy az összes kategóriák követeléseiről van szó és az összes követeléseket képviseljük. Egy mindért — Mind egyért! Wien, 1910. szeptember hóban.

A kezelők egyesülete. Az ausztriai németvasutak birodalmi szövetsége. A déli vasutak szövetsége. Az osztrák vasuti tisztviselők egyesülete.

E kiáltvánnyal azonos tartalmu körlevelet küldött szét a vasutas koalíció a déli vasuti helyi csoportoknak, végrehajtó-bizottságoknak és a koalíciós egyesülések személyzeti bizottságainak ezzel a hozzáadással, hogy további utasításokat

csak a koalíciós vezetőségtől fogadjanak el és az egyezkedési tárgyalásokat csak akkor ismerjék el kötelezőnek, ha a koalíciós vezetőség és a bizalmi férfiak együttes értekezlete azt jóváhagyja.

Ujabbán vett jelentés szerint a déli vasut igazgatósága megígérte a vasutas koalíciónak, hogy hajlandó az összes sérelmeket orvosolni, de az eléje szabott huszonnégyórás terminust rövidnek tartja. A vasutas koalíció maga is belátta a terminus rövidségét és egy nappal megtoldotta a határidőt. Így tehát — ha a délvasut a koalícióval nem tud megegyezni — a passzív rezisztencia szeptember 16-án reggel fog csak megkezdődni.

Kavarodás a czukrász körül.

— A hamis özvegy. —

— Saját tudósítonktól. —

Budapest, szeptember 14.

Mint jelentettük, a gyenge elméjű Weisz Béla udvari czukrászt végre elhelyezték a Schwartzter-szanatóriumban, ahol már tíz év előtt kellett volna ápolás alá venni.

Polónyi Dezső, Weiszné ügyvédje sürgős előterjesztést intézett a budapesti törvényszékhez. Az előterjesztéshez csatolta *Sarbo* Arthur egyetemi tanárnak orvosi bizonyítványát. A professor ugyanis ma reggel a Schwartzter-szanatóriumban dr. *Konrad* Jenő intézeti főorvossal együtt megvizsgálta szegény Weisz Bélát és megállapította, hogy a hatvanháromeves szerelmes a *tabo-paralízis* tökéletes körképét mutatja. Polónyi előterjesztésében kéri, hogy kötelezzék Weisz Béla régi jogi képviselőjét, dr. *Visontai* Somát, hogy azokat az orvosi bizonyítványokat, amelyeket *Laufenauer*, *Moravcsik*, *Jendrassik*, *Salgó* és *Donáth* orvostanárokok Weisz Béláról kiállítottak, bozsássa a bíróság rendelkezésére. Fizekben a bizonyítványokban az orvosok egyhangulag konstatálják az udvari czukrász tabeszes paralízisát. A törvényszék még ma dönt a felterjesztés dolgában és holnap reggel hites orvosi bizottságot küld ki a sanatóriumba, amelynek tagjai újból megvizsgálják Weisz elmeállapotát.

Ugy látszik, egy dünszövetkezet szövevényes hálót font a paralitikus milliomos czukrász kifosztására. Weisz Béla másfél év óta egy özvegy *Sipos* Lászlóné nevével asszonyval barátkozott, aki fosztogatta az öreg czukrászt. Elhitette vele, hogy ha feleségül veszi, úgy kijárja a bíróságot és öt millióra rugó vagyonát a nevére iratja. Az elszédült beteg ember egy budapesti közjegyző irodában hetekkel ezelőtt ajándékozásai szerződést kötött a barátjánéval, amelyben minden vagyonát, ingóságait és ingatlanát *Sipos* Lászlónénak ajánlja fel. *Sipos* né az ajándékot el is fogadta. A czukrászának volt a Kereskedelmi Bankban egy hatvan ezer koronás betéti könyve. Ez is eltűnt. Weisz Béla valószínűleg *Sipos* nének ajándékozta.

Sipos né Weisz Béla tizenöt évvel ezelőtt látta először mint leányt. Azután az asszony férjhez ment egy debreczeni államvasuti mérnökhöz. Csekély nyugdíjából nem tudott megélni. Egy ízben a rendőrséggel is meggyűlt a baja. Egy rendőr följelentette, hogy egy uriembernek alkalmatlankodott az utczán. Akkor a negyedik kerületi kapitányságon el is ítelték az asszonyt nyolcvan koronára.

Az idén áprilisban találkozott újra Weisz Bélaival egy mozgólépcsőszínházban. A hatvanöt éves ember belebolondult és mint a följelentés mondja, a nyár folyamán legkevesebb ötven-hatvan ezer koronát költött rá. Ékszeret, ruhát vett neki, külföldi és hazai fürdőkre küldötte s közpénzt is adott neki.

Ma reggel *Polónyi* Dezső lopás, sikkasztás, csalás címén feljelentést tett a rendőrségen *Sipos* Lászlóné ellen. A feljelentés szerint az asszony visszaélve az aggasztón gyengeelméjűségével, százezreket csal ki a maga és tizenkétéves leánya számára. Lopásért azért jelentette fel *Sipos* né, mert mikor Weisz a feleségét elkérgette, *Sipos* né ült a pénztárhoz és ott szerinte pénzeket elkezelt. Csálásért, mert a gyengeelméjű czukrászszal elhitette, hogy öt és félmillió korona vagyonra van és Weiszből bárót csinál. Ezenkívül Weiszné tanokkal bizonyítja, hogy *Sipos* né férjéről a következő kijelentést tette:

— Megint fogtam egy vén hülyét, akinek elszedem a vagyonát s aztán kirugom.

Sipos Lászlóné a „Budapest” szállóban lévő lakásán már tegnap kereszték a detektívek, aki azonban egész nap nem jött haza. Este későn ér-

kezett meg, attól kezdve detektívek vigyáztak rá. Ma reggel tizenkétéves leánykájával akart távozni, mikor átadták neki az azonnal megjelenésre szóló idezőst, amelynek természetesen rögtön engedelmességet *Sipos* né megjelent a megkapitányságon.

Sipos Lászlóné ma reggel kilenc órákor hozták be a detektívek lakásáról. Az özvegyet *Szentkirályi* fogalmazó hallgatta ki. *Sipos* né a leányát jelent meg. Igen elegáns fekete ruha volt rajta; alacsony, kissé elhízott hölgy. A leánya tizenkétéves; nagyon feltűnő toleltben volt, két fekete angolpász volt az állán, a kezében aranyfogantyús sétatálcza. *Sipos* Lászlóné visszautasította a család vádját.

— Nem szuggeráltam Weisz Bélát — mondotta jegyzőkönyve. — nem is kellett. Szeretünk egymást. *En is nagyon szerettem őt*. Soha egy fillért sem kaptam a czukrásztól. Elzárócsillót és szerceimet San-Franciskóból (?) kapott pénzen váltottam ki. Hogy el akart venni, az nem az én dolgom. Weisz Béla a jegyesének tekintett és én nem vagyok köles a vélelgyemről orvosi bizonyítványt kért.

A vizsgálat azonban új adatokkal szolgált. *Sipos* né ezek szerint gróf *Széchenyi* László egy apókrif levelével létesztette meg Weisz Bélát. Ebben a levélben a gróf szerelmi ajánlatot tesz és milliókat ígér *Sipos* nének. A czukrász és az özvegy barátját az udvari czukrászda *Tosoky* Irma nevével alkalmazottja közvetítette, akinek megígérték, hogy ha az igazi Weisznével megszabadulnak, úgy beveszik a cégbe. *Szentkirályi* kihallgatta *Waldinger* bácsit, az Operaház híres klakfőnökét, akinek Weisz Béla eldicsékedett *Sipos* né millióival. Ma délután a detektívek házkutatást tartottak *Sipos* né lakásán.

A törvényszék holnap bizottsággal fogja megvizsgálatni Weisz Bélát, akit régebben *Krafft*-*Ebbing* is kezelt. Ma több tanut hallgattak ki, akiknek állítólag tudniuk kell, hogy Weisz hová vitte a tömérdek pénzt. A naponta hétnyolcvan ezer koronát jövedelmező üzlet pénztárából mindig kiszedte a levélt és eltékozolta. A szomorú ügyben a vizsgálat fogja kideríteni a valót. *Sipos* Lászlóné egyelőre megfigyeli a rendőrség.

KÖZIGAZGATÁS.

Marostorda közigazgatási bizottsága. Marostorda vármegye közigazgatási bizottsága-ma *Erődy* főispán-elnökletével-ülést tartott. A közgyűlésen az ellenzéki vezérek közül *Gál*, *Urmánczy* és *Bethlen* István is megjelentek. Az alispáni jelentés kapcsán *Gál* támadja *Erődy* főispánt, akit hol vez az urnak, hol „egyen”-nek nevez, miért az elnök főispán többször rendreutasítja. Az ellenzék több tárgyat kívánt a bizottság elé hozni, mire a főispán kijelenti, hogy ezen ügyek a bizottság előtt nem tárgyalhatók. *Szentkirályi* árvaszéki elnök jelentette ezután, hogy az árvaszéknél 1480 darab akta van hátralekötve, amit annak tud be, hogy a munkaerő elégtelen. A főispán felvilágosítást akart nyújtani, mire *Gál* közbekiáltott: Nem kérünk belőle! *Erődy* Béla válaszolt. Nem önnök, hanem a bizottságnak nyujtok felvilágosítást! Erre *Gál* ismét felkiált: *Magának nincs erkölcsi alapja!* A főispán erre a csengőt rázza, majd rendreutasítja *Gált* és megvonta tőle a szót. Az alispán jelentését a bizottság nem vette tudomásul.

A polgármesterek délvidéki kirándulása. Temesvár városa az ott tartott polgármesterei kongresszus befejezéseül gyönyörű automobil kirándulást rendezett, amelyen mintegy hatvan polgármester vett részt *Issékutz* Aurél, krassó-szörénymegyei alispán vezetése mellett. 15 automobilon először is *Resiczóra* utaztak, ahol az osztrák-magyar államvasut társaság bánya- és vasműveit tekintették meg. Onnan tovább mentek *Férenzfalvára*, a társaság telepeinek megtekintésére. Itt *Tary* Gusztáv, ny. miniszteri tanácsos, az osztrák-magyar államvasutak oraviczai igazgatója üdvözölte a vendégeket, akiknek tiszteletére a vasutársaság fényes lakomát adott. A híres *Brazovaj* vizszorító-gát építése után *Marillavölgyére* indultak és a remek kirándulás végpontja a marillai fürdőtelep volt. A fürdő igazgatósága fogadta és végigkísérte a polgármestereket, akik aztán pazar lakomán voltak a fürdőigazgatóság vendégei. Dr. *Hoffenreich* fürdőigazgató köszöntötte fel a polgármestereket, az oraviczai járás nevében pedig *Bauer* Gyula üdvözölte a vendégeket. *Bárczy* István budapesti polgármester *Issékutz* Aurél alispánra és a fürdőigazgatóságra üritette poharát, majd *Issékutz* Aurél alispán és *Bauer* főszolgabíró a vendégeket köszöntötték fel. A polgármesterek automobilon továbbutaztak Temesvár felé.

A szécsényi dráma.

— Dr. Szöke Jenő az esküdtek előtt. —

Balassagyarmat, szeptember 14.

(Saját tudósítónktól.) Első impreszió is ez volt: sablonos dráma a szécsényi dráma. Az asszony megcsalja a férjét, a férj lelövi a csábítót. Gavallér-kodex erre nevel, raffináltan megcsinált darabok erre oktattak és a gavallérnak, meg a szinpad drámának van a legtöbb és legtanulékonyabb tanítványa. És így lesz ez gondolkodásban, viselkedésben, ruházatban és pose-ban mindaddig, amíg ez a disztinkezió él: ur.

A szécsényi dráma tárgyalásától se vártam forró szenzációt. Annál kevésbé, mert szereplői a jobb társasághoz tartozók, amelyben, mondhatnám, természetesen ez a megoldás. Ha az indulatok kevésbé magasra csapkodnak: párbaj, ha a korrektség tökéletes: ledurrantása a csábítónak. Így nevelődünk: pont. Ha pör vagy hiszparos cselekszik így: dolgozott benne az indulat és életet pusztított a him, ha gavallér eselekedte: korrekt, mert nincs más megoldás.

Kaptam mindezek helyett más képet: vigyorgó torzképet az ugynevezett gavallérságnak. Eredményben ugyanolyan valamit, mintha francia márkát volna a hős, megfontolásban, kivitelben számalmasat, következményekben groteszket, siralmasat.

Fáj, hogy megcsalódtam és ilyen siralmas vonalakban rajzolódott elém a dráma. Fáj, mert látom azt a romboló hatást, amelyet egyik társadalmi osztály gyakorolt a másikra, anélkül, hogy ennek erejét, erőnyeit, kiváló tulajdonait vérbe menően átadta volna.

Brutális vagyok, de ebben a drámában páncélt viselt a hős, akire — ezt most látjuk — minden illett volna csak ez a vasöltözék nem. És ez olyan siralmas, olyan keserűen mosolyogni való, hogy szánni sem lehet azt az embert, aki sujtásra emelte gyöngye karját és most zokog, mert sujtott. A kardvágás kötelez: aki sujt, egyenes legyen a dereka. Akik pedig gyöngye ehhez, csak abban a tudásban sujtson, hogy mint számalmasan elítelt bűnös vonul ki a tárgyalási teremből. Ez a két alkítás pedig nem való egy és ugyanabba a darabba. Kiordit belőle . . .

Aki nem volt ma a tárgyalási teremben, nehezen érti meg ezt a kicsit homályos irást. Nem tehetek róla. Még a hatása alatt állok annak a csalódásnak, amely hirtelen és váratlanul szakadt rám, közelről és élesen látva ezt a drámát, amelyet annyira egészen másként képzeltem.

Amikor az eset történt, jártam Szécsényben és megdöbbentem. Két tábornok találtam szemközt egymással. Resteltem kiírni: zsidókat és keresztényeket. Felekezeti ügy volt az egész s ebben a beállításban szomorú, sivár. Zsidó emberek busan beszéltek, hogy milyen dolgos, kiváló ember volt a bajba jutott ügyvéd, keresztény emberek fölháborodtak, hogy mert fegyvert emelni egy kis vidéki fiskális egy kiváló uriemberre, akinek éppen az ő feleségét méltóztatott választani udvarlásai tárgyául. Sőt akadtak, akik egyenesen megbotránkoztak, hogy a kis vidéki fiskális nem érezte magát boldognak, hogy a feleségének uri ember a szeretője.

Akkor nem láttam a szereplőket, csak elképzeltem őket. A tétivel pedig imponált nekem a szécsényi fiskális, mert törvény ide, törvény oda: az indulatnak parancsolni nem lehet, ma se jobban, mint a barlanglakók idejében vagy a szarvasgimnek, amelyiket fölkorbácsolt érzékei gyilkos harcra hajtának. Dőre beszéd, hogy ilyen kritikusan pillanatokban a törvénykönyv lebegjen szeliden a felbőszült ember elé és az kikeresve a vaskos kötetből a híres paragrafust, lassu léptekkel meginduljon a bíróságra. Jó állampolgárnak illik ezt vallani, de nem igaz.

Ehhez a módhoz azonban nem nyulhat más, csak aki a kielégített boszút élvezni tudja és ez nyugodt tudatot kölcsönöz neki: olyan nyugalom, amely lehetővé teszi az összes következmények elviselését. Ilyen nyomorultul, ilyen számalmasan nem szabad végződni a dolognak, mint a szécsényi tragédia végződik Balassagyarmaton a megyeház disztermében.

A felekezeti kérdés ma reggel is fönnállott még, sőt fönnáll most is, de én már nem látom. Annyira nem fontos már, hogy észrevenni se érdemes. Az elfogultság talán néhány hónappal többet jelent, de nem kizárólagos okozója az esetleges elítélésnek. S mindez azóta, hogy a vádlott megszólalt . . .

Megnéztem a kistermet, amelyben eredetileg tervezték a tárgyalást. Kis, szűk, rozoga terem, amelynek mennyezetét erős gerendákkal támasztották alá, hogy rá ne szakadjon az emberek fejére. Reggel még őszintén sajnáltam, hogy nem ebben a helyiségben folyik le a tárgyalás mert amit hangulatban előre tapasztaltam, annak sokkal jobban megfelelt ez a kis ozón városból ideplántált milió, mint a vármegye fényes terme. Szegényes rozoga helyiség, amelynek ablakai a szürke semmibe néznek és amelynek piszkos falai közé oly szépen beillt volna ez a szomorú aktus gentrijeivel, parasztjaival, a zsidó fiskális vádlottal, a falusi cukrárszasszonyokkal, a szepegő tanukkal és a lelki kinok közt vergődő rugójával az egész drámának: a megdöntött beszédű nevelőnővel.

Ebben a kis füstös szobában az embert megteveszthette volna a környezet és valahogyan nyugodtabban nézhetett volna eléje a jövődöknék. El lehetett volna képzelni a terem előtt álldogáló hajdút, a bírósobájában nyújtózkodó agarat, az öblös tajtékpiákat, el lehetett volna képzelni száz esztendő — hátra felé.

Ehelyett a vármegye disztermébe tették a tárgyalást. Fényes, csillogó hely, a falakon nagy olajfestmények, a mennyezetről villamos csillárok lógnak alá, minden modern, szép — csak nem szabad az esküdtek asztalára tekinteni, nem szabad szemügyre venni a közönséget. Csupa merev nézésű, hideg arc, lelketlen nézői egy mélyes szomorú dolognak.

Pedig egy élnévkörös spanyol fal mögött a legrettenetesebb, a legszivbemarkolóbb hang hallatszik: a férfi sirása. Egy férfi sűrű hördülésű zokogása, amelylyel családi boldogságát, feleségét, két szépséges gyermekét, szerett életpályáját siratja. Rettenetesen szívbe markoló ennek a tehetetlenül vergődő embernek a hangja, aki most érkezett életének legkeservebb perczéhez. Tompán, máskor meg eipolva tör elő a sirás és száll a magas, fényes teremben, körösztil a hadnagy ur fején, a kasznár ur fején, a gentry fején, száll néhány nagy kalap fölött, amelyek alatt egészséges vidéki asszonyok mosolyognak kisére zavartan . . .

Ez most még szívbermarkoló.

Kezdődik a tárgyalás. A sablonos bevonulás, a közönség fölkel a helyéről, azután visszabocsátkozik egy jó magyaros mondással: no most lássuk. És egy szálas szuronyos börtönőr a terembe támogatja a kis zsidó fiskális, a siró, számalmas emberkét, akinek a kezébe — már most konstatáljuk — sehogyse illik a boszúálló fegyver, akihez sehogyse illik a hősi pör, amely miatt szándékos emberöléssel vádolva került az esküdtek elé. Kicsi, zömök emberke, fölfelé fésült sűrű hajjal, nyírott hajszal, átlagos arccsal, amelyet most sirás torzít el. Odaroskad a börtönőr mellé és akkor sem tekint föl, amikor a tanúk közt a felesége nővére is elmegy mellette és szeliden a fejére teszi a kezét. Csak sir tovább, hogy vonaglik belé az egész teste.

Az elnök halk hangon megnyitja a tárgyalást és fölolvassa a tanúk neveit. Amikor a szerencsétlen ember meghallja a felesége nevét, fölhördül, fölkapja fejét és riadtan néz abba az irányba, ahonnan a tanut várja. De az asszony helyett a védő szól:

— Tanu a városban van és amikor szükség lesz reá, a bíróság rendelkezésére áll.

A vádlott szinte megkönnyebbülten hajtja le a fejét: a rettenetes percz eltolódott délutánra, holnapra. És bár a siró ember tudja, hogy ennek a pillanatnak a maga hatalmas robbanásával be kell következnie, boldog, hogy ez a haladék megadatott neki.

Sorsolják az esküdteket és ezzel megindul a harc, amelyet némán, formák közt vív, hogy úgy mondjam, a vármegye — igen, az egész vármegye — azt sem tudom megmondani, mi ellen. Csak érezni lehet, hogy egy erős kéz nyúl a vádlott után, biztosan, acélosan s egy másik, gyengébb, tapogatóssabb elhárítani igyekszik a markoló jobbát. Itt az izgalomban nem tudom pontosabban elemezni, hogy mi történik, csak érzem és ebben a képen tudom érzékeltetni.

Sűrűn hangzik ügyész és védő ajkáról ez a szó:

— Visszautasítom — és minden név után, amelyet visszautasított az ügyész és a védő, suttogva adják tovább, hogy mi az oka a visszautasításnak.

— Ez gentry . . . ez állami tisztviselő . . . ez szécsényi lakos . . . nem kell a védelemnek — suttogják a beavatottak.

— Ez zsidó . . . ez fiskális . . . az ügyésznek nem kell — mondják mások.

És így nagyrészt iparosokból alakul ki az esküdtszék, amely itélni fog dr. Szöke fölött

Ott ért az első csalódás, amikor megszólalt a vádlott. A siró ember megváltozott, számalmassá vált. Határozottan más emberré lett és ekkor hirtelen tisztán éreztem, hogy ennek az embernek a sirás való, kicsinyes garasszerzés való és az akták turása, de számalmasra méltó balkezes alak kint az életben, társaságban, élni vágyó, szép asszony közelében. Ahogy beszél, hangja megerősödik és — mindinkább veszt a rokonszenvből. Régi ügyvédi praksziséből veszt a szakkifejezéseket s amikor a maga ügyéről szól és a maga nemes fájdalommal tele kellene harsognia ezt a szép, aranyos termet, úgy védekezik, mintha a más dolgát védené: hidegen, ügyesen. Rám kellemetlen hatást tesz ez a szakszerűség és hiába mondom magamnak, hogy ügyvéd ember, persze, hogy előveszi azokat a formákat és szólásokat, amelyeket ezelőtt használt a bíróság előtt, hiába, nem tudom összeegyeztetni az előbbi csukló, zokogó embert és a mostani számalmasan mozgó, apró karjaival furesán gesztikuláló emberkét, akinek ebben a perczben csak az agya funkcionál helyesen és ez a jól működő agy diszharmóniát teremt.

És ahogy tovább beszél és önmagát festi gyermekkorától egészen a gyászos napig a beszédből végzetesen kialakul a törtető ember és — a balkezes ember, aki a neki idegen légkörben, idegen emberek közt szinte tántorogva megy végig az életben, gondosan ügyelve, hogy előtte idegen társadalmi törvényeket megtartson és neki idegen pózokkal disztise magát. Bizonytalan, imbolygó a járása ezek közt az ismeretlen dolgok között és számalmas, ahogy perczről-perczre belevágódik a kemény akadályokba.

Ahogy munkás életét festi, ahogy elmondja, hogy mennyit tanult, mennyit dolgozott és mennyire megvetett mindent, ami szórakozás — vessenek meg érte a nagyon morális emberek — kezdem érteni, hogy ennek az embernek önhibájából nem volt boldog az élete. Öntudatlanul talán, de ő rontotta. Ifjú, szép feleség mellett nem ismert mást — ezt ő úgy vallja, mintha maga mellett mondana valami szörnyűségesen nagyot — nem ismert mást csak peres ügyet, aktát és politikát. Más-különbön mogorva volt, ha sétált a temetőt kereste föl, ha olvasott a bibliát forgatta. Sehöl semmi derű, egy mosoly, egy tréfás percz az egész házasságban. Csak civódás, amelyet a garasért kezdett a kis furcsa, folyton dolgozó és folyton önmagát és a saját dol-

Az osztrák Déli Vasutasok mozgalma.

— Kezdődik a passzív rezisztencia. —

Budapest, szeptember 14.

Már tegnap megemlékeztünk arról, hogy az osztrák déli vasutasok tegnapelőtt Grácban nagygyűlést tartottak, amelyen bejelentették, hogy követeléseik nem teljesítése esetére szeptember hó 15-ével passzív rezisztenciába lépnek. Ez a mozgalom — mint újabb értesüléseink mutatják — sokkal nagyobb jelentőségű, mint az első pillanatban látszott. A háttérben nemcsak a déli vasutasok, de négy jól szervezett és koalizált osztrák vasutas egyesülés áll: Az Osztrák Vasuti Tisztviselők Szövetsége, az Irodakezelők Egyesülete, a Német Vasutasok Ausztriai Birodalmi Szövetsége és a Délvasuti Szövetség. Ezek alkotják azt a koalíciót, amelylyel a déli vasut ausztriai igazgatóságának meg kell küzdenie.

A passzív rezisztencia oka az, hogy a déli vasut igazgatósága nem tartotta be 1907-ben a 385A. számú körlevélben a személyzetnek tett ígéreteit, sőt ez ígéretei beváltására az alkalmazottak ismételt felszólítása dacára sem volt hajlandó. Az alkalmazottak az igazgatóság ez állásfoglalásában teljes kijátszásukat látják, mert a déli vasut igazgatósága 1907-ben ezekkel az ígérekkel szerelte le a már teljesen előkészített és helyenként meg is indult passzív rezisztenciát. Ezt fejezi ki a koalíciók egyesülése kiáltványa is, amely nemcsak az összes déli vasutakhoz, hanem az idegen vasutak csatlakozó állomásainak személyzetéhez is szól.

Ennek folytán el lehetünk készülve arra, hogy a holnapi nappal a déli vasutnak magyarországi vonalain is súlyos forgalmi zavarok állanak majd elő, mert a déli vasuton a menetrendek mind az osztrák csatlakozásra való tekintettel készülnek.

A Máv. vonalain azonban ez a passzív rezisztencia nem lesz érezhető, mert az államvasutak vonalainak csak három fontosabb helyen van csatlakozásuk a déli vasutal: Székesfehérvárott, Szombathelyt és Székesen. Ezek azonban mind csak másodrendű csatlakozások, amelyeken a vonatok a csatlakozásra megállapított várési idő elteltével el fognak indulni.

A koalált osztrák vasuti egyesületek ma a következő kiáltványt bocsátották ki:

Minden kategóriabeli déli vasutashoz!

Kartársak!

A déli vasut igazgatósága a személyzeti bizottságok többszöri és beható szóbeli előterjesztése dacára sem mutat hajlandóságot, sem az 1907. évi 385 A. körlevél alapján még hátralékos ígéreteinek betartására, sem a minimumra redukált követeléseknek és kívánásoknak teljesítésére. Ennek folytán a koalált egyesületeknek 1910. évi augusztus hó 15-én és szeptember hó 10-én kelt határozata alapján ezennel felszólítjuk az összes déli vasutas személyzetet, valamint a csatlakozó állomásokon lévő kartársakat, hogy 1910. évi szeptember hó 15-ének első órájának kezdetével a szolgálatot nem az esküszere szolgálati utasítások ellen, hanem pontosan az előírt utasítások határozmányai szerint teljesítsék mindaddig, míg az elulírott koalált egyesületek bizalmiférfiainak értekezlete ezzel ellenkező rendelkezést nem ad.

Kartársak! Eltekintünk ma attól, hogy az őrzeményzet szomorú helyzetét, ami mindenki előtt ismeretes, jellemezzük, de ismételten hangsúlyozzuk, hogy ezek az utolsó eszközeink vizsgálatlan helyzetünknek hatékony megjavítására és hogy csakis az összességnek együttműködése vezethet célhoz. Megjegyezzük végül, hogy az összes kategóriák követeléseiről van szó és az összes követeléseket képviseljük. Egy mindért — Mind egyért! Wien, 1910. szeptember hóban. A kezelők egyesülete. Az ausztriai németvasutasok birodalmi szövetsége. A déli vasutasok szövetsége. Az osztrák vasuti tisztviselők egyesülete.

E kiáltványval azonos tartalmu körlevelet küldött szét a vasutas koalíció a déli vasuti helyi csoportoknak, végrehajtó-bizottságoknak és a koalíciók egyesületek személyzeti bizottságainak ezzel a hozzáadással, hogy további utasításokat

csak a koalíciós vezetőségtől fogadjanak el és az egyezkedési tárgyalásokat csak akkor ismerjék el kötelezőnek, ha a koalíciós vezetőség és a bizalmi férfiak együttes értekezlete azt jóváhagyja.

Ujabbban vett jelentés szerint a déli vasut igazgatósága megígérte a vasutas koalíciónak, hogy hajlandó az összes sérelmeket orvosolni, de az eléje szabott huszonnégyórás terminust rövidnek tartja. A vasutas koalíció maga is belátta a terminus rövidségét és egy nappal megtoldotta a határidőt. Így tehát — ha a délvasut a koalícióval nem tud megegyezni — a passzív rezisztencia szeptember 16-án reggel fog csak megkezdődni.

Kavarodás a cukrász körül.

— A hamis özvegy. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 14.

Mint jelentettük, a gyenge elméjű Weisz Béla udvari cukrászt végre elhelyezték a Schwartzerszanatóriumban, ahol már tíz év előtt kellett volna ápolás alá venni.

Polónyi Dezső, Weiszné ügyvédje sürgős előterjesztést intézett a budapesti törvényszékhez. Az előterjesztéshez csatolta Sarbó Arthur egyetemi tanárnak orvosi bizonyítványát. A professor ugyanis ma reggel a Schwartzerszanatóriumban dr. Konrad Jenő intézeti főorvossal együtt megvizsgálta szegény Weisz Bélát és megállapította, hogy a hatvanhároméves szerelmes a tabo-paralízis lélektelen körképét mutatja. Polónyi előterjesztésében kéri, hogy kötelezzék Weisz Béla régi jogi képviselőjét, dr. Visontai Somát, hogy azokat az orvosi bizonyítványokat, amelyeket Laufenauer, Moravcsik, Jendrassik, Salgó és Donáth orvostanarak Weisz Béláról kiállítottak, bocsássa a bíróság rendelkezésére. Ezekben a bizonyítványokban az orvosok egyhangulag konstatálják az udvari cukrász tabeszes paralízisét. A törvényszék még ma dönt a felterjesztés dolgában és holnap reggel hites orvosi bizottságot küld ki a szanatóriumba, amelynek tagjai újból megvizsgálják Weisz elmeállapotát.

Ugy látszik, egy bünszövetkezet szövevényes hálót font a paralitikus milliomas cukrász kifosztására. Weisz Béla másfél év óta egy özvegy Sipos Lászlóné nevé asszonyval barátkozott, aki fosztogatta az öreg cukrászt. Elhitette vele, hogy ha feleségül veszi, úgy kijárja a bíróságot és öt millióra rugó vagyonát a nevére iratja. Az elszédült beteg ember egy budapesti közjegyző irodában hetekkel ezelőtt ajándékozási szerződést kötött a barátinjével, amelyben minden vagyonát, ingóságait és ingatlanát Sipos Lászlónénak ajánlja fel. Siposné az ajándékot el is fogadta. A cukrászdának volt a Kereskedelmi Bankban egy hatvan ezer koronás betéti könyve. Ez is eltűnt. Weisz Béla valószínűleg Siposnénak ajándékozta.

Siposné Weisz Béla tizenöt évvel ezelőtt látta először mint leányt. Azután az asszony férjhez ment egy debreczeni államvasuti mérnökhöz. Csekély nyugdíjából nem tudott megélni. Egy ízben a rendőrséggel is meggyűlt a baja. Egy rendőr följelentette, hogy egy uriembernek alkalmatlankodott az utczán. Akkor a negyedik kerületi kapitányságon el is ítelték az asszonyt nyolcvan koronára.

Az idén áprilisban találkozott újra Weisz Bélával egy mozgófényképszínházban. A hatvan két éves ember belebolondult, és mint a följelentés mondja, a nyár folyamán legkevesebb ötven-hatvan ezer koronát költött rá. Ékszer, ruhát vett neki, külföldi és hazai fürdőkre küldözte s készpénzt is adott neki.

Ma reggel Polónyi Dezső lopás, sikkasztás, csalás című feljelentést tett a rendőrségen Sipos Lászlóné ellen. A feljelentés szerint az asszony visszaélve az aggastyán gyengeelméjűségével, százczeket csal ki a maga és tizenkétéves leánya számára. Lopásért azért jelentette fel Siposné, mert mikor Weisz a feleségét elkergette, Siposné ült a pénztárhoz és ott szerinte pénzeket elkezelt. Csak azért, mert a gyengeelméjű cukrászszal elhitette, hogy öt és félmillió korona vagyona van és Weiszből bárót csinál. Ezenkívül Weiszné tanukkal bizonyítja, hogy Siposné férjéről a következő kijelentést tette:

— Megint fogtam egy vén hülyét, akinek elszedem a vagyonát s aztán kirugom.

Sipos Lászlóné a „Budapest” szállóban lévő lakásán már tegnap keresték a detektívek, aki azonban egész nap nem jött haza. Este későn ér-

kezett meg, attól kezdve detektívek vigyáztak rá. Ma reggel tizenkétéves leánykájával akart távozni, mikor átadták neki az azonnal megjelenésre szóló idézést, amelynek természetesen rögtön engedelmeskedett Siposné s megjelent a főkapitányságon.

Sipos Lászlóné ma reggel kilenc órákor hozták be a detektívek lakásáról. Az özvegyet Szentkirályi fogalmazó hallgatta ki. Siposné a leányát jelent meg. Igen elegáns fekete ruha volt rajta; alacsony, kissé elhízott hölgy. A leánya tizenkétéves; nagyon feltűnő tolettben volt, két fekete angolnász volt az állán, a kezében aranyfogantyus sétatálcza. Sipos Lászlóné visszautasította a család vádját.

— Nem szuggeráltam Weisz Bélát — mondotta jegyzőkönyvébe, — nem is kellett. Szévtűtik egymást. En is nagyon szerettem őt. Soha egy fillért sem kaptam a cukrásztól. Elzálogosított ékszereimet San-Franciskóból (?) kapott pénzen váltottam ki. Hogy el akart venni, az nem az én dolgom. Weisz Béla a jegyesének tekintett és én nem vagyok köles a vőlegényemtől orvosi bizonyítványt kért.

A vizsgálat azonban új adatokkal szolgált. Siposné ezek szerint gróf Széchenyi László egy apokrif levelel lévesztette meg Weisz Bélát. Ebben a levélben a gróf szerelmi ajánlatot tesz és milliókat ígér Siposnénak. A cukrász és az özvegy barátkoztat az udvari cukrászda Tosoky Irma nevé alkalmazottja közvetítette, akinek megígérték, hogy ha az igazi Weisznéől megszabadulnak, úgy beveszik a cégbe. Szentkirályi kihallgatta Weidinger bácsit, az Operaház híres klakkfőnökét, akinek Weisz Béla eldicsekedett Siposné millióival. Ma délután a detektívek házkutatást tartottak Siposné lakásán.

A törvényszék holnap bizottsággal fogja megvizsgáltatni Weisz Bélát, akit régebben Krafft-Ebbing is kezelt. Ma több tanut hallgattak ki, akiknek állítólag tudniuk kell, hogy Weisz hová vitte a tömérdek pénzt. A naponta hétnyolcvan ezer koronát jövedelmező üzlet pénztárából mindig kiszedte a levélt és eltárolta. A szomorú ügyben a vizsgálat fogja kideríteni a valót. Sipos Lászlóné egyelőre megfigyeli a rendőrség.

KÖZIGAZGATÁS.

Marostorda közigazgatási bizottsága. Marostorda vármegye közigazgatási bizottsága ma Erödy főispán elnökléssel ülést tartott. A közgyűlésen az ellenzéki vezérek közül Gál, Urányczy és Bethlen István is megjelentek. Az alispáni jelentés kapcsán Gál támadja Erödy főispánt, akit hol „ez az ur”-nak, hol „egyén”-nek nevez, miért az elnöklő főispán többször rendreutasítja. Az ellenzék több tárgyat kívánt a bizottság elé hozni, mire a főispán kijelenti, hogy ezen ügyek a bizottság előtt nem tárgyalhatók. Szentkirályi árszavéki elnök jelentette ezután, hogy az árszavéknél 1480 darab akta van hátralékban, amit annak tud be, hogy a munkacso elégtelen. A főispán felvilágosítást akart nyújtani, mire Gál közbekiáltott: Nem kérünk belőle! Erödy Béla válaszolt. Nem önnek, hanem a bizottságnak nyujtok felvilágosítást! Erre Gál ismét felkiált: Magának nincs erkölcsi alapja! A főispán erre a csengőt rázza, majd rendreutasítja. Gált és megvonta tőle a szót. Az alispán jelentését a bizottság nem vette tudomásul.

A polgármesterek délvidéki kirándulása. Temesvár városa az ott tartott polgármesterei kongresszus befejezésül gyönyörű automobil kirándulást rendezett, amelyen mintegy hatvan polgármester vett részt. Issekutz Aurél, krassószörénymegyei alispán vezetése mellett, 15 automobilon először is Resicára utaztak, ahol az osztrák-magyar államvasut társaság bánya- és vasműveit tekintették meg. Onnan tovább mentek Ferencfalvára, a társaság telepeinek megtekintésére. Itt Tary Gusztáv, ny. miniszteri tanácsos, az osztrák-magyar államvasutak oraviczei igazgatója üdvözölte a vendégeket, akiknek tiszteletére a vasutársaság fényos lakomát adott. A híres Brazovaj vizsáritógát érintése után Marillavölggyére indultak és a remek kirándulás végpontja a marillai fürdőtelep volt. A fürdő igazgatósága fogadta és végigkalkulálta a polgármestereket, akik aztán pazar lakomán voltak a fürdőigazgatóság vendégei. Dr. Hoffenreich fürdőigazgató köszöntötte fel a polgármestereket, az oraviczei járás nevében pedig Bauer Gyula üdvözölte a vendégeket. Bárczy István budapesti polgármester Issekutz Aurél alispánra és a fürdőigazgatóságra üritette poharát, majd Issekutz Aurél alispán és Bauer főszolgabíró a vendégeket köszöntötték fel. A polgármesterek automobilon továbbutaztak Temesvár felé.

A szécsényi dráma.

— Dr. Szóke Jenő az esküdtek előtt. —

Balassagyarmat, szeptember 14.

(Saját tudósítónktól.) Első impresszióm is ez volt: sablonos dráma a szécsényi dráma. Az asszony megcsalja a férjét, a férj lelövi a csábítót. Gavallér-kodex erre nevel, raffináltan megcsinált darabok erre oktattak és a gavallérnak, meg a színpadi drámának van a legtöbb és legtanulékonyabb tanítványa. Es így lesz ez gondolkodásban, viselkedésben, ruházatban és pose-ban mindaddig, amíg ez a disztinkció él: ur.

A szécsényi dráma tárgyalásától se vártam forró szenzációt. Annál kevésbé, mert szereplői a jobb társasághoz tartozók, amelyben, mondhatnám, természetes ez a megoldás. Ha az indulatok kevésbé magasra csapkodnak: párbaj, ha a korrektség tökéletes: ledurrantása a csábítónak. Így nevelődünk: pont. Ha pór vagy kisiparos cselekszik így: dolgozott benne az indulat és életet pusztított a him, ha gavallér cselekedte: korrekt, mert nincs más megoldás.

Kaptam mindezek helyett más képet: vigyorgó torzképét az ugynevezett gavallérságnak. Eredményben ugyanolyan valamilyen, mintha francia márká volna a hős, megfontolásban, kivételben szánalmasat, következőekben groteszket, siralmasat.

Fáj, hogy megcsalódtam és ilyen siralmas vonalakban rajzolódott elém a dráma. Fáj, mert látom azt a romboló hatást, amelyet egyik társadalmi osztály gyakorolt a másikra, anélkül, hogy ennek erejét, eregyeit, kiváló tulajdonait vérbe menően átadta volna.

Brutális vagyok, de ebben a drámában páncélt viselt a hős, akire — ezt most látjuk — minden illetet volna csak ez a vasöltözék nem. És ez olyan siralmas, olyan keserűen mosolyogni való, hogy szánni sem lehet azt az embert, aki sujtásra emelte gyöngye karját és most zokog, mert sujtott. A kardvágás kötelez: aki sujt, egyenes legyen a dereka. Akik pedig gyöngye ehhez, csak abban a tudatban sujtson, hogy mint szánalmasan elítelt bűnös vonul ki a tárgyalási teremből. Ez a két alakítás pedig nem való egy és ugyanabba a darabba. Kiordit belőle . . .

Aki nem volt ma a tárgyalási teremben, nehezen érti meg ezt a kicsit homályos irást. Nem tehetek róla. Még a hatása alatt állok annak a csalódásnak, amely hirtelen és váratlanul szakadt rám, közletről és élesen látva ezt a drámát, amelyet annyira egészen másként képzeltem.

Amikor az eset történt, jártam Szécsényben és megdöbbenem. Két táborot találtam szemközt egymással. Resteltem kiirni: zsidókat és keresztényeket. Felekezeti ügy volt az egész s ebben a beállításban szomorú, sivár. Zsidó emberek busan beszéltek, hogy milyen dolgos, kiváló ember volt a bajba jutott ügyvéd, keresztény emberek fölháborodtak, hogy mert fegyvert emelni egy kis vidéki fiskális egy kiváló uriemberre, akinek éppen az ő feleségét méltóztatott választani udvarlásai tárgyánál. Sőt akadtak, akik egyenesen megborítottak, hogy a kis vidéki fiskális nem érezte magát boldognak, hogy a feleségének urí ember a szeretője.

Akkor nem láttam a szereplőket, csak elképzeltem őket. A tetteivel pedig imponált nekem a szécsényi fiskális, mert törvény ide, törvény oda: az indulatnak parancsolni nem lehet, ma se jobban, mint a barlanglakók idejében vagy a szarvasgimnek, amelyiket fölkorbaesolt érzékei gvilkos harcza hajtának. Dőre beszéd, hogy ilyen kritikuss pillanatokban a törvénykönyv lebegjen szeliden a felbőszült ember elé és az kikeresve a vaskos kötetből a híres paragrafust, lassu léptekkel meginduljon a bírő felé. Jó állampolgárnak illik ezt vallani, de nem igaz.

Ehhez a módhoz azonban nem nyulhat más, csak aki a kielégített boszút élvezni tudja és ez nyugodt tudatot kölcsönöz neki: olyan nyugalmat, amely lehetővé teszi az összes következmények elviselését. Ilyen nyomorultul, ilyen szánalmasan nem szabad végződnie a dolognak, mint a szécsényi tragédia végződik Balassagyarmaton a megyeház disztermében.

A felekezeti kérdés ma reggel is fennállott még, sőt fennáll most is, de én már nem látom. Annyira nem fontos már, hogy észrevenni se érdemes. Az elfogultság talán néhány hónappal többet jelent, de nem kizárólagos okozója az esetleges elítélésnek. S mindez azóta, hogy a vádlott megszólalt . . .

Megnéztem a kistermet, amelyben eredetileg tervezték a tárgyalást. Kis, szűk, rozoga terem, amelynek mennyezetét erős gerendákkal támasztották alá, hogy rá ne szakadjon az emberek fejére. Reggel még őszintén sajnáltam, hogy nem ebben a helyiségben folyik le a tárgyalás mert amit hangulatban előre tapasztaltam, annak sokkal jobban megfelelt ez a kis ozon városból ideplántált milió, mint a vármegye fényes terme. Szegényes rozoga helyiség, amelynek ablakai a szürke semmiá néznek és amelynek piszkos falai közé oly szépen beillett volna ez a szomorú aktus gentrijeivel, parasztjaival, a zsidó fiskális vádlottal, a falusi cukrászkisasszonnyal, a szepegő tanukkal és a lelki kinok közt vergődő rugójával az egész drámának: a meggondolatlan beszédű nevelőnővel.

Ebben a kis füstös szobában az embert megtéveszthette volna a környezet és valahogyan nyugodtabban nézhetett volna eléje a jövődöknék. El lehetett volna képzelni a terem előtt álldogáló hajdut, a bíró szobájában nyújtózkodó agarat, az öblös tajtékpipákat, el lehetett volna képzelni száz esztendőt — hátra felé.

Ehelyett a vármegye disztermébe tették a tárgyalást. Fényes, csillogó hely, a falakon nagy olajfestmények, a mennyezetről villamos csillárok lógnak alá, minden modern, szép — csak nem szabad az esküdtek asztalára tekinteni, nem szabad szemügyre venni a közönységet. Csupa merev nézésű, hideg arc, lelketlen nézői egy mélységes szomorú dolognak.

Pedig egy élénkvoros spanyol fal mögül a legrettenetesebb, a legszibbemarkolóbb hang hallatszik: a férfi sirása. Egy férfi sűrű hördülésű zokogása, amelylyel családi boldogságát, feleségét, két szépséges gyermekét, szeretett életpályáját siratja. Rettenetesen szívbemarkoló ennek a tehetetlenül vergődő embernek a hangja, aki most érkezett életének legkeservebb perczéhez. Tompán, máskor meg sípolva tör elő a sirás és száll a magas, fényes teremben, köröszti a hadnagy ur fején, a kaszár ur fején, a gentry fején, száll néhány nagy kalap fölött, amelyek alatt egészséges vidéki asszonyok mosolyognak kissé zavartan . . . Ez most még szívbemarkoló.

Kezdődik a tárgyalás. A sablonos bevonulás, a közönség fölkel a helyéről, azután viszáboacsátkozik egy jó magyaros mondással: no most lássuk. És egy szálás szuronyos börtönőr a terembe támogatja a kis zsidó fiskalist, a siró, szánalmas emberkét, akinek a kezébe — már most konstatáljuk — sehogyse illik a boszúálló fegyver, akihöz sehogyse illik az a hősi pór, amely miatt szándékos emberöléssel vádolva került az esküdtek elé. Kicsi, zömök emberke, fölfelé fésült sűrű hajjal, nyírott bajuszsal, átlagos arccsal, amelyet most sirás torzít el. Odarokad a börtönőr mellé és akkor sem tekint föl, amikor a tanuk közt a felesége nővére is elmegy mellette és szeliden a fejére teszi a kezét. Csak sir tovább, hogy vonaglik belé az egész teste.

Az elnök halk hangon megnyitja a tárgyalást és fölolvassa a tanuk neveit. Amikor a szerencsétlen ember meghallja a felesége nevét, fölhördül, fölkapja fejét és riadtan néz abba az irányba, ahonnan a tanut várja. De az asszony helyett a védő szól:

— Tanu a városban van és amikor szükség lesz reá, a bíróság rendelkezésére áll.

A vádlott szinte megkönnyebbülten hajtja le a fejét: a rettenetes percz eltolódott délutánra, holnapra. És bár a siró ember tudja, hogy ennek a pillanatnak a maga hatalmas robbanásával be kell következnie, boldog, hogy ez a haladélt megadatott neki.

Sorsolják az esküdteket és ezzel megindul a harc, amelyet némán, formák közt vív, hogy úgy mondjam, a vármegye — igen, az egész vármegye — azt sem tudom megmondani, mi ellen. Csak érezni lehet, hogy egy erős kéz nyul a vádlott után, biztosan, aczélisan s egy másik, gyengébb, tapogatósbabb elhárítani igyekszik a markoló jobbot. Itt az izgalmakban nem tudom pontosabban elemezni, hogy mi történik, csak érzem és ebben a képen tudom érzékeltetni.

Sűrűn hangzik ügyész és védő ajkáról ez a szó:

— Visszautasítom — és minden név után, amelyet visszautasított az ügyész és a védő, suttogva adják tovább, hogy mi az oka a visszavetésnek.

— Ez gentry . . . ez állami tisztviselő . . . ez szécsényi lakos . . . nem kell a védelemnek — suttogják a beavatottak.

— Ez zsidó . . . ez fiskális . . . az ügyésznek nem kell — mondják mások.

És így nagyrészt iparosokból alakul ki az esküdttörzs, amely itélni fog dr. Szóke fölött

Ott ért az első csalódás, amikor megszólalt a vádlott. A siró ember megváltozott, szánalmassá vált. Határozottan más emberré lett és ekkor hirtelen tisztán éreztem, hogy ennek az embernek a sirás való, kicsinyes garaszerzés való és az akták turása, de szánalmaméltó balkezes alak kint az életben, társaságban, élni vágyó, szép asszony közelében. Ahogy beszél, hangja megerősödik és — mindinkább veszi a rokonszenvből. Régi ügyvédi praktizálásból veszi a szakkifejezéseket s amikor a maga ügyéről szól és a maga nemes fájdalommal tele kellene harsognia ezt a szép, aranyos termet, úgy védekezik, mintha a más dolgát védené: hidegen, ügyesen. Rám kellemetlen hatást tesz ez a szakszerűség és hiába mondom magamnak, hogy ügyvéd ember, persze, hogy előveszi azokat a formákat és szólásokat, amelyeket ezelőtt használt a bíróság előtt, hiába, nem tudom összeegyeztetni az előbbi csukló, zokogó embert és a mostani szánalmasan mozgó, apró karjaival furcsán gesztikuláló emberkét, akinek ebben a perczben csak az agya funkcionál helyesen és ez a jól működő agy diszharmóniát teremt.

És ahogy tovább beszél és önmagát festi gyermekkorától egészen a gyászos napig, a beszédéből végzetesen kialakul a törtető ember és — a balkezes ember, aki a neki idegen légkörben, idegen emberek közt szinte tántorogva megy végig az életben, gondosan ügyelve, hogy előtte idegen társadalmi törvényeket megtartson és neki idegen pózokkal diszitse magát. Bizonytalan, imbolygó a járása ezek közt az ismeretlen dolgok között és szánalmas, ahogy perczről-perczre belevágódik a kemény akadályokba.

Ahogy munkás életét festi, ahogy elmondja, hogy mennyit tanult, mennyit dolgozott és mennyire megvetett mindent, ami szórakozás — vessenek meg érte a nagyon morális emberek — kezdem érteni, hogy ennek az embernek önhibájából nem volt boldog az élete. Öntudatlanul talán, de ő rontotta. Ifjú, szép feleség mellett nem ismert mást — ezt ő úgy vallja, mintha maga mellett mondana valami szörnyűségesen nagyot — nem ismert mást csak percz ügyet, aktát és politikát. Más-különbön mogorva volt, ha sétált a tenetöt kereste föl, ha olvasott a bibliát forgatta. Sehöl semmi derű, egy mosoly, egy tréfás percz az egész házasságban. Csak czivódás, amelyet a garasért kezdett a kis furcsa, folyton dolgozó és folyton önmagát és a saját dol-

gait látó ember. Ha a szemébe mondanák, hogy vétkezett, hogy a romlását maga okozta, fölsírna, hiszen imádásig szerette asszonyát és gyermekeit s csak értük dolgozott, folyton dolgozott. Szerette a maga módja szerint és nem vette észre, hogy az asszony él, mosolygós és életkedvvel teli. Elcsépett, agyonkoptatott történet, sok ezer családban otthonos s itt csak azért kell fölemlíteni, mert menti egy kiesit a gyilkosnál is súlyosabban vádolt asszonyt.

Törtető volt ez az ember és bukészes. Meg kell állapítani róla, ha ebben a perben kinos is. Mindinkább így bontakozik ki az alakja. A dolgozása egy kicsit erőszakos volt és az akarása dragadta. És ez végzetessé vált reá, mert ahova fölsodorta a sors a kis falusi keresztes fiát, ott nem tudott megállni a lábán. Mert az ügyvédi állapotban ő már magas polcon állott. Gyermekekorát diestelen környezetben töltötte, valami mulatóhelyivel selyesített vidéki kávéházban, ahová, amikor onnan elkerült valahogyan, esendőrrel vitette vissza a gyám, a kávéház tulajdonosnője. Egyszerű technikai dolog, a magolás diplomához jutatta, kitüntetéses vizsgához, ügyvédi oklevélhez és amire a mindenben elmaradt ember föleszmélt: ügyvéd urnak szökeztették. Zsaketot viselt és csipetűt az orrán és benne volt egy világban, amelyet nem ismert, amely törvényeit követni akarta, anélkül, hogy ismerte volna őket.

Naivul mondja el, hogy mostani feleségét kétszer látta, mielőtt eljegyezte és két hónapig volt a vőlegénye, amikor feleségül vette. És az első perctől kezdve csak az élt benne, hogy pénz kell gyűjteni, mert valami kizozta, hogy korán fog elpusztulni, olyan korán, mint a szülei.

Mind a ketten izgatott természetűek voltunk és gyakran czivódtunk, mert a feleségem nem ismerte a pénz értékét — ezzel változja házasságát.

Csak arra eszmél, hogy a felesége egy napon esendően mondja:

— Vájjunk. Nem illünk össze. Te nagyon komor és rideg vagy, nem tudok veled élni.

Aktáiból ekkor emelte föl a fejét először és nézett káprázó szemekkel az életbe. S ettől a perctől kezdve még jobban fojtogatni kezdtek az idegen társadalom törvényei. Az asszonyval megbékült, de érezte, hogy az igazi ur ilyenkor tesz valamit. Tántorgott, tapogatózott és végül későbbi áldozatához fordult, aki fess gavallér ember volt, aki otthon élt az előtte idegen társadalmi körben.

— Reök a jellem mintaképe volt. Gavallér, korrekt, kitűnő férfi — ez a véleménye Reökről a bíróság előtt. S mert ez a társasági fiatal ember kitüntette barátságával, a kis, szánalmasan kapkodó ember sietett a gavallérhoz és tanácsot kért tőle.

— Hoffmann megkérte a feleségem kezét. És a feleségem igent mondott. Velem közölte, hogy válik. Én beleegyeztem, de utóbb kibékültünk. Mondd, mit kell tennem?

A gavallér adott tanácsot.

— Ilyenkor uriember párbajra szólítja azt a férfit.

— De én kibékültem az asszonnyal...

— Nem baj. Pro forma meg kell verekednetek, mert önzérzetes férfi nem tűrheti el, hogy a feleségének házassági ajánlatokat tegyenek.

A kis fiskális szentírásnak vette ezeket a szavakat és a párbaj megtörtént.

— Csak úgy pro forma — mondja az elnöknek Szöke — mert a társaság így kívánja. Másképp nem lehetett...

Kell ehhez magyarázat? Nem világít bele ez a pár mondat rettenetesen a kis fiskális életébe, a vidéki városkába és a későbbi drámába, amelynek halottja a pózokra tanító gavallér?

Zuhogva következik ezután minden olyan rohanással, hogy követni se lehet. A gavallér közeledése az asszonyhoz, a nevelőnő besugása és a megköttyösödött férj minden botor cselekedete. Csetlett-bodlott, nem tudott határozni. Ki merem írni, hogy a szívénél jobban megsebesült a hiúsága és a szerelménél élekennebb lépett eléje a pozíciójának fel-

tése. Akkor ő sem tudta, ma, hogy kitárta magát, nyilvánvalóvá lett.

Mert más nem tudott volna napokig vívódni, utazni, tanácskozni, ezer kibontakozási módot keresni és végül abban megállapodni:

— Félkeresem Reöket, aki gavallér és biztosan tud módot a kibontakozásra.

Más nem tudott volna színpadi nyelven ezólni az asszonyhoz, aki megcsalta, hanem bugyborékolva, zuhogva tört volna ki lelőle a szó és rohant volna a csábitóhoz...

A drámának vége, ezen kár morfondírozni. Csak a hős maradt meg, aki szánalmas arccal veti le a páncélt. És sir, holott ez siralmassá teszi. Kemény helytállás helyett csuklás és fuldolás: a dolog különben egyre megy, mert a befejezés már bontogatja sötét szárnyait, legföljebb annyi bizonyos, hogy a hős ezt az utolsó pózt — hogy kell megállni a bíróság előtt — nem tanulta meg. Mint ahogy nem tanult meg csak egyet és ebben az állásban megölte mesterét.

Urai Dezső.

A mai tárgyalás lefolyása a következő volt:

A vádirat.

A vádirat előadása szerint Szöke a felesége bevallását követő reggelen forgópisztolyát magához véve, távozott hazulról s az utcán dr. Reök Ivánnal találkozva, ennek előbe vágott és mintegy két lépésnyi távolságból szó nélkül agyonlőtte. Az első golyó Reök kezébe furdott. Reök erre megkapta dr. Szöke kezét s rákiáltott:

— Mit csinálsz?

Reök előre esett, de nyomban felkelt és egy akácfa mögé húzódott. Ekkor az elősiető Kiss Pál köcsis Szöke kezét megkapta, de az ügyvéd lerázta magáról és újra lött. A második golyó az akácfa alá hatolt, a harmadik löveg azonban Reök Ivánt mellen találta. Szöke még két lövést intézett menekülő áldozata után. Akart többször is löni, de a fegyver csütörtököt mondott.

A tanúk szerint a véres eset után Szöke nyugodtan hazatért s állítólag azt mondta:

— Így kell az olyan emberrel elbánni, aki más embernek a családi boldogságát feldulja.

Reök másnap reggel — ártatlanságát hangsúlyozva — meghalt. Szöke a tett után azonnal jelentkezett a bíróságnál és a fegyvert átadva, vizsgálati fogságba került.

Az ügyészi vádirat úgy véli, hogy a házasságtörés nincs bizonyítva, sőt ennek több körülmény ellene szól. Szökének eddig nem vallott a bíróság előtt, de azt feltéve is, Szöke cselekményei, a forgópisztoly magához vétele, az utcára menés stb. arra vallanak, hogy szándékosan lötte agyor: Reök Istvánt. Az ügyészség ezért vádját a Btk. 270. szakaszára alapítja.

A tárgyalás megnyitása.

A főtárgyalás a nagyközönség tolongó érdeklődése közben délelőtt kilenc órakor kezdődött a vármegyeház nagytermében. Itt tartják meg a tárgyalást, mert a rendes törvényszéki főtárgyaló terem oly rozoga állapotban van, hogy fagerendával kellett alátámasztani és attól lehetett félni, hogy nem tudja befogadni a nagy közönséget. Mikor ennek a városban híre futott, hatalmas sokaság lept el már kora reggel a megyeháza környékét, hogy bejuthassanak a közgyűlési terembe.

Pontban 9 órakor szuronyos börtönőrök le kísérik a vádlottat, dr. Szöke Jenőt és az ajtó mellett levő spanyolfal mögé viszik. A teremben senkisémet vette ezt észre, csak amikor a spanyolfal mellől hangos zokogás hallatszik ki, tudják meg, hogy benn van a vádlott.

Néhány percet 9 óra után bevonul a bíróság: Kletzár Lajos elnök, Osenkey Kálmán és Kecskeméthy Géza szavazóbírák, a két jegyző, majd a vád képviselője, dr. Héray Andor kir. ügyész és a védők, dr. Kenedi Géza országgyűlési képviselő és dr. Feledi Jenő balassagyarmati ügyvéd.

Az elnök bejelenti, hogy a szakértőorvosok: Okolicsányi János és Szendrői János törvényszéki orvosok. A védelem részéről ellenőrző orvosi szakértőnek dr. Németh Emil egyetemi tanárt jelölik be.

Reök István, az áldozat apja, orvosi bizonyítványt nyújt kimentette magát, képviselője dr. Bróssy Sándor szécsényi ügyvéd jelent meg, hogy 15.000 korona kártérítést követeljen, mert ennyi adósságát fizették ki az áldozatnak.

Az elnök beszéli a tanukat. Salzer Albertné, Szöke feleségének, Grün Arankának a nővére, a belépésekor odamegy a vádlotthoz és megcsókolja. Dr. Feledi Jenő bejelenti, hogy Szökének a városban van és szükség esetén meg fog jelenni a tárgyaláson, hogy rendelkezésére álljon a bíróságnak.

Dr. Kenedi Géza védő bejelenti, hogy Hoffmann Sándor tanut nem lehetett megidézni, kéri,

hogy táviratilag idézzék meg. Erre a taunra nagy súlyt helyez a védelem, mert Reök István állítása szerint viszonya volt Szökének. Hoffmann a vizsgálóbíró előtt megtagadta a vallomást. A védelem reméli, hogy a főtárgyaláson vallani fog és megegyezik az azt a hirt, hogy viszonyt folytatott Szökének.

Következik az esküdtek megalakítása:

Kisorsolt esküdtek: Kepes János gözmalom Balassagyarmat, Vigh Károly gözmalom hivatalnok Losoncz, Paulovics Béla kőfaragó Losoncz, Rádi István csizmadia Balassagyarmat, Brozdik Géza mészáros Losoncz, Makka Ignác városi ellenőr Balassagyarmat, Balassa Lajos gazdatiszt Divény, Jónás Emil téglagyáros Balassagyarmat, H. dlík Pál asztalos Losoncz, Horváth Nándor kovács Balassagyarmat, Beke Lajos megyei aljegyző Balassagyarmat, Póttagok: Pekácsy István földbírtokos Nagylőc és Győri János szabó Losoncz, Feledi Jenő védő, kihasználva visszautasítási jogát, 8 esküdteket — gentryket és földműveseket — Héray Andor dr. kir. ügyész izraelitákat és kevésbé intelligens esküdteket vetett vissza.

Az esküdtek kisorsolása után az elnök Szökének szólítja.

Szöke kihallgatása.

A nádfontu fapadról felemelkedik Szöke Jenő. Egyszerű, igénytelen fiatal embernek látszik. Alacsony, zömök termetű és az arca borotvált. Fekete zakett van rajta. A formások elintézése után az elnök kérdéseire válaszolva előadja, hogy 1878-ban született, Rimócban, izraelita vallású ügyvéd, 7 éve nős és két gyermek apja. Amikor gyermekeit emliti, hirtelen elrészkenyedik és osukló zokogásba tör ki.

Az elnök közli vele, hogy a vád szándékos emberölés büntelményével vádolja.

— Büntösek érzi magát?

Szöke remegő hangon válaszolt:

— Beismerem, hogy elkövettem a terhemenről büntelményét. De nem érzem magam büntöseknek. Csak nagyon szerencsétlennek tartom magamat. Elvesztettem egy asszonyt, akit végtelenül szerettem és egy barátomat, akit szintén nagyon szerettem.

Itt ismét keserves zokogásba ful a hangja, majd így folytatja:

Zaklatott ifjúkor.

— Engedje meg a tisztelt esküdtekből, hogy röviden elmondhassam élettörténetemet. — Harmincegy éves vagyok. Atyám keresztes volt. Két testvérem él. Nővérem, aki negyvenöt éves és bátyám Ganz-gyári mérnök. Én vagyok a legfiatalabb. Testvéreim már felnőttek, mikor én három éves koromban elvesztettem atyámat, árván maradtam. Atyám vagyonából én reám tízezer korona jutott. Ugy rendelkeztem atyám, hogy anyám mostohatestvére legyen gyámom és hozzákerültem három éves koromban nevelésre Szécsénybe. Ennek az embernek, gyámomnak éjjeli kávéháza volt. Csak a neve volt éjjeli kávéház, inkább rossz hírű helynek lehetett mondani, ahol egész éjjel dorbézolások folytak. Ebben a környezetben nevelkedtem. Képzeltetni, hogy a kis gyermek lelkületére milyen rossz hatással volt ez. Azt hiszem, hogy buskomorságot, mely azóta sem hagyott el, ott szereztem.

Rokonaim kívánságára a vármegyei árvaszék elrendelte, hogy vegyem el erről a helyről. De mivel nevelőatyámnak tartásomért pénz járt és neki erre a pénzre szüksége volt, kijárta, hogy ezt a rendelkezést visszavonják és engem erőszakkal vittek el a tanítótól, ahova beadtak. Nyolc éves voltam. Emlékszem, hogy az asztal körül futottam, menekültem a csendőr elől, aki azért jött, hogy visszavigyen régi gyámomhoz és a csendőr a szurony hegyét szegezte nekem, így kényszerített, hogy kövessem a gyűlölt helyre.

Mikor kijártam az elemi iskolákat, Losonczra kerültem gimnáziumba. A felsőbb osztályokat Besztercebányán végeztem, ott is érettségiztem. Diákkoromban Besztercebányán, ahol ismeretlen voltam, ugyanolyan helyre kerültem lakni, mint amíg gyámomat éjjeli kávéháza volt. Egy ízben razzitát tartottak és engem is a rendőrségre vittek. Budapesten jogászodtam. Valamennyi szigorlatomat kitüntetéssel tettem le. Balassagyarmaton voltam törvényszéki joggyakornok, majd Erdélybe mentem ügyvédi gyakorlatra és letettem az ügyvédi vizsgát. Szécsényben telepedtem meg. Huszonöt éves voltam ekkor.

A családi tüzhely.

Én, aki sohasem éreztem a családi élet jótéményét, elhatároztam, hogy megcsókoljak. Feleségemmel Szécsényben találkoztam először. Akkor látogatónak jött rokonaihoz. Az utcán láttam meg, megszerettem s alig kétszer beszéltem vele, megkértem a kezét. Megnyert nagy szívósággal. Férj és feleség lettünk. Két gyermekünk született. Egy leány, aki most ötéves és egy fiú, aki most tizenöt éves harmadik évét. Családi életem boldog

volt. Igaz, néha összekocoztunk, de mindig jelentéktelen dolgok miatt, főleg pénzkérdésben.

Feleségem, aki jómódban nevelkedett, nem tudta felfogni, milyen nehéz pénzt keresni és többet költöni, semmint én bírtam. Ezért szívódtunk, de ki is beküültünk.

Igy éltünk, kérem alázattal. Sok látogató járt házukhoz. Én nem szerettem a társaságot. Legkedvesebb sétálóhelyem a temető volt, kedvenc olvasmányom a biblia. De azért örültem, hogy feleségem mulat.

Négy éve annak, hogy Röck István Szécsénybe jött. A legszimpatikusabb, a legnemesebb és legszebb jellem, akit valaha megismertem. Megszerezttem, megbarátkoztam vele és mondhatom, talán ő volt egyetlen jóbarátom. Végtelenül szerettem. Sohasem hittem volna, hogy feleségem olyasmit követhet el, amiről, sajnos, később meggyőződtem. Feleségem ugyanis gyermekem kedélyű, végtelenül jólelkű, valóságos gyermek volt. Nem tehetek róla — e szavaknál keservesen sírva fakadt a vádlott:

— Ma sem tudok rá haragudni.

Gyermek volt és ez az én vesztém. Hoffmann Sándor bérlő egyszer fölkeresett irodámban. Megbeszélte velem, aki akkoriban kliensem volt, hogy Sáros fürdőre megyünk nyaralni, ahol Hoffmannéknak kastélyuk van. Feleségemmel és gyermekeimmel két szobát kaptam. Minden reggel bementem irodámba és csak este jöttem haza.

Egy este, alig értem haza, elém állott feleségem és így szólt hozzám:

— Te olyan buskomor vagy. Nem illünk egymáshoz. Nem akarok megcsalni, nem akarok rosszat tenni, inkább váljunk el.

Nagyon elképedtem. Erre elbeszélte, hogy Hoffmann megígérte neki, ha elvállik tőlem, elveszi feleségül. Csodálkoztam rajta, hisz Hoffmann alig egy-kétszer beszélt velem, nem is lakott a kastélyban. Beismerem, megvádoltam feleségemet, hogy viszonya van Hoffmannal. Ő behívta gyermekeit, mindkét kezét a gyermekek fejére tette, úgy esküdött meg, hogy sohasem volt viszonya Hoffmannal.

Felkeresem Hoffmannat és ő becsületszavára fogadta, hogy köztük nem volt semmi. Elhatároztam, hogy elvállom feleségemtől. Táviratoztam rokonaimnak, hogy jöjjenek. Megállapodtam velük aztán, hogy visszaadom a huszeder korona hozományt, holott erről nem volt irás és nem lettem volna köteles visszafizetni, de arra is köteleztem magam, hogy neki adom annak a pénznek a felét, amelyet azóta kerestem, sőt azonfelül még tízszer koronát. Ez nagyon meghiúsította a feleségemet. Amint erről tárgyaltunk, sírva fakadt és így szólt:

— Mi lesz gyermekeimből?

Mind a ketten sirtunk és a vége kibékülés lett. Elhatároztuk, hogy együtt maradunk. Elmentem akkor jóbarátomhoz, Reök Istvánhoz. Megkérdeztem tőle, mit kell tennem Hoffmannal. Reök azt felelte, hogy ezt a dolgot másként, mint párbajjal nem lehet elintézni. Mikor Hoffmann megkérte feleségem kezét, — mondotta Szőke — még az én feleségem volt, tehát súlyosan megsértett engem. Párbajoznom kell. Provokáltam Hoffmannat, megverekedtem vele. Egyik segédem Reök István volt.

A családi tragédia.

Elérkeztem most a szomorú délután elbeszéléséhez. Junius 23-án volt. Délután 5 és 6 óra között irodámban dolgoztam. Bejött hozzám feleségem és sétálni hívott.

— Látod fiam, dolgom van. Menj a damedlyik barátinóddal. Ugyis volt. Szőrényi Bélánéval ment sétálni. Beesteledt, nyolc óra is elmúlt már és ő még mindig nem jött haza. Nagyon izgatott voltam. Közben szóltam a kisasszonynak, hogy fektesse le a gyermekeit, mert úgy látszik, feleségem nem gondol a hazatérésre. Szomorúan ültem az asztalnál, vártam az asszonyt. A kisasszony, aki ott volt mellettem a szobában, körülöttem sürgölődött. Ez a leány négy polgárit végzett, intelligens, jólelkű teremtmény. Egyszerre megszólalt:

— Doktor ur, már régen akartam elmentem mondani... Nem folytatta tovább. Faggattam, éreztem, hogy valami nagyon fontosat szeretne mondani. Annyira izgatott voltam, hogy szinte sírva kérleltem, beszéljen. Erre Nagy Margit, a nevelőnő, elmondta, hogy azon az éjszakán, mikor én Pesten jártam politikai ügyekben, ott halt feleségemnél dr. Reök István. Nem hittem fülemnek. Eszembe jutott, hogy maga Reök küldött Pestre. Lelkemre kötötte, hogy menjek el a 48-as pártba, sánszaim vannak, ha füllépek elenzéki képviselőjelöltnek. A szakácsnő nyíltan megmondta, hogy azon az estén féltiz óra tájban feleségem kétszer is, háromszor is kiment a kapuba, mintha várná valakit. Látták napközben, amint a kapukulesot bealajozta. A eselédék erről gyanút fogtak. Leskelődtek az ablaknál. Látták jönni Reök Istvánt. Féltizenegy óra volt. Reök bement a szalomba, on-

nan a hálószobába. Csak kakasszóra, hajnalban távozott el — így beszélt szakácsnőm.

Mikor ezt megtudtam, mint az örült szaladgáltam föl és alá a szobában. Kétségbeesetten téptem hajamat. Ekkor lépett be az asszony. Rákiáltottam:

— Mit tettél, szerencsétlen!

Feleségem nyomban így felelt:

— Nem igaz, egyszó sem igaz!

— Ne tagadd! Házasságtörő vagy!

— Nem igaz — mondta ismét.

— De mikor tanuk vannak rá! Eddig ezertellek, most hogy hazudsz, megvetlek.

Az asszony megtörött és vallott:

„Beismerem. Mikor Pesten voltál, elvesztetem eszemet. Beeresztettem magamhoz Reököt. Nem tudtam ellenállani. Kért és könyörgött.

Keservesen sirtam. Arra gondoltam, hogy főbe lövöm magam. Feleségem is zokogott. Azt mondta:

— Haljunk meg.

Menjünk mind a ketten Amerikába. Majd azt tanácsolta: hogy haljunk meg közösen. De eszünkbe jutottak a gyerekek. Meg kell ölnöm Reököt — ez a gondolat villant agyamba — vagy kényszeríteni fogom rá, hogy vegye el feleségül.

Sirtunk egész éjszaka. Reggelig együtt voltunk.

Amint Szőke vallomásában ideért, észrevette, hogy a hallgatóság sorából egy fényképész feléje irányítja a gépét.

— Ne méltóztassanak fotografálni — fordult a fényképészhez — elég szerencsétlen vagyok én így is.

— Az elnök (részöl a fényképészre): Vigye el azt a fényképezőgépet.

A fotografus kimegy. Szőke pedig folytatja:

— Elutaztunk Besztercebányára s mikor onnan visszaérkeztem, ott találtam feleségem anyját. Anyósom nem állott szóba feleségemmel, pedig — amint később bevallotta — az anyja előtt letagadta, amit nekem bevallott.

A gyilkosság.

Másnap reggel újra az a terv érelődött meg bennem, hogy mégis elmegyek Reökhöz. A eseléd mondotta, hogy az irodában két ember vár. Nem álltam szóba velük, mert sok dolgom volt. Pestre kellett mennem és a Reök-dolgot is el akartam intézni. Utközben eszembe jutott az utazásom, visszamentem a felöltőmért, amelyben minthogy néhány nappal azelőtt hosszabb kocsiutat tettem vidékre — revolver volt. Még láttam utközben a postaszolgálatot a posta előtt, amiből tudtam, hogy korán van, mert még nem osztották ki nekik a leveleket.

Nem is hittem, hogy Reököt, aki rendszeren negyedtízkor kel, már ébren találom. Legnagyobb meglepetésemre, a korai idő dacára a czukrászda előtt szembetalálkoztam vele. Szép, magas fiatal ember volt, ismeretes fenhéjázó modoráról. Nyolc-tíz lépéssel megállott és fenhéjázva kiáltott rám: — Szervusz Szőke!

Elfogott az indulat. A sors szembe hozott életmegrontójával, nem tudtam, mi történik velem, előrántottam a revolvért és lőttem, azután már csak arra emlékszem, hogy otthon voltam, két kollégám jött hozzám, akik mondták, hogy jelentsem fel magam.

Nekem egyetlen gondom az a szerencsétlen fiatal ember volt.

— Orvost! Tanárt hívjatok! — mondtam, mikor a történetekről értesültem.

Megnyugtattak, hogy sikerülni fog Reököt megmenteni.

— Magam ajánlottam, hogy hozzanak a költősejtemre Budapestről egy orvostanárt, aki elutoltsa a golyót. Még aznap két ügyvédbarátom tanácsára kocsira ültem és a járásbírósághoz hajtottam, ahol önként jelentkeztem. Majd beutaztam Balassagyarmatra és ott is jelentkeztem a vizsgálóbíróknál. Két nap híjján nyervegve vagyok itt fogva. Kimondhatatlanul szerencsétlen vagyok. Súlyos bűn elkövetésének terhe nehezedik a lelkemre. Ismétlem, én nagyon szerencsétlen vagyok.

Ekkor megint eszük, szaggatott zokogásba futt a szava. Mozgás a tárgyaló teremben. Mindenki szájalommal néz a büne sulya alatt vergődő boldogtalan emberre.

Szőke befejezte a vallomását és visszaereszkedett a helyére, a nádfonatu padra.

Az elnök ezután még különböző kérdéseket intéz a vádlotthoz, azután a tárgyalást tíz percze felfüggeszti.

A szemtanúk.

A szünet után megkezdődik a tanúk kihallgatása. Elsőnek a büntény szemtanúit hallgatják ki.

Kiss Pál béresgazda, ifj. Okolicsányi Pál kertész, Czenter József szolga, özv. Markovics Gusztávné tanító özvegye, Müller Rezső kereskedő, Racsók Józsefné földművesasszony, Scheiben

László irnok körülbelül megegyezően adják elő a gyilkosságot: Szőke jobb kezét a kabátja zsebében tartva izgatottan várakozott Reökre, négyszer lőtt, az első lövés után Kiss Pál elakarta fogni az ügyvédet, ez azonban nem sikerült, Scheiben László irnok még azt is vallja, hogy amikor Szőke lövöldözött, arcvonásai úgy fel voltak dülve, hogy nem is ismerte meg.

Tanukat megeskették és a tárgyalást egy órákor félbeszakították, folytatását pedig délután három órára tűzték ki.

Zárt tárgyalás.

A déli szünet után még néhány lényegtelen tanút hallgattak ki, azután az elnök váratlanul a vádlott feleségének kihallgatását rendelte el. Nagy mozgás támadt, bár nyilvánvaló volt, hogy a közönséget ki fogják rekeszteni a teremből. Mialatt a bíróság visszavonult, hogy a zárt tárgyalás dobában döntsön, a márvány folyosón egy lefátyolozott hölgy, ingatag jártas hölgy ment végig és elült a tanúk szobájában. Dr. Szőke Jenőné volt, aki az elnök parancsára sietett a terembe, hogy vallomást tegyen. Amikor eltűnt a tanúk szobájának ajtaja mögött, kibocsátották a közönséget, amely csevegve helyezkedett el a folyosón, hogy beírja a zárt tárgyalás végét.

A közönséget újra bebocsátják.

A zárt tárgyalás után dr. Zalzer Albertné, Szőkének testvére tanuskodik. A dráma előtti napon táviratot kapott, hogy azonnal menjen Szécsénybe. Mikor odament, huga mindent tagadott. Négre hosszas faggatás után bevallotta neki. Reggel négy órákor ő beszélt rá, hogy anyjának és férjének is vallja be Vádlott kétségbe volt esve, sirt és jajgatott. Tanakodtak, hogy mit tegyenek. Ez reggel hat órákor történt, ekkor azután a vádlott az irodába ment, azután már csak akkor látta, amikor a dráma után visszajött és azt mondotta: Megboszultam magam, de különösebb baj nem történt. Saját lábán ment haza! A Hoffmann esetben Szőkének nem volt kompromittálva. A vádlott hisztérikusan izgatott volt mindig. Kenedi Géza védő kérdésére a tanu azt válaszolja, hogy a vádlott faggatta nejét, mi igaz a Hoffmann esetből, de huga sohasem felelt olyasmit, ami őt kompromittálta volna. Védő kérdésére azután azt válaszolja, hogy Reök hugat szuggerálta. Akkor éjszaka bevallotta, hogy bealajozta a zárat, magához vette a kulcsokat és beeresztette Reök Istvánt.

Dr. Schwartz Samuné 22 éves besztercebányai orvos neje, Szőkének nővére a következőket vallja: Nővérem házasesete boldog volt és csak akkor volt köztük civakodás, amikor sógorom izgatottan ideges volt. Az eset előtti napon sürgőnyv kapunk, de férjem bontotta fel. Azután jött a sógorom. Nem hittünk neki, egész este sirtunk a anyámmal. Mikor megérkeztünk Szécsénybe, nővérem annyira tagadta a dolgot, hogy felháborodtunk sógorom gyanúsítása miatt. Reggel nővérem bevallotta, de részleteket nem beszélt. Sógorom már akkor olyan volt, mint egy örült, azután az irodába ment és nem láttam, csak az eset után. A védő kérdésére ezután azt mondja, hogy amikor a vádlott Besztercebányára érkezett, azt mondta, hogy a legjobb megoldás az volna, ha Reök a tanu hugat elvinné. Szőke Jenő kérdésére tanu azt vallja, hogy hitlenség miatt sohasem panaszkodott nővére a férje miatt.

Hoffmann Sándor vallomása.

A következő tanu Hoffmann Sándor tiszorizományos, budapesti lakos. Zavarában először római katolikusnak vallja magát. Elmondja, hogy vádlottat jogász korából ismeri még nejét csak három éve. Szőkéék egyik bérelt kastélyukban laktak. Szőkének megölték neki és amidőn egyszer a házastársak összeveszttek, Szőkének is megmondotta, hogy szereti. Ezt elmondta Szőkének. Köztünk a legideálisabb tisztességes viszony volt. Szőke megígérte, hogy elvállik feleségétől, én pedig kijelenttem, hogy elveszem. Később kibékültek, Szőke engem provokált és én elégtételt adtam neki. Az ügyész kérdésére tanu válaszolva tanu elmondja, hogy a vizsgálóbíró előtt azért tagadta meg a vallomást a viszonyára vonatkozólag, mert nem akart ilyenről még beszélni sem. Fegyveres elégtételt Reök tanácsára adott. Hogy miért vitték annyira a dolgot és miért kértek elégtételt, azt nem is firtatta. Dr. Feledí védő kérdésére válaszolva, tanu azt mondja, hogy Szőke hitte, hogy nem volt viszonyuk.

Szőke előadja, hogy azért kért elégtételt Hoffmanntól, mert a feleségével az ő háta mögött házassági tervvel foglalkozott. Ezt Hoffmann igazolja és azt is, hogy Mulyadra éjjel járt ki feleségéhez, akivel nagy eszeltség volt és ott az asszonynyal csak rövid időre, tanuk előtt találkoztak és így még fizikailag is lehetetlen lett volna tisztességtelen viszony.

A tárgyalást félhat órákor berekesztették és folytatását holnap délelőtt kilencz órára halasztották.

TÁVIRATOK.

Az angol munkásegyletek határozata.

London, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Az angol munkásegyletek elhatározták valamennyi munkáspárt egyöntetű eljárását a társas sztrájk céljából.

Fallières a hadgyakorlatokon.

Grand-Villiers, szeptember 14. Fallières elnök, Briand miniszterelnök és Brun tábornok hadgyógyminiszter ma reggel, a közönségtől meleg rokonszenvvel fogadtatva, automobilon a picardiai nagy hadgyakorlatok területére érkeztek és végignézték egy lovassági támadást.

Grand Villiers, szeptember 14. A tisztikar reggelijén Fallières elnök pohárköszöntőt mondott, melyben örömmel üdvözölte a megjelent idegen tisztet, akiknek francia bajtársaik által történt szívélyes fogadtatása a fegyverbarátság bizonyítéka. De Fonseca brazíliai elnök a francia hadsereg mecés hősiességét dicsőítette, Gangris orosz tábornok pedig Fallières elnököt dicsőítette. Lenglois belga tábornok az idegen tisztet doyenje Fallières elnök szívélyes szavaiért, valamint az idegen tisztet szívélyes fogadtatásáért mondott köszönetet és az elnök és a köztársaság életével fejezte be beszédét.

Az ökumeniai patriarchatus gyűlése.

Konstantinápoly, szeptember 14. A kormány intézkedése dacára az ökumeniai patriarchatus gyűléseit megnyitották. Eddig csak 8 tagot tartóztattak le.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		septe. 14.	septe. 13.	septe. 12.
Buza helyben	103 $\frac{1}{2}$	104	---	---
szepemberre	103 $\frac{3}{4}$	103 $\frac{3}{4}$	104 $\frac{1}{4}$	---
decemberre	106 $\frac{3}{4}$	107 $\frac{3}{4}$	107 $\frac{3}{4}$	---
Tengeri szeptemberre	64 $\frac{1}{4}$	65 $\frac{3}{8}$	65 $\frac{1}{2}$	---
decemberre	63	63 $\frac{1}{8}$	63 $\frac{3}{8}$	---

Chicago.

Buza szeptemberre	94 $\frac{3}{4}$	95 $\frac{1}{2}$	96
decemberre	98 $\frac{5}{8}$	99 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{1}{4}$
Tengeri szeptemberre	56 $\frac{1}{4}$	56 $\frac{3}{8}$	57 $\frac{3}{8}$

Newyork, szeptember 14. Gyapot Newyorkban helyben 13.75 (13.85). Gyapot októberre 12.99 (12.90). Gyapot decemberre 13.02 (13.06). Gyapot New-Orleansban helyben 13% (13%). Petroleum Stand white Newyorkban 7.50 (7.50). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.50 (7.50). Petroleum Refined in Cases 9.90 (9.90). Petroleum Credit Blancet at Oil City 1.30 (1.30). Zsír Western steam 12.70 (12.70). Zsír Rohe és Brothers 13.— (13.10).

Chicago, szeptember 14. Zsír szeptemberre 12.37 (12.37). Zsír októberre 12.25 (12.22). Szalonna short clear 12.20 (12.22). Sertéshus októberre 20.10 (20.10).

UIDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: csütörtök, szeptember 15. — Róm. kath.: Nikom vi. — Prot.: Helvici. — Görög-orosz: szeptember 2. Mamant. — Zsidó: Elul 11. — A nap két reggel 5 óra 36 perczkor, nyugszik este 6 óra 13 perczkor. — A hold két délután 5 órakor, nyugszik éjjel 12 óra 19 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

Petőfi-ház (ereklyemzeum) Bajza-utca 21. sz. Nyitva 10—2-ig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon ingyenes. — Elemi iskolai tanulók rajzkiallítása az Iparművészeti Múzeumban. Nyitva 9—1-ig. — A Nemzeti Szalon svájci kiállítása. Nyitva 9—6-ig. Belépődíj 50 fillér. — A Művészeti zsűrimentes kiállítása (Váci-utca 9.) Nyitva 10—1-ig és 3—6-ig. — A Könyves Kálmán nyári kiállítása (Nagymező utca 37—39.) Nyitva hétköznap 9—6-ig. Belépődíj nincs. — Az Uránia kiállítása (Kigyó-tér 1. szám.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1. szám.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma 10—1-ig. — A Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Az Aquineumi Múzeum egész nap. — A Ráth György Múzeum 10—4-ig. — Az Erzsébet Múzeum 9 óráig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—1-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig. —

Fejedelmek biztonsága.

* * *

A német jogászok, nem tudom hányadszor, fölvetették és megvitatták legutóbbi gyűlésükön a halálbüntetés eltörlésének eszméjét. Vitatkoztak pro és contra azzal az eloqenciával, mely az egyes szónokoknak adatott. Nagyon nagy fontossága az ilyen gyűlekezetben elhangzott szóadatoknak nem igen lehet, mert még abban az esetben sem lesz törvény belőle, ha a jogászok egyhangúlag helyeselnék az eltörlés eszméjét. A német törvényhozás nem a jogászyűlés véleménye szerint rendezi be tevékenységét. S ha teszem azt, hogy a német császár nem akar valamit, abból ugyan sohanapján lesz csak törvény.

Hanem ez a tanácskozás azért érdekes, mert egy-két szónok argumentumokat hozott föl az eltörlés ellen. Ezeket a csinos érveket igenis elfogadják azok, akik direktívákat adnak a törvényhozásnak. Mert megfelelően gondolkozásmódjuknak, helyzetüknek és állásfoglalásuknak, nyomósan jelentik ki az érveket, akármilyen abszurdítások legyenek is azok.

Valaki visszaemlékezett Bismarck egy kijelentésére és idézte is. Bismarck állítólag azt mondta, hogy kulturelles dolog a halálbüntetést eltörlőni azért, mert az ítélet reparálhatatlan. Bíró a halálbüntetés kimondásakor nem tévedhet. Nem tudom, mondta-e egyáltalában ezt Bismarck? De ha mondta, nem tudom elképzelni, hogy állithatott ilyet egy Bismarck? Nevezetesen, hogyan tévedhetett így? Miért volna kulturelles: ezt megérteni nehéz; értelmezni lehetetlen. De hogy soha ártatlanul még nem végeztek ki embert bírói ítélet alapján, azt még Bismarck sem állithatta. A német „Justizmord“-elnevezés is innen származott.

Még mulatságosabb argumentum a másik. A halálbüntetés eltörlésével — ugy mondta az egyik ékesen szóló — nem szabad veszélynek kitenni a német nemzet legnagyobb kincsét, az uralkodónak és a szövetséges fejedelmeknek biztonságát.

Erre már bizonyosan bravót kiáltottak azok, akik lojalitásuknak kifejezést akartak adni. És a törvényhozásban ugyan hány ember van, aki nem akar lojalísnak látszani? Legalább aránylag vannak annyian ott a befolyásos tényezők közt, mint a mi törvényhozásunkban.

Ezzel azonban hamarosan világosság is esett arra, hogy miért ragaszkodnak gőresösen a törvényhozások befolyásos tényezői a halálbüntetés fentartásához. Az uralkodók személyes biztonsága, — ez a nyomós argumentum. Az elutasíthatatlan. A legnagyobb. Az egyetlen. Soha aktív miniszter nem mer majd arra vetemedni, hogy a halálbüntetés eltörlésére vonatkozó javaslattal álljon elő, ha jogászok bebizonyítják neki, hogy ez az uralkodó biztonságát veszélyezteti. Ilyen háttérre aktív miniszter, aki az uralkodótól várja üdvét, nem fog vetemedni.

De az argumentum legjobban jellemzi nemesak a hízkelődő, talpnyaló, bizantizmus hadat, hanem magukat az uralkodókat is. Gyöngye lábán áll az ő biztonságuk, ha az nem a népek szeretetén, nem szilárdságukon, nem igazságosságukon alapszik, hanem az akasztófától, vagy vérpadtól való félelmen. Nem is szólva arról, hogy a királygyilkosokat a veszőhelytől való félelem vissza nem riasztja, de kacsagtatóan nevétség az olyan fejedelem, aki csak akkor érzi magát biztonságban, ha tudja, hogy hóhérok is vannak a világon. Tessék elképzelni: a hóhér, mint a fejedelem biztonságának legnagyobb garanzáciája.

Pedig, akármilyen torznak látszik is, bármilyen blamage-ja is ez a fejedelmeknek, így van. A legtitkosabb, de egyszersmind leghatalmasabb indító oka a halálbüntetés fentartásának, ebben van. A fejedelmek bizakodnak a hóhér rettenetes voltában. A ha-

lálbüntetés eltörlése azért ütközik a legtöbb államban leküzdhetetlen akadályokba.

Azonban való igazság marad mégis, hogy a halálbüntetés arculverése az igazságszolgáltatásnak, mert ugyanazt követi el, amiért büntet: embert öl. És megesufolása a kulturának s az emberiség haladásának. Akármilyen klénodiumot látnak is a fejedelmek a hóhérrak feltve örzött becses személynében, a népek majd lassankint arra a údatra fognak ébredni, hogy a halálbüntetést el kell törölni s akkor kénytelenek lesznek majd az uralkodók hóhérok nélkül is beérni.

(f.)

— Személyi hírek. Hentaller Lajos, a Hazafi Általános Biztosító vezérigazgatója, nyári szünideje után megérkezett a fővárosba és holnap átveszi hivatalának vezetését. — Föllért Károly posta- és távirat vezérigazgató Lovranából, ahol karlsbadi kurája után néhány hetet töltött, visszaérkezett a fővárosba és hivatalának vezetését ismét átvette. — Hegyeshalmy Lajos miniszteri tanácsos, a máv. elnökhelyettese ma megkezdte néhány hétre tejedő terjedő szabadságát. — Hencsey Henyei Vilmos dr. posta- és távirat-igazgató Salzkammergutból visszaérkezett és újból átvette hivatalának vezetését. — Frantics Norbert, a déli vasút forgalmi igazgatója visszaérkezett szabadságáról. — Kolányi Zsigmond udvari tanácsos, a m. kir. államvasutak forgalmi igazgatója Tátralomniczról visszaérkezett és Horváthy Gyulától, a forgalmi osztály helyettes vezetőjétől átvette hivatalának a vezetését.

— A király kis vendégei. Érdekes vendégjárás van Bécsben. Nyolcvan apró gyerek érkezett ma Bécsbe. Sant-Pöltenből jöttek a vadászati kiállítás meglekintésére. A gyerekek a király vendégei. Mikor ugyanis a király ez év júniusában Sant-Pöltenben volt az ottani gyermekek körtánczot mutattak be előtte. A királynak annyira megtetszett a táncz, hogy meghívta a gyermekeket Bécsbe, ahol most ezek néhány napot fognak a király költségén tölteni.

— Khuen-Héderváry Tiszánál. Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök holnap Gesztre utazik gróf Tisza István ezüstlakodalmára. A miniszterelnök Gesztről a fővárosba tér vissza.

— Vilmos császár Magyarországon. Vilmos császár magyarországi tartózkodásáról és a baranyai vadászatról alábbi tudósítások érkeztek be. Mohácsról jelentik, hogy Vilmos német császár fogadására minden előkészület és intézkedés megtörtént. A vadászterületet tegnap esendőrség zárta el és oda csakis megfelelő igazolványokkal rendelkező személyeket bocsátanak be. A vasárnap tartandó istentiszteletet, mely a karapancsai vadászlak mellett felállítandó sátorban lesz, Tomka Gusztáv györkönyi evang. lelkész ezelebrálja a környékbeli evang. tanítókból álló kórossal. Gróf Csupy Pál főhercegi kamarai előjáró a Mohácsou tartózkodó Kaiser Károly egészségügyi felügyelővel megállapította a Vilmos császár érkezése alkalmából szükséges egészségügyi óvintézkedéseket.

Vilmos császár mostani látogatása alkalmával Ferenc Ferdinánd trónörökösnek és Frigyes főhercegnek porosz udvari vadászati uniformis fog ajándékozni. Ez az ajándék igen nagy kitüntetés és ilyen uniformist a császár ezideig csak Ferenc József királynak és Alfonz spanyol királynak ajándékozott.

A Berliner Tagblatt azt írja, hogy Vilmos császár, mikor Mohácsról Bécsbe utazik, utközbe Sopronban kiszáll és Esterházy Miklós herceg meghívására Esterházyra utazik a híres kastély meglekintésére. Ez alkalommal Esterházy herceg a Fertő tavon velencei éjjelt rendez a császár tiszteletére. Nagyon valószínű, hogy a császár innen ellátogat Fölloronra is, Frigyes főherceg birtokára.

— Székely Ferenc udvözlése. Székely Ferenc udvari tanácsost holnap délelött üdvözli az Országos Izraelita Patronage Egyesület, királyi kitüntetés alkalmából. Székely egyik alapítója és elnöke az egyesületnek. A küldöttséget Heresi Simon, az egyesület társelnöke vezeti.

— Az új angol nagykövet. Bécsből jelentik: A király Sir Fairfax Lynton Callwright nagybritanniai királyi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet 1910. évi szeptember 11-én ünnepélyes kihallgatáson fogadta, amely alkalommal a nagykövet új megbízólevelét átvette.

— **Királyi kitüntetések.** A király Zamaróczy Jánosnak, a báni járás főszolgabírájának a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, *Cselkanyák* Béla tapolyhanusfalvi körjegyzőnek az arany érdemkeresztet adományozta.

— **A belügyminisztériumból.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Füzesséry* Emil dr. volt belügyminiszteri segédfogalmazót a belügyminisztériumhoz fizetésnélküli segédfogalmazóvá nevezte ki.

— **Uj főispáni titkár.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott magyar kir. miniszterelnök dr. *Szlávy* Tibor budapesti lakost a belügyminisztériumhoz fizetésnélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Csik vármegye főispánja mellé rendelté ki.

— **Jogügyi főtanácsos.** A király Csonka Lúcia jogügyi tanácsosnak nyugdíjazása alkalmából a jogügyi főtanácsosi címet adományozta.

— **Beteg a pápa?** A vatikáni lapok megczafolják a pápa veszedelmes megbetegedéséről szóló híreket. A pápa érelmeszesedésben és ezekben szenved, de állapota ez idő szerint ne magasztos és szentatya naponként fogad látogatókat.

— **Tiszteletbeli doktor az állatorvosi főiskolán.** A király megengedte, hogy a budapesti állatorvosi főiskola dr. *Schütz* Vilmost, a berlini állatorvosi főiskolán a kórboncztan rendes tanárát, az állatorvosi tudományok tiszteletbeli doktorává avathassa.

— **Antiszemita-hecz az egyetemen.** A Budapesti Egyetemi Gyorsíró Egylet szerdán tartott alakuló gyűlésén lármás jelentek voltak, amelyek a gyűlés nyugodt megtartását lehetetlenné tették. Napirend szerint elnököt kellett volna választani és a tisztikart meg kellett volna alakítani, azonban ez csak részben sikerült. Szöke Sándor, az egyesület volt elnöke napirend előtt felszólalva, kifogást tett a gyűlés összehívására vonatkozó intézkedéseit nem tartották meg. Amint Szöke beszélni kezdett, a jelen voltak nagy része, akik a klerikális Szent Imre-kör tagjai, viharos lármát provokáltak és „El-áll!” „Ki a zsidókkal!” felkiáltásokkal beszédének befejezését lehetetlenné tették. Az egyetemi hallgatók két pártja az óriási tülekedésben szembe került egymással, előkerültek a botok és csak a gyűlés felfüggesztése után lehetett a rendet pillanatra helyreállítani. Elnökké a folytatólagos gyűlésen Mihaesy Gábort választották meg. A választást az egyesület tagjai közül többen megtámadják.

— **Az egyéves önkéntesség kérdése.** Egy reggeli lap állítólag Bécsből kapott információt alapján közli, hogy a hadügyminisztérium az egyéves önkéntesi intézmény korlátozását, esetleg teljes eltörlését tervezi, a kétéves ezolgálati idő behozatala esetén. A hír természetesen igen nagy feltűnést keltett különösen azoknak a körében, akik közvetve, vagy közvetlenül érdekelve vannak, de feltűnést keltett katonai körökben is. Az esti órákban azonban megérkezett a ezafolat. *Ferdinandy* Géza miniszteri tanácsos, a honvédelmi minisztériumban az önkéntesi osztály vezetője, a hozzá intézett kérdésre így válaszolt:

— Hivatalosan semmi tudomásom sincsen arról, hogy a hadvezetés az önkéntesi kedvezmény eltörlését vagy megnehezítését tervezné. Véleményem szerint ez a terv nem is foglalkoztatja a hadvezetést, mert elvégre nagyon bajos volna a törvényhozás elé lépni olyan javaslattal, amely egy eddigelő fennálló és bevált kedvezményt egyenesen eltörlőné. Ismétlem azonban, hivatalosan nem tudok a dologról semmit s ez ideig a honvédelmi minisztérium ez ügyet érintő értesítést nem kapott.

A közös hadügyminisztériumban is határozottan megczafolják a hírt. Az egyik illetékes tényező így nyilatkozott:

— Arról szó sincsen, hogy magát az intézményt megszüntetik. A véderőreform kapcsán bizonyára szóba kerül az önkéntesség kérdése is, de alighanem megmarad mai szervezetében. Az, hogy az önkéntesek két évig szolgáljanak, komolyan nem került szóba.

Bécsből azt jelentik, hogy illetékes helyen a „Neue Freie Presse” tudósítója arról értesül, hogy a hír nem felel meg a tényeknek.

— **A halálbüntetés mellett.** A német jogászok XXX-ik évi nagygyűlése most ülésezik Danzigban. Három szakosztályban tanácskoztak a keddi első napon. A harmadik szakosztály a halálbüntetés kérdésével foglalkozott és az itt elhangzott szónoklatok és fejtegetések egy része Németország határára is érdekessé teszi a nagygyűlést. Egymásután nyilatkoztak a *professzorok, államügyészek, bírák,* részben általában a halálbüntetés ellen, kulturálmához nem méltónak mondvá ezt, részben pedig a halálbüntetés korlátozása mellett. A vitában legnagyobb feltűnést keltett *Elsner von Gronau,* a katonai főtörvényszék főtanácsosa, aki valószínűleg legfelsőbb megbízásból ezeket mondotta:

— Fenn kell tartani a halálbüntetést. A mai időben igazság és revolucionárius elemek már a császár és a többi német fejedelmek tekintélyét sem tisztelik. Nem lehet elég kemény törvényvel védekezni ellenük. Nem is szabad arra gondolni, hogy enyhítő körülményeket keressünk annál, ki egy fejedelmi személy ellen merényletre vetemedik. A felségsejtőket nem lehet elég kegyetlenül büntetni.

Dr. *Menzel* berlini ügyész ezzel szemben a halálbüntetés ellen szólalt fel, amelyet embertelenségnek bélyegzett. Dr. *Olshausen* lipcsei tanácselnök is ebben az értelemben beszélt s indítványt is adott be a halálbüntetés eltörlésére vonatkozólag. Dr. *Kahl* titkos tanácsos berlini professzor ellenben *Elsner von Gronau* szellemében beszélt. Az erre következők szavazásánál azután a halálbüntetés eltörlését célzó indítványt ötven szavazattal huszonnyegy ellenében elvetették s negyvenöt szavazattal harminczkettő ellenében még azt a javaslatot is elutasították, hogy az ügyet a plénum elé terjeszszék.

— **A szegedi Kossuth-utca.** Szeged város középítési tanácsosa azt a javaslatot terjesztette a városi tanács elé, hogy a *Kossuth-utczát Lázár György-utczának nevezzék* el. A javaslatról a tanács még nem döntött. Ennek a hírnök az olvasására megáll az embernek az esze. Nem tudja az ember, hogy egy farsangi tréfával áll-e szemben, vagy pedig egy szomorúan perverz korpéppel. Távoll áll tőlünk az a szándék, mintha mi *Lázár György* érdemeit a magunk részéről kisebbiteni akarnánk, mert elvégre Szeged városa a tudója annak, hogy mekkora dícsőséget hozott a magyar névre. Szeged városa tudja, hogy érdemel-e *Lázár György* utczát vagy sem. De ha érdemel is, van Szegednek száz és száz olyan utczája, amelyik szürke, jelentéktelen névet visel és amelyiket bátran eikeresztelhetnek a *Lázár György* nevére. Csak éppen a Kossuth-utca nem erre való. És meg vagyunk róla győződve, hogyha *Lázár György* tudna a dologról, a leghatározottabban tiltakoznék ez ellen az izléstelenség ellen és ő volna az első, aki elmeorvoshoz küldené azt a tanácsost, aki ilyen képtelen javaslattal áll elő. Így ez a feladat másokra hárul és pedig első sorban Szeged város tanácsára, amely hihetőleg irattárba fogja tétetni a javaslatot és a Schwartzter-intézetbe a derék tanácsost, ahová mostanság annyian kerülnek érdemtelenül.

— **Visszavándorlás Amerikából.** A „Kárpátia” kivándorlási gőzös Newyorkból Fiuméba érkezett. A parancsok bejelentette a réchivatalnak, hogy négyszázhat visszavándorló Triesztből vasúton folytatja utját hazafelé.

— **Az állami felső ipariskola megnyitása.** Az állami felső ipariskola új tanéve holnap, szeptember 15-én nyílik meg. *Hegedüs* Károly udvari tanácsos, az intézet igazgatója a megtartott elméleti és gyakorlati vizsgálatok alapján hirdette ki, hogy a jelentkezők közül kiket vettek fel az intézetbe. Körülbelül négyszázra rug azoknak a száma, akik újonnan beiratkozhattak. Sokkal többen vannak azonban olyanok, akiket megfelelő képesítés hiánya és helyszüke miatt kénytelenek voltak visszautasítani.

— **Egy leányka tragédiája.** Lányi Már volt országgyűlési képviselőt fájdalmas csapás érte. Kilenz éves leánykája, Magda, még e hónap elején Paliessfürdőn egy meszes gödörbe esett és a forró mész teljesen összegegette a kisleányt. Bevittek a szabadkai kórházba, majd felhozták a Hercul-sz-anatóriumba, de a leglelkismeretesebb orvosi ápolás sem tudott segíteni rajta. Tegnap délelőtt meghalt. Holnap temetik a szomorú szülőket.

— **A csodarabbit letartóztatták.** *Friedmann* Bertalan csodarabbi Budapestről való hazautaztában Máramaroszigetre érkezett. A hírsorsosok ellepték a pályaudvart és egyikük egy czédulát nyújtott át a csodarabbinak, amelyen valami kérdés volt följegyezve. A czédula mellé huszkoronás bankjegy volt melékelve ajándékképpen. A határrendőrség észrevette ezt, közbelépett és *Friedmann* rabbit a vonatról leszállította és a határkapitányságra kísérté, míg a vele lévő családtagokat és kíséretét tovább engedték utazni. Több máramarosi hitközségi tag az alispánhoz fordult, akinek személyes közbelépésére a határrendőrség a rabbit azonnal szabadon bocsátotta. *Friedmann* délután tovább folytathatta utját hazafelé.

— **Balogh tanár öngyilkos lett.** Közöltük tegnap, hogy *Balogh* Sándor debreczeni gazdasági akadémiai tanár levelet irt a főkapitányságnak, melyben bejelentette, hogy öngyilkossá lesz. Ma délután megjelent a főkapitányság központi ügyeletén *Kovács* Károly 25 éves asztalossegéd és elmondotta, hogy délelőtt két barátjával a csepélszigeti Dunagátban a zsilipeken keresztül csónakáztak és eközben a parton gazdátlan fekete kemény kalapot vettek észre. Kiszálltak a csónakból, a parton egy kalapot, melyben *B. S.* monogram, egy esernyőt, egy czeruzával irt, *Balogh* Sándorné urnőnek (Ringer-szanatórium) nyitott levelet tálláltak. A levelet és a tárgyakat beszolgáltatták a főkapitányságra. A levélben *Balogh* a következőket írta:

„Drága egyetlen gyermekem! Szenvedéseidet nem bírom tovább elviselni. A sors annyira megtört, hogy össze kellett roskodnom a csapás sulya alatt. Vajha legalább te tudnál tovább élni, örömet találni az életben. Nekem valóban kevés jutott a boldogságból osztályrésztül, csak azok a napjaim, melyeket melletted töltöttem, de a sors azokért is uszorakamatot szedett. Sajnálom az életet ilyen fiatalon itt hagyni, de még inkább sajnálalak téged, szerencsétlen. Aldjon meg a jó isten jószágodért, mert valóban jó asszony voltál! Isten veled, viszontlátásra az égben. Sándor.”

A talált tárgyakról a rendőrség megállapította, hogy mindaz *Balogh* Sándor tulajdona, amelyet a parton hátrahagyva, a vízben elmerült. A szerencsétlen fiatal tanárnak, aki tehát mégis beváltotta sötét elhatározását, holttestét még ezideig nem fogták ki.

— **Eltűnt házaspár.** *Skapa* János sziléziai hatvanéves nős, napszámos nejevel együtt, e hó 9-én reggel 7 órakor érkezett Budapestre, hogy innen Tatabányára tovább utazzanak. *Skapa* János a nejét a pályaudvaron hátrahagyva, bejött a fővárosba rokonainak látogatására és amire visszatért a pályaudvarra, nejét már sehol sem találta, miért is keresésére indult és keresés közben ő is nyomtalanul eltűnt. Valószínűleg mindketten eltévedtek. A rendőrség keresi őket.

— **Apácák a tanítónők helyén.** Boromissza Tibor püspök kellemetlen meglepetésben részesítette a szatmáriakat. A szatmári r. kath. iskolában az eddigi világi tanítók helyébe három iskolatestvért alkalmazott, sőt az igazgatói teendőket ellátásával is egy iskolatestvért bízott meg. Senkit meg nem kérdeztek, a katolikus iskolaszéket meg sem hallgatták. A püspök egyszerűen így rendelkezett. Hogy milyen meglepetésszerűen hatott ez a rendelkezés, azt a legjobban bizonyítja *Bodnár* Gáspár szentszéki tanácsos és pedagógiai tanár, aki a püspök rendelkezéséről többek közt a következőket mondta:

— Ha ezt a kérdést „helyes-e az iskolatestvérek alkalmazása stb.” akkor intézik hozzám, mikor a szóban levő intézkedés még csak embrióban van: Magyaros nyíltsággal felelnék rá. Mert én meggyőződésemet nem szoktam lelkemben takarni... Ez az intézkedés rám nézve meglepetés. De mert bevégzett ügygyel állunk szemben, feleslegesnek tartom annak bolygását. Reméljük a legjobbat.

Igy van a rendelettel az egész szatmári katolikuság. Nem értik, mi szükség van az idegen apácákra, mikor Magyarországon szárazval járnak az állásnélküli tanítók és tanítónők. Még pedig katolikus tanítók.

— **Somoskeőy fogva marad.** Somoskeőy Géza, aki büszkén hivatkozott arra, hogy őt még sohasem tudták elítélni, fogva marad. A vádtanács ma lopás büntetése címén elrendelte Somoskeőy előzetes letartóztatásának fentartását. A vádtanács a megokolásban megállapította, hogy hazugság Somoskeőynek az a védekezése, amely szerint az Andrássy-ut 45. szám alatt lévő csemege-üzlet közös szerzemény. Be van bizonyítva, hogy ezt az üzletet kitarító szorgalmával és kemény munkájával Kovács Ilona sokkal előbb alapította, semmint a házasság létrejött, az kizárólagos tulajdona volt s így Somoskeőy nem rendelkezhetett vele. Az a tény, hogy Somoskeőy folytonos életveszélyes fenyegetésekkel, a szanatóriumban való behurcolással apránként hétezer koronát vett ki a pénztárból, lopás büntetést állapítja meg. Ugyancsak lopás a szeptember 10-iki eset is, amikor Somoskeőy erőszakkal nyolcszázhatvan forintot vitt el felségétől. Tekintettel arra, hogy az országos bűnügyi intézet értesítése szerint terhelt külföldön hatszor volt büntetve, s hogy sem lakása, sem foglalkozása nincs, felesége ellene válopört folytat s mert a tárczájában talált utlevél szökevényre enged következtetni, fogvatartását kellett elrendelni. A vádtanács határozatát ma délután két órákor hirdette ki a fogházból elővezetett Somoskeőy Géza előtt dr. Kovács vizsgálóbíró. Somoskeőyt rendkívül meglepte a vizsgálóbíró szabadlábra helyező határozata után a vádtanács váratlan határozata. Ez alkalommal már esendesen viselkedett és arra kérte a vizsgálóbírót, hogy engedje meg neki védőjével, dr. Bródy Ernővel az értekezést. A vizsgálóbíró teljesítette kérését, mire Somoskeőy védőjével együtt hosszas tanácskozás után abban állapodott meg, hogy felfolyamodást adnak be a kir. ítélőtáblához. Somoskeőy még óvadékot is ajánl fel szabadlábra helyezése biztosítékául.

— **A husárok csökkentése.** A porosz földművelésügyi miniszter tegnap fogadta a mézsiáros szövetség küldöttségét s a küldöttséggel folytatott tárgyalások folyamán a husárokra vonatkozólag igen érdekes kijelentést tett. A miniszter a husárok emelkedésének okát nem a takarmány vagy marhabehozatal hiányának tudja be, hanem azon körülménynek, hogy a tenyésztők eddig még ismeretlen okokból nem hajtanak fel a viszárokra elégséges mennyiségű állatot. A miniszter szerint a szállítási díjteltek leszállítása legfeljebb egy fillérrel tenné olcsóbbá a hus árát különként, ezzel szemben készséggel hozzájárul ahhoz, hogy a vágsági illetékek leszállítására irányuló akciókat támogatja, de nem hallgatja el azt az aggodalmát, hogy ezen intézkedés aligha eredményezi majd a husárok csökkentését. A miniszter végül kijelentette, hogy kész esetleges további intézkedésekre. Ez esetben pedig első sorban a már most is eléggé jelentékeny husbehozatal megkönnyítését helyezheti kilátásba.

— **Elfogott pénzhamisító banda.** A gyimesi határrendőrség nagyobb pénzhamisító bandának jött a nyomára, amelynek számos tagját már sikerült elfogni. A banda magyar 5 koronásokat és 20 frankos romániai bankjegyeket gyártott és gépei Gyimesen az erdő sűrűjében, részben pedig a patakokban elásva rejtgette. A pénzhamisítókat a gyimesi határrendőrség két őrsvezetője, Bálint Mihály és Kovács Ferencz leplezték le és összes gépeikkel, valamint felszereléseikkel együtt a csikszerepai ügyészséghez szállították be. A pénzhamisítás számai Romániába is átnyulnak. A határrendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást, hogy a banda valamennyi tagját kézrekerítse. A pénzhamisítók közül eddig a csikszerepai ügyészség fogházába szállították a következőket: Nagygálaczi Miklós János, Nagygálaczi Péter és Ezerán Tódor gyimesi, Tankó János csulai és Ferencz Ödön gyimesifelsőfokú csángókat.

— **A francia sajtó a sztrájkok ellen.** A havrei kikötőben munkások agyonütöttek egy sztrájkterő munkást. Az egész francia sajtó fel van habordva e miatt. A Figaro azt követeli, hogy változtassák meg a büntető törvényeket azt a szakaszt, amely a sztrájkot a kihágások és vétségek közé sorolja és az emberölés miatt 3 évi fogságot és ötszáz frank pénzbüntetést állapít meg. Azt mondja a lap, hogy ez nem elég, mert a gyilkosság minden körülmények között gyilkosság marad és ennek megfelelően kell megbüntetni. A Figaro azt kívánja, hogy a képviselők fogadjanak el egy törvényszakaszt, amely a büntetést szigorítja.

— **A sárréti betyárhajtsza.** Még ma is folyik az izgalmas betyárhajtsza a sárréten, sőt átesapott már Békésmegye területére is. Vitálist itt is, ott is látják, de még idáig nem voltak képesek elcsipni a csendőrök. A csendőrség ma sem ad hitelt annak a feltevésnek, hogy Vitális tovább menekült a Sárrétről vagy hogy valahol a kukoricásban halva fekszik, mert elpusztította magát! A csendőrség szerint az az igaz, amit a nép beszél Vitális felől, hogy tudniillik ez is, az is, majd itt, majd ott találkozik vele. Tegnap éjszaka például azt jelentették a nyomozó csendőröknek, hogy Vitális Imre Berekböszörmény környékén bujkál. Böszörmény és Körösszegapáti között egy 300 katasztrális erdő, az úgynevezett „Vén erdő” húzódik, amelynek azonban javarésze régi irtásokon nőtt sűrű cserje. Itt látta egy Kogyesz Lőrincz nevű pásztor Vitálist kóborolni. A gyilkos vadászruhában, puskával a vállán jelent meg a kunyhó előtt és szalonnát, kenyeret kért tőle. Kogyesz Lőrincz természetesen sietett eleget tenni a kívánságnak és pálinkát is adott Vitálisnak. Végül pedig egy hatost nyomott a gyilkos kezébe. Ezt a pénzdarábot azonban visszadobta Vitális. A csendőrség ma körül fogta a böszörményi öreg erdőt és ugyszólván minden bokrot fölvert a nyomozó szuronyos emberlánccal. Daczára annak, hogy a kísérlet eredménytelenül végződött, hetvenöt csendőr az erdőben maradt éjszakára is. Beél mellett, sőt Beregszásznál is a vonaton elcsíptek egy-egy Vitális Imre személyleírásához hasonlatos embert, de ez egyik sem volt Vitális. — Vitális Imrét hajszolják már Békésben, Szeghalom, Füzesgyarmat, Vésztő- és Körösladány környékén is, mert Miklóssy Antalné nevezetű parasztnő asszony azt jelentette a csendőrfőhadnagyknak, hogy Vitális Imrét a régi szeretője, egy békésmegyei asszony Szeghalom határában retjegeti. Tehát ebben az irányban is megindították a hajszát. Másrészt az a gyanu is felmerült, hogy a besugó parasztnő Vitálissal egyetértve eszelte ki ezt a mesét, hogy a felzajgatott Sárrétről más vidékre tereljék a csendőrség nyomozását, éppen azért felügyelet alatt tartják az asszonyt is, noha komolyabb alapja is van a vallomásának. Mert míg Vitális Imre jó módban élt, sokszor elítáogatott Békésmegye északi részébe és ott uri barátaival a szeghalmi és körösladányi gömb- és galamblovészeten többször részt vett és számos díjat vitt el. E kirándulások és vadászversenyek alkalmával ismerkedett meg egy feltűnő szép menyecskével, akivel aztán tartós szerelmi viszonya támadt...

Most különben egymásután pattannak ki egyes érdekes dolgok Vitális életéből. Csak nemrégiben súlyos beteg volt a gyilkos és itt feküdt a biharmegyei kórházban. Vitális Imrénék vakbélgyulladásra volt, de ebből a veszedelmes betegségből is kigyógyult az erős szervezete ember. — Daczára annak, hogy mindenben majmolta a gyilkos az uri népeket, fényképet sohasem csináltatott. Nem találtak ilyen holmira az egész Vitális-házban. Még a szamosújvári fegyházban sem fényképezték le a gyilkost, csak személyleírást készítettek róla. A csendőrök egyébként szigorú parancsot kaptak, hogy Vitális életét nem kell kimélni. Ahol találják, ott agyonlőhetik.

Mint Békéscsabáról jelentik, a békésmegyei Köröstarcsán Rácz Antal Gulyás ma délelőtt egy füzes mellett találkozott Vitális Imre berettyó-szentmártoni rablőgyilkossal. Rácz a lerongyolt ruhája és fegyveres Vitálist megállította, mire az rálért és megsebesítette Ráczot, majd azután futva elmenekült. A csendőrség most Szeghalom és Vésztő között keresi Vitális Imrét. Nagyváránól táviratozzák nekünk az éjjel, hogy Vitális Imre nyomozása még eddig nem járt eredményre. A nyomozás vezetését ma Herkely főhadnagytól Bory főhadnagy vette át, aki más nyomozó módszer híve. A csendőrpáncsokszókat ma értesítették, hogy Füzesgyarmaton egy gyanus embert fogtak el, akire ráillik Vitális személyleírása. — A csendőrség arra kérte a vármegyéket, járuljon hozzá a Vitális fejére kitűzendő díjhoz.

— **Gyémántos betörők.** Mátészalkáról jelentik: Az elmúlt éjjel Schreiber Bertalan mátészalkai faterkedő irodájába betörték. A szomszéd szobában alvók zajt vettek észre és amint az irodába igyekeztek, annak ajtaját eltorlaszolja találták. Mialatt a ház lakói utat nyitottak az irodába, a betörők elillantak. Megállapították, hogy a tettesek gyémánttal kivágták az ablaküvegeket, kinyitották az ablakot, azon bemászva, az ablakszárnyakat kiemelték, hogy a Wertheim-szekrényt elvigyék. A tettesek után nyomoznak.

— **Beszűntetett hajójáratok.** A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a budapesti, illetve budapest—újpesti helyi hajójáratok szeptember hó 30-án este a folyó évre megszűnnek.

— **Az argentinai hus.** Az osztrák kereskedelmi miniszter, kapcsolatban a minisztertanács augusztus 19-iki, az argentinai hus behozatalára vonatkozó határozatával, a kereskedelempolitikai központi intézményhez rendeltet intézett, amelyben azon óhaját fejezi ki, hogy tájékoztassák Anglia legfontosabb piacainak viszonyairól, ahol tenentuli hus nagy mértékben fogyasztanak. A kereskedelempolitikai központ, mint Bécsből jelentik, mai plenáris ülésén megvitatott a miniszter-rendeletét és a felvetett eszmét a legelőlegben üdvözölték. Elhatározták, hogy legközelebb szakemberekből álló bizottságot küldenek ki Angliába, a kérdés tanulmányozására.

— **Czionista-hajtsza.** Oroszországban nagy hajtsza indult meg a czionisták ellen. Az odesszai főkörmányzó rendeltetere elfogták Avinoviczky Márkus városi főrabbit, aki az odesszai czionista mozgalom vezetője volt. A belügyminiszter egyidejűleg rendeltetet bocsátott ki a hatóságokhoz, hogy mindenütt a legnagyobb szigorral fojtsák el a czionista mozgalmakat s oszlassák fel a czionista szervezeteket.

— **A megtérített sikkasztó.** A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság feljelentést tett a főkapitányságon László Márton (ezelőtt Löwy Mór) harminczegy éves bankhivatalnok ellen, aki a kereskedelmi részvénytársaságnál csoportfőnök és levelező volt, 2317 korona elsikkasztása miatt. László Márton már öt nappal ezelőtt elűnt a bankból és levelet írt Faragó igazgatónak. A leveleiben bejelenti, hogy sikkasztott és öngyilkos lesz. László másnap ki is ment a Zugligetbe s borus arccal egy csöndesebb helyet keresett, ahol végrehajthatja sötét szándékát. Utközben találkozott egy katolikus pappal, aki megszólította és érdeklődött a fiatalembertől, hogy miért olyan bánatos. László a pap jóakaró megszólítására elmondotta, hogy sikkasztott, el volt adósodva szövetkezeteknél, bűnbe esett és most elhatározta, hogy öngyilkos lesz. A pap vigasztalta, bibliai idézeteket citált és rábeszélte arra, hogy mondjon le öngyilkossági szándékáról. Egy fiatalkori botlásért nem érdemes az életet eldobni magától. Menjen a főkapitányságra, jelentkezzen és amikor büntetését kitöltötte, kezdjen új életet. A pap jóakarata figyelemzetése oly nagy hatással volt László Mártonra, hogy letett öngyilkossági szándékáról és a Zugligetből egyenesen a főkapitányságra sietett és ott jelentkezett. Ekkor azonban még a részvénytársaság nem tett feljelentést és a főkapitányságról elküldték a bűnbánó sikkasztót. A feljelentést csak tegnap tette meg a részvénytársaság. Detektívek keresték most már mindenfelé a sikkasztót, míg végre ma reggel a Dessewffy-utca 41. számú lakásán kinyomozták és letartóztatták.

— **Szivtelen szülők.** A rendőrség ma letartóztatta Tannenbaum Béla kereskedőjét és a feleségét, Zucker Jankát. A házaspár e hónap elején lakást bérelt Fleischer József közti villamosvasúti alkalmazottnál a Bécsi-utca 42. számú lakásán, ahol Tauber Béla úrnő és neje néven szerepeltek. Velük volt háromhónapos fiuk is. Négy nappal később a házaspár kora reggel eltávozott, de a csecsemőt ott hagyták Fleischerék lakásán. A házaspár azóta nem tért vissza. Fleischernek tegnapelőtt a gyermeket bevitte a főkapitányságra, amely az Állami Gyermekmenhelyen helyezte el a csecsemőt. Tannenbaumékat pedig ma reggel a Szerencsen-utczában bérelt lakásukon kinyomozták és családi állás elleni büntetést címén letartóztatták.

— **Vizsgálat az Amerikai Bőripar dolgában.** Az Amerikai Bőripar ügyeit a főkapitányságon, Stefkovits rendőrkapitány tárgyalja. Ma délelőtt megkezdődtek a kihallgatások s gondoskodás történt arra nézve is, hogy a sikkasztó özégtárs ellen elfogató parancsot még a mai nap folyamán kiadhasák. Tudniillik Sternbach Adolf a sikkasztó, megszökött, őt keresi most a rendőrség. Gissinger Frigyes csak annyiban van érdekelve ebben az ügyben, hogy sikkasztó özégtársa őt károsította meg legfájdalmasabban.

— **Nem sikerült öngyilkosság.** Tegnap este a városligeti Iparcsarnok mögött Wittmann Teréz 17 éves eseléd magára lőtt. Annyira izgott volt, hogy a revolver félrecsuszott a kezéből és a golyó nem talált. A leányt bevitték a VII. kerületi kapitányságra, ahol megígértették vele, hogy nem lesz öngyilkos. Wittmann Teréz azt mondja, hogy reménytelen szerelmes volt, azért akart meghalni.

— **Házasság.** Tuka Géza, gróf Károlyi József pilisi uradalmi intézője f. hó 10-én délután 5 órakor vette oltárhoz az ó-barki kápolnában Riffer Edithkét, Riffer Gyula vázsonyi uradalmi főtitkár és neje, Vasánits Piroksa leányát.

— **Meggyilkolta a feleségét.** Lyukics Milóvágnagsurányi lakost ma Nagybecskerekben a rendőrség gyilkosság bűntette miatt letartóztatta. Lyukics együtt élt Bakalovin Vukoszava nevű nővel és ennek kedvéért elűzte a feleségét, ki apja házába menekült s ott gyermeke született. Lyukics, hogy a gyermeket megszerezze, visszahívta feleségét, aki engedve a kérésnek, visszament hozzá. Utközben a nagygályi országúton az asszonyt férje meggyilkolta. A gyermeket a temesvári gyermekmenhelyen helyezték el. A vizsgálat megállapította, hogy Lyukics szerbiai katonaszökevény.

— **A Mezőgazdasági Bank utóhangjai.** Lapunk mai számában a Pesti Mezőgazdasági Bank bukásával kapcsolatban nem felel meg az a téves információ, mintha Frankel Ernő volt igazgató ellen lopás és csalás címén újabb feljelentések érkeztek volna. Sőt a régi ellene beadott feljelentéseket is visszavonták, részben beszüntették, részben egyesek még vizsgálat tárgyát képezik sőt olyanok is vannak, amelyeket még vizsgálat alá sem vettek. Ami a mostani rendőrségi vizsgálatot illeti, az nem Frankelre vonatkozik, hanem a Pesti Mezőgazdasági Bank R. T. ügyeiből kifolyólag dr. Menczer Aladár ügyvéd, mint a fenti bank igazgatósági tagja és ügyésze ellen, dr. Kemény Zsigmond budapesti ügyvéd dr. Nágel Ferencz ügyvéd útján adott be feljelentést Frankel nevében is dr. Menczer Aladár ellen. Tehát Frankel itt nem feljelentett, hanem feljelentő. Egyébként pedig Frankel ellen csakis olyan estek fordultak elő, melyek elszámolásból keletkeztek és polgári peres utra tartoznak.

— **Zavargó lakók.** A Szigetvári-utca 24/b. számú házat a lakók bojkott alá helyezték. Ma különösen izgatott volt a hangulat, mert néhány lakónak kilakoltatási végzést kézbesítettek. A háza este két rendőr vigyázott Kovács XXI. János és Schubert Sándor. A lakók este hét órákor rekvirozták, hatalmukba akarták ejteni a gázórát, hogy a sötétségben garázdálkodhassanak. Schubert rendőrt pedig eközben kötelessége teljesítése közben tetteleg bántalmazták. Kovács értesítette a központi rendőrséget, mire Fasching felügyelő vezetése alatt tíz lovast és husz gyalogos-rendőr helyreállította a rendet. A rendőr bántalmazóit nyomon szűk.

— **Merénylő malommunkások.** Tegnap este a Soroksári-úton több sztrájkoló malommunkás megtámadta. Kriás János és Simon János malommunkásokat, akik dolgoztak és vésőre verték őket. A merénylők közül a rendőrség kimozdította és letartóztatta Broustejn János, Galfalvi Ferencz, Zsigmond Antal és Karanits János malommunkásokat. Valamennyit átadták a bíróságnak.

— **Körözött sikkasztók.** A budapesti büntető-törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Klein Gyula ipolysági, huszonhatéves, takarmánykereskedő ellen, aki Gellér Géza gabona- és takarmánybizományos kárára 1340 koronát elikkasztott és megszökött. — A budafoki csendőrség távirati értesítése szerint: tegnapelőtt Opavszki Mihály, huszéves kocsis Hofmeister József budafoki lakostól elikkasztott egy hatéves világos pej lovat, és egy könnyű, zöldre festett, sárga fedéres ülést, továbbá 1004 korona készpénzt. A rendőrség keresi a sikkasztókat.

— **Az apa büne miatt.** Hoffmann Gizella torontalmegyei jegyző leánya — mint Makórol írják, — afeletti bánatában, hogy atyja szabálytalanságok miatt állását elvesztette és völegénye miatt cserbenhagyta, lúgkódatot ivott és meghalt. A gyönyörű, tizenhétéves leány halála általános részvételt kelt.

— **Gazdátlan brilliánsok.** A minap egy Dob utcai zálogházban elfogta két kiskorú csavargó fiút, akik egy igen értékes brilliáns fülbevalót akartak elzajlogosítani. A fiúk azt mondták, hogy az ékszert a városligeti fasorban találták. A fülbevaló egy nagyobb ezüstbe foglalt brilliánsból áll, alatta kisebb brilliánsok. — Hasonlóképpen egy zálogházban foglalt le a rendőrség egy brilliánsokkal kirakott „M. E.” monogrammal ellátott női aranyórát és hosszú aranyláncot. A rendőrség felkéri a károsultakat, hogy a detektívtestületnél jelentkezzenek.

— **Kérelem.** Egy szerény javadalmazású, szegény hivatalnok, kinek nyolcz gyermeket kell eltartania, pártfogó és ismeretség hiányában ezúton kéri a jószívű embereket, hogy a családot a nyomortól mentse meg azáltal, hogy a családfő részére délutáni, egy 18, egy 16 és egy 14 éves leánya részére pedig megfelelő egész napi foglalkozást nyújtani sziveskedjenek. Bővebbet Hajnal Lajos (Budapest, II., Zárda-u. 7. sz.) lakásán lehet megtudni.

— **Életunt a fürdőben.** Ma délután Wellner József 10 éves kereskedőgegd a Király-fürdőben mellbe lötte magát. Életveszélyes sérüléseivel a mentők az Irgalmasok-kórházba vitték.

— **A kibőjtölt mészárosok.** A beregszászi mészárosoknak egy hétig tartott sztrájkja ma megszünt. Gathy polgármester a hatósági mészárszékek felállításával elérte, hogy a mészárosok megelégedtek különként négy fillér áremeléssel a tervezett harmincz fillérenyi áremeléssel szemben.

— **Egy híres szegénylegény halála.** Mig a Sárreton Vitális Imrét hajkurásztatja kétszáz csendőr, Váradon, egy külvárosi házban, kitartva, holtan fekszik egy a maga idejében Vítálinál sokkal érdekesebb, kalandosabb betyár. Meghalt a híres Dobos Gábor, aki harminczhatagú bandájával garázdálkodott több vármegye területén. Száz meg száz legenda jár ma is róla s Biharban szinte mindenki tudja, hogy Dobos Gábor egy-maga ment be a komádi bálba s amikor elszedte az urak pénzét, óráját, gyűrűjét, kezét csókolt a kisasszonyoknak s bocsánatot kért az éjszakai alkalmatlankodásért. Szatmármegyében meg bement bandájával fényes nappal egy faluba. Félreverték a haragot, összeszaladt a nép, de senki se mert moccanni míg a boltost kirabolták. A selyemkendőket Gábor szétosztotta a menyecsköknek. Az is híres dolga, mikor a pandurok Püspök-füredről Várad felé üldözték. Dobos Gábor egy hű alá bujt s fölötte robotgalt el a perzekutorok, akik aztán egy évig nem találták, úgy elporzott a szemük elől. — Dobos Gábor tizennyolcz esztendőtt ült Illaván. A kilenczvenes években került onnan Nagyváradra. Az egykori daliás, nagycsontu, bikanyaku legény megvénült, lesóványodott, alázatos, csendes ember lett belőle. Összekeült régi babájával, Vajda Demeternével, aki özvegyre jutott, míg ő a fegyházban sanyalódott. Az asszony pénzcséjén házat, tehenet vettek s az öreg betyár tejet árult holtáig a váradai piacon. Soha a légynek sem ártott azóta hogy a börtönajtó megnyílt előtte. Most, pár hónapja a vénség — hetvenhatszöt éves — levette a lábáról. Még a halála előtt két órával elolvastatta az újságot, mi a hír Vitális Imréről? A vén zsványt csütörtökön temetik.

— **Elmaradt orvosstrájk.** Aradról fenyegetett ez a különös bérház, az orvosstrájk. Ugyanis holnap kellene az aradi orvosoknak régebbi határozatuk értelmében a munkáspénztárral szemben sztrájkjukat megkezdeni. Az orvosok meg is tették az összes előkészületeket, de a munkáspénztár ma felkérte őket, hogy halasztsák el a sztrájkot, mert a pénztár alaposan át akarja tanulmányozni az orvosok által előterjesztett szerződéstervezetet. Az orvosok eleget tettek a pénztár kérelmének, mert hiszik, hogy az ügy békés megoldást fog nyerni.

— **Hűttagu család hastifuszban.** Grossmann Mór vasuti altszű Adél nevű leánya két hét előtt hastifuszt kapott. Bevitték a Szent Gellért-kórházba, ahol meghalt. Azután gyors egymásutánban kapta meg a hastifuszt a többi négy gyermekével Grossmann is. Tegnap pedig Grossmanné örezte magán a hastifusz tüneteit és a saját lábán bement a kórházba. Csányi-utca 27. szám alatti lakásukat a hatóság eddig négyyszer fertőtlenítette.

— **Gázmérgezés.** Özvegy Guth Adolfiné Schweig Róza 82 éves magánzó tegnap este az Irányi-utca 21. számú lakásában lefekvés előtt nyitva felejtette a gázcsapot és a kiömlő gáz megölt. Holttestét a törvényszéki intézetbe vitték.

— **Tilos mulatság.** A VII. kerületi kapitányság szigorúan megbüntette Márkus Ábrahámot, a Bem-utca 5. szám alatti Moskovicz-féle kávéház üzletvezetőjét. Erkölestenen üzelmek folyták a helyiség szeparéjában. Püspöky detektív néhány hét előtt feltörte a külsőszoba ajtaját. Meleg grog volt az asztalon és Németh Julia kávéfőzőleány egy huszárörmester társaságában mulatott hiányos öltözékben. Körös fogalmazó referádája alapján Peregriny rendőrtanácsos az üzletvezetőt 15 napi, Németh Juliát 4 napi elzárásra és Moskovicznét 50 korona pénzbírságra ítélte.

— **Royal-Orfeum.** Az az általános elismert magas művészi színvonalu, változatos és végtelenül mulatságos színházi és variété-produkció, melyet a Royal-Orfeum e hónapban bemutat, győzedelmes leküzdött az utóbbi napok színházról meleg időjárását is. Már a kora esti órákban alig lehet jegyet kapni ebbe a népszerű variété-színházba, amelyet minden este szintűt megölt a közönség. Igaz, hogy a műsor minden száma legelsőrangú és a Royal-Orfeum új szabadalmu amerikai szellőztető tejepe állandóan friss, hűvös levegővel látja el a tágas nézőteret. A vasárnap délutáni méréskelt aru előadásokra egész héten lehet jegyet váltani a Royal-Orfeum pénztáránál, elővételi díj nélkül.

— **A Steinhardt-Mulatóban** szeptember 18-ától kezdve minden vasár- és ünnepnapon méréskelt helyjára délutáni előadások lesznek, fél négytől hat óráig. Felép az egész művészszemélyzet.

— **Zucker és érdektársai.** A nagymező-utcai gyujtogatás ötödik vádlottját, Reich Antal raktár-rost ma délután kísérték át az ügyészség fogházába. Csizsár fogalmazó ma nem hallgatott ki senkit az ügyben s a rendőrség a nyomozást teljesen be is fejezte. Reich védője, dr. Káldor Gyula a letartóztatás ellen előterjesztéssel élt, de hiába, mert védenze ellen a vizsgálóbíró az előzetes letartóztatást elrendelte. Tegnap délután volt a tűzvizsgálat a legutolsó gyujtogatás ügyében. A bizottság tagjai voltak: Eszláry előljáró, Szilágyi főmérnök, Seffer mérnök, Jeszenszky Gellért rendőrkapitány, Kistelekly Imre rendőrfogalmazó, Kállay tüzoltó-segédtsz. A bizottság tanácskozásán megjelent a szenzációs bűnügy vizsgálóbírája, Kreszák is. A bizottság egyértelműleg a következő határozatot hozta:

A raktár előépülete, amely fából áll, két nap alatt lebontandó, maga a raktár pedig legkésőbb október elsejéig bontandó le.

Mintán: a bizottság elvégezte a dolgát. Kreszák vizsgálóbíró több tüzoltót hallgatott ki, az előbbi hat égis keletkezésére vonatkozólag. — Jeszenszky rendőrkapitány ma megjelent Kreszák vizsgálóbírónál, akivel megbeszélte a további nyomozás részleteit. A törvényszéken kapott értesülés szerint több letartóztatás várható.

— **Életunt leány.** Tegnap délután Kantó Jolán 23 éves felirónő Bakács-utca 16. számú lakásán marólugot ivott. A Rókus-kórházban apoják, Szerelmi bánat miatt kárt meghalt.

— **Beketow-cirkusz.** A szép idő ismét telt házakat eredményez a Beketow-cirkuszban, melynek műsora nagyon tetszik a közönségnek. Kiváló nagy sikere van Mr. Michmann idomított jegesmedvecsoportjának, hasonló nagyszabású és izgató mutatvány még alig volt látható. Gyönyörű állatok és kitűnő idomítás. A golyón táncoló jegesmedve igazi csodája az idomításnak. Az idény legnagyobb szenzációja a Parolly-testvérek ugrómutatványai. A műsor többi mutatványai is, kivétel nélkül mind tetszenek és nagy vonzóerővel bír a mesés kiállítású némajáték, a Magda is, mely új szereposztással kerül színpadra. Csütörtökön délután 4 órákor a teljes műsor felhelyárok mellett látható.

— **Egy ékszerész-cég terjeszkedése.** Közismert ékszerész és ötvösművész Magyarországon Sárge János, akinek tudvalevőleg Kolozsvárott ma kiválónak ismert ékszerüzlete és ezüstműves gyára. Sárge János eddigi sikerei vevőkörének kiterjedtsége folytán elhatározta, hogy nemcsak Erdély fővárosában tart gyárat és üzletet, hanem Budapesten is nagy telepet létesít. A Belvárosi takarékpénztár remek új palotájában bérlet ki nagy helyiséget Sárge János és azt a legnagyobb fényre rendezte be, úgy, hogy jövő év tavaszán megünnepelje itt is ékszerüzletét és gyári helyiségeit. A fővárosi közönség jól ismeri Sárge Jánost és valószínű, hogy itteni új üzletében szívesen fogja felkeresni a derék régi céget.

— **Halálozás.** Barta Géza fővárosi kereskedő ma reggel 37 éves korában meghalt. Özvegye és négy gyermeke gyászolja.

Schwartz Mór, dr. Fehér Márton ügyvéd leánya, tegnap Szászrégenben meghalt. Sztréskó József városi raktárnok, aki 1848/49-iki szabadságharcban honvéd volt, meghalt Kórmöcsbányán. Morin olasz tengerész, szenátor és volt tengerészeti, valamint külügyminiszter, mint Rómából jelentik, Luccában meghalt.

Id. Aprily Jánosné, szül. Wisinger Amália meghalt 59 éves korában Budapesten.

x **Ha öszül a haja,** használja a Stella-vizet. Ára 2 K. Kapható egyedül Zoltán B. gyógytárban, Budapest, V., Szabadság-ter.

x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31.** Színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órákor.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x **Szép a bajusz** Hajdusági pedróval.

x **Bob** hashajtó a legkellemebb, 16 fillér.

x **Novikum.** Kárpáti József arkossepszentgyörgyi lakos a budapesti Hungária-gyógyszertár közreműködésével egy új házigyógyzert hozott forgalomba, melyre a belügyminisztérium engedélyét is megnyerte. Az új háziszer a kitűnő Novikum, mely közel huszféle alpesi fű- és növény keverékéből állítatik elő és minden gyomorhajnak, általános gyengeségnek, stb. stb. biztos orvosszere. A kitűnő gyógyszer mindenki által könnyen megszerezhető, aki e célból a készítőhöz, Kárpáti József urhoz Ákosra fordul, mert a kitűnő szer igazán poton áron kapható és így a beteg anyagi megerőtetés nélkül jut bizonyos gyógyuláshoz.

x **A legelőkelőbb orvosok** is ajánlják gyenge gyermekek, sápkáros leányok és üdülő betegek erősítésére a valódi 5 puttonos tokaji borból készült Krieger-féle tokaji china vashort. Hogy mily hathatós szer ez a vérszegénység, idegesség, almatlanság ellen, azt mindenki tudja, valamint azt is, hogy a Krieger-féle tokaji china vashort az étvágyat növeli, a vért tisztítja és szaporítja. Egy liter ára 3.20 kor. Krieger Korona-gyógytárban, Bpest, Kálvin-ter. Postai szétküldés naponta.

x **Felhívjuk a nagyközönséget** „Weisz Áruház” fejtműst keltó pénteki sorozatos előadására. L. a hirdetés.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Tönkrement a „Zeppelin VI.”** A Zeppelin VI. léghajó hátsó gondolájában történt robbanás következtében — mint Cosból jelentik — a léghajó burkolata tüzet fogott. A léghajó néhány perc alatt teljesen megsemmisült. A csarnok tetőzete szintén kigyulladt, de a tüzet nemsokára eloltották. Két pilóta súlyos sebesüléseket szenvedett. Az egyik embernek testén égtek meg a ruhák.

A katasztrófáról Baden-Badenből újabban még a következőket jelentik: Zeppelin utasléghajója, a L. Z. VI. ma benzineplózió következtében megégett és négy motort súlyosan megsebesített. A léghajó délelőtt 12 utassal indult el. Egyelőre simán ment az út Heilbronnig, ahol több gyönyörű fordulatot végzett a város fölött. Mikor tovább indult, a léghajó vezetője észrevette, hogy nem halad elegendő gyorsan. Megvizsgálta a gépet és azt találta, hogy a mellősi kosár motora elromlott. Nem lehetett tovább röptülni és már csak az utasok életbiztonságáért is vissza kellett fordulni. Szerencsésen eljutott a Z. VI. Cosig, ahol délelőtt leszállt. Baj nélkül ért földet és nyomban azután a léghajócsarnokba vitték. Délután a gépészek hozzáálltak a motorok kijavításához. Négy motort volt elfoglalva a munkával. Fél négy órakor hirtelen több óriási robbanás hallatszott ki a léghajócsarnokból. A következő pillanatban hatalmas lángok csaptak fel és kirohant az épületből a négy motort. *Testükön a ruha lánggal égett.* Olyanok voltak, mint az égő fáklyák. Gyorsan a helyszínén termett a tűzoltóság és megfeszített erővel sikerült a léghajócsarnok legnagyobb részét megmenteni. Fél óra alatt el volt oltva a tűz. A négy motort kórházba vitték. Azt mondták, hogy mikor mozgásba hozták a motorokat, kipróbálándók azokat, a benzintartó fölött szikra pattant el a ettől támadt a robbanás. Egy szempillantás alatt minden lánggabőrült s ők is csak nagynehezen menekülhettek ki a szabadba. A kár 150.000 márka. A léghajó vázát leszerelik és Friedrichshafenbe viszik, hogy egy új léghajóra alkalmazzák. Holnapra báró Goldschmid-Rothschild beszélte ki egy utra az elpusztult léghajót. A Z. VI. 12 biztosító társaságnál összesen 480.000 márkára volt biztosítva. A hajó értéke 600.000 márka, tehát a német léghajóipar társaság, amelyé a Z. VI. 120.000 márka kárt szenved.

© **Savoja hadnagy felszállása.** Rómában Savoja hadnagy ma reggel felszállt Farman-féle repülőgéppel. Eleinte a Centocelli-téren végzett gyakorlatokat, majd 200 méter magasságra emelkedve, óránként 80 km. sebességgel Róma felé indult. Hétfő óra 15 perckor a Ponta Pia fölött jelent meg. A mindenfelől előseregülő közönség körében a bátor aviatikus megjelenése nagy lelkesedést szült. Elröpt a Piazza Criminale, majd a Piazza Colonna fölött, ezután különböző evolúciókat végzett és 10 méter magasságban elröpt a Tiberis fölött a Monte Mario irányában. Újabb gyakorlatok után elröpt a Cavour-kaszárnya fölött, melynek legénysége és tisztjei lelkesen üdvözölték. Ezután 300 méter magasságra emelkedett és visszavert a kiindulási pontra, ahova 8 órakor ért és siklórepüléssel leszállt.

© **A Parseval utja.** Az I. számú katonai Parseval-léghajó ma reggel Fischamendből Sopronba indult. Reggel 8 óra után néhány perccel a léghajó felszállt, néhány kört írt le Fischamend felett s azután Sopron felé vette útját. A léghajónak, melynek gondolájában báró Berlepsch és Mannsbarth főhadnagyk, Weiss hadnagy és Remdl káplár ültek, szél ellen kellett küzdenie — A katonai léghajó ellebegett a soproni kaszárnya felett, majd megfordult és hat óras szemközti jövő széllel szemben folytatott ut után délután 2 órakor Fischamendben simán leszállt.

© **Repülés Párisból Brüsszelig.** A párisi automobil-klub nyilatkozatának megfelelőleg a párisi község tanácsa elhatározta, hogy 25.000 frankos díjat tűz ki azon aviatikus számára, aki a párisi község tanácsa brüsszeli tartózkodása idején szeptember 25 és 27-ike között elsőnek repüli át a Páris és Brüsszel közti távolságot.

© **Lezuhanás a Rákoson.** A rákosi repülőteret, a túlhaladott szezon daczára, vígan szántják az aviatikusok. A francia kísérletezők közül *Castello,*

a *Helios*-garázs mechanikusa tegnap hat méter magasságból elázuhant és apróra törte a *Blériot*-gépet. Ezzel a repülésével éppen a pilóta-igazolványát akarta megszerezni. Ilyenformán azonban még egy ideig mechanikus marad.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Bemutató a Budai Színkörben.** Kazaliczky Antalnak a Budai Színkörben ma este bemutatott négy felvonásos színműve, „A kard becsülete”, bár nem teljesen ment irodalmi bapalitásoktól s egyéb hibáktól, mégis sikerült alkotás. A darab tárgya nem új, de sablonosnak sem mondható, mert bár itt-ott felismerjük benne a katonadrámák megszokott alakjait, mégis a közönséget tudja foglalkoztatni s ez mindenesetre olyan körülmény, mely a sikert már nagyrésztben biztosította. A drámai erő sem hiányzik belőle s a jól beállított esemény a színpadi technika ismerete s a nyelvezet finomsága szintén a darab előnyére irandók. A siker kivívásában természetesen igen nagy szerepe volt a közreműködőknek. *Haraszty Miczi* közvetlen, finomsággal telt és jól átgondolt játéka nyílt színen is zajos tapsra ragadta a közönséget. *Andor Mária* az ezredesné szerepében, mindvégig kitünő alakítást nyújtott, *Bánházy Teréz* ezuttal is a szokott jó volt. *Szeghő* ezredese pompás alak volt. *Ternyei* művészi játéka érdemel dícséretet. Nagyon jól illeszkedett bele az együttesbe *Herczeg*, aki ma mutatkozott be először. Szép organuma van, jól beszél és otthonosan mozog a színpadon. *Árkossy* és *Béreczy* hozzájárultak a jó előadáshoz.

(*) **Műsorváltás az Operában.** Az Operaházban a csütörtökre hirdetett Don Juan előadása *Vasquez* lemondása következtében elmarad. Helyette a *Varázsfuvola* kerül színpadra. Az új királynevet *Sándor* Erzi éneklő aki ez alkalommal lép először az idei szezonban a közönség elé. Közreműködnek még *Ambrusné, Erős, Valenti, Arányi, Flattné, Payer, Berts, Hegedüs, Várady S. Kertész.* A zenekart *Szikla* Adolf vezényli. — Pénteken *Dömötör* Ilona mutatkozik be új szerepében a „Hegyek alján” előadásában, amelyben közreműködnek *Szojér, Payer, Ambrusné, Várady, Környei, Venczell.* Hétfőn lesz az első gyermekelőadás. Színpad kerül *Janosi* és *Juliska*, utána pedig a *Babátündér.*

(*) **A Nemzeti Színházról.** Holnap, csütörtökön, délelőtt fél 11 órakor tartják meg a Nemzeti Színházban a főpróbát *Daudet* Alfonz „Az arlesli lány” című, öt képből álló drámájából, amelynek bemutatónak előadása pénteken lesz. A bemutatónak irodalmi és művészi körökben és a nagyközönség minden rétegében igen nagy az érdeklődés s ez nemcsak a drámanak, hanem a műgyönyörű kisérő zenéjének is szól, amelyet a halhatatlan *Bizet* komponált, s most első ízben lesz alkalma teljes egészében gyönyörködni benne a mi közönségünknek. A zene számokat a Nemzeti Színház szimfonikus zenekara adja elő *Kun* László karnagy vezetésével, az ének számokat pedig a m. kir. Operaház kórusa, amelyet *Fekete József* karnagy dirigál. A drámában *D. Ligeti* Juliska, *Várady* Aranka, *S. Fáy* Szeréna, *K. Demjén* Mari, *Beregi, Pethes, Somlay, Molnár* László és *Bartos* Gyula játszanak. Hétfőn még szombaton és vasárnap este is színpad kerül. Holnap *Pierre Berton* „Találkozás” című négyfelvonásos színműve van műsorban, amelynek főszerepeit *P. Márkus* Emma, *Lenkei* Hedvig, *Odry, Mihályfi, Kürthi, Mészáros* Alajos játszzák.

(*) **Bemutató a Magyar Színházban.** G. E. Shaw világhírű írónak egyik legszebb és leghatásosabb darabja, a „The Doctors Dilemma” lesz a Magyar Színház legközelebbi ujdonsága. A hatásos darab, amelyet *Hevesi* Sándor dr. „Orvosok” címmel fordított magyarra, jövő héten szombaton, szeptember 24-én kerül bemutatásra. A szereplők: *Góth, Vágó, Sebestyén, Törzs, Z. Molnár, Dobi Czobor, Thuróczy, R. Gombaszögi* Frida, *Tárnoki* Giza és *Csatai* Janka. — *Márkus* László rendező vezetésével a legnagyobb ambícióval készülnek a világhírű író darabjának a bemutatónak előadására.

(*) **A Magyar Zeneiskola.** A Magyar Zeneiskola igazgató-tanácsa a folyó tanévre a magánének tanítására *Kaczér* Margitot, a magyar kir. Operaház kiváló művésznőjét és *Ch. Révy* Auréliát a jeles hangversenyekesnőt nyerte meg. A két művésznő csak emelni fogja a huszonöt év óta fennálló zeneintézet hírnevét.

(*) **Országos Szimfoniai Zenekar.** Az Országos Szimfoniai Zenekar az 1910—11. évadban hat szimfoniai hangversenyt rendez bérletben *Kun* László zeneakadémiai tanár, a Nemzeti Színház karnagya vezetésével. A hangversenyek a Zeneakadémia dísztermében a következő vasárnapi esteken tartatnak meg: október 16., november 6., december 4., január 8., február 12. és márczius 7.

Magyar szerzők művei: *Bartók* Béla: a) Portait zenekarra hegedűszóval; b) Valse (Szere-

tóm táncsol); c) Román táncz (opus 8-ból). *Előszőr, Buttykay* Ákos: *Unneprontók, Dohányi*; *Szimfonia, Horváth* Attila: Suite. (Előszőr.) *Kodály* Zoltán: Nyári est. *Lavotta* Rezső: *Nervana*. (Előszőr.) *Sikló* Albert: „Ferkó szórakozásai”. Suite. (Előszőr.) *Toldy* László: „Sereade pittoresque”. (Előszőr.) Továbbá: *Erkel, Goldmark, Liszt, Mihalovich, Volkmann* stb. művei.

Külföldi ujdonságok: *Debussy*: Images. (A mester legújabb műve.) *Ravel*: Rhapsodie espagnol. *Elgar*: Introduction et Allegro. *Strauss* Richard: Szerenád fuvó hangszerekre. *D'Indy*: Szimfonia. *Ducasse-Roger*: Suite française. *Brahms*: Szerenád. *Delius*: Brigg Fair. Angol rapszodia stb. — Régebbi művek: *Beethoven, Mozart, Haydn, Mendelssohn, Schubert, Schumann, Weber, Csajkovszky, Grieg, Bizet, Dvorak, César* Frank, *Reger* stb. szimfonikus művei. — Bérleti árak mind a hat hangversenyre: 24, 20, 15, 10 és 5 korona. Bérleti kizárólag *Bárd* Ferenc és *Testvére* jegyirodájában (Kossuth Lajos-utca és *Andrássy*-ut) lehet. A régi bérlek helyei szeptember 30-ig tartatnak fenn.

(*) **Dal-pályázatok.** A Keeskeméti Dalárda igazgató-tanácsa egy versenykarul használható műdalra a következő feltételekkel pályázatot hirdet: A mű szövegét a szerző szabadon választhatja. A zenei gondolatok szépségére, dallamosságára súly helyezendő. Díj: a „*Ferenczy* Ida-alapítvány” 200 koronás pályadíja, melyet az egyesület a nyertes mű szerzőjének 1911. február első napján fizet ki. Pályázati határidő 1910. november 15-ike, amely napig a pályaművek a szerző nevére rejtő külön jellegű levél kíséretében *Burdács* Rezső elnök címére (Keeskemét, IV. Rákóczi-ut 26.) elküldendők. Később érkező pályaműveket az egyesület nem vesz figyelembe. A pályadíjat az igazgató-tanács csak abszolút becsü münnek adja ki.

FŐVÁROS.

(*) **A középítési igazgató itthon.** *Devecis* Ferenc kir. tanácsos, középítési igazgató, aki a magyar városok kongresszusa alkalmából *Temesvárott* időzött, ma visszatért és átvette hivatalának vezetését.

(*) **Felgyógyult fővárosi tanácsjegyző.** *Dr. Schmelhegger* Árpád székesfővárosi tanácsjegyző az idei nyár elején végzetes szerencsétlenség érte, *Krassó-Szörény* megyében, ahová nyaralni ment, egy facsúztató tétel megtekintése közben egy szél gerenda véletlenül reá zuhant. A gondos ápolás alatt azonban most már annyira helyre jött, hogy elhagyhatta ágyát, sőt a jövő héten újra elfoglalja hivatalát a városházán a pénzügyi ügyosztályban.

(*) **A fővárosi köztisztaság.** A főváros vezetősege a kolera és általában a járványok leghatásosabb ellenszerének a tisztaságot hirdeti, de — mint a tények bizonyítják — a saját kezelésében lévő üzemekben egyáltalában nem ellenőrző. A VI. és VII. kerületnek a Hungária-köruton túl, tehát a szemétfuvarozási körzeten kívül fekvő részéből ugyanis a házi szemetet a székesfővárosi fuvartelepnek tanácsai határozat értelmében kötelessége volna minden héten kétszer elszállíttatni, s ennek daczára már hónapok óta nincs ezen a részen szemétfuvarozás, úgy hogy a lakók a szemetet az utcára öntik, ahol az megrothadva, teljesen megfertőzi a levegőt. Ki csodálkozhatnék rajta, ha itt ütné fel a kolera a fészket? És mit ér minden óvintézkedés, ha éppen a főváros a köztisztaság legelémibb követelményeit nem tartatja be?

(*) **A Margit-kórház kibővítése.** A főváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése nemrég elhatározta, hogy a Margit-kórház kibővítésére szükséges telkek dolgában, minthogy az erre vonatkozó egyezségi tárgyalások nem vezettek eredményre, a kisajátítási eljárást megindítja és a kereskedelmi miniszterrel a telkek azonnali birtokbavételét kéri meg. A belügyminiszter ma értesítette a főváros hatóságát, hogy a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

Nyiltter.

Először a közönségnek nem válik felelősséget a munkájára.

**ELSŐ MAGYAR
IPARBANK VÁLTÓÜZLETE**
Üzlethelyiségeink mátol fogva
V., József-tér 1. sz.
(Füüdő-utca sarok) alatt léteznek.

Gyomorfájdalmakat enyhít!

Rögtöni hatás mutatkozik gyomorgörccs, gyomorhurut kólika, csönör, étvágytalanság, bőfűgés, felfúvódás, rosszullet, kimerültség, hányinger, kellemetlen szájíz, oldalszurás, láz és migrén stb. hasonló bajnál, ha

„Novicum” székelyhavasi gyomorkeverő honiszert használja. Kapható a készítőnél:

KÁRPÁTI JÓZSEF

Árkos-Sepsiszentgyörgy 5. szám.

Egy nagy üveg ára **2 kor.** Egy közep üveg **1 kor. 20 fill.** és egy kis üveg **60 fill.** Postán legkevesebbet küld 3 nagy, 5 közep vagy 10 kis üveget **6 kor.** utánvét mellett a **készítő** vagy a Magyarországi főraktár: **Balla Sándor „Hunnia” gyógyszertára Budapest, VII/5., Erzsébet-körút 56. szám.**

EGYESÜLETEK

(—) Az újságíró egyesületből. A Budapesti Újságírók Egyesületének választmányja, Herczeg Ferencz elnöklésével ma délután 4 órakor ülést tartott. Purjesz Lajos főtákar bemutatta gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter átiratát, amelyben az újságírók tanulmányi ösztöndíjára 2000 koronát utalt ki a Budapesti Újságírók Egyesülete elnökének kezéhez. A választmány ez uton is tudomására hozza az érdeklődő újságíróknak, hogy két darab, egyenként 1000 koronás ösztöndíj elnyerésére pályázatot hirdet; a pályázati kérvények a tanulmányt céljainak teljes megjelölésével szeptember 23-áig a Budapesti Újságírók Egyesületéhez küldendők be, melynek elnöksége az ösztöndíjak odaítélése felett dönteni fog. A választmány köszönettel vette tudomásul Holján Sándor miniszteri tanácsosnak a kereskedelmi miniszter nevében tett sürgős intézkedését, amelylyel a vasuti szabályzat téves értelmezése folytán a vasuti jegyek körül támasztott zavarokat megszüntette. A választmány tudomásul vette a főtákarnek az egyesület, a segélyalap és a betegpénztár vagyoni állapotáról szóló jelentését és végül elhatározta, hogy a nagykörösi Arany János szobor leleplezésén küldöttségileg képviselteti magát.

(—) A vendéglősök országos gyűlése. A tegnapi megtartott nyugdíjgyűlési gyűlés után a Magyar Vendéglősök Orsz. Szövetsége ma délelőtt tartotta meg a székesfővárosi közgyűlési termében Gundel János elnök vezetésével. A kereskedelmi miniszter képviseletében Stetina József államtitkár jelent meg a gyűlésen, a pénzügyminisztériumot Hangl Vilmos osztálytanácsos képviselte. Ott voltak még: Gelléri Mór, az Orsz. Ipar-egyesület igazgatója, Goraczky Zsigmond kerületi előljáró, Boros Soma, a munkaadók egyesületének elnöke, Benedek János orsz. képviselő, dr. Molnár Ákos és mások.

A közgyűlést Gundel János elnök nyitotta meg és beszédében üdvözölte a minisztériumok képviselőit, valamint a közgyűlésre megjelent vidéki és fővárosi tagtársakat. Kívánatosnak tartja, hogy a vendéglősök céljaik elérésére egyöntetűen járjanak el, éppen ezért kárhoztartja a fővárosi vendéglősök és kereskedelmieknek néhány nappal a szövetség közgyűlése előtt megtartott külön célzatokra törekvő kongresszusát.

Stetina József kereskedelmi államtitkár a kereskedelmi minisztérium képviseletében kijelenti, hogy úgy a kereskedelmi, mint a pénzügyminisztérium a vendéglősöket érdeklő törvények megalkotásánál figyelembe fogják venni az érdekeiket kívánásait és ezekre vonatkozólag a szövetség véleményét is ki fogják kérni.

Bokros Károly alelnök szintén elítéli a néhány nappal ezelőtt lezajlott kongresszust és indítványára a közgyűlés roszalását fejezte ki. F. Kiss Lajos szerkesztő-tákar ezután betérjesztette az igazgatóság évi jelentését, amelyet a közgyűlés nagy tetszéssel vett tudomásul. Hangl Vilmos pénzügyminiszteri osztálytanácsos szólalt fel ezután és kijelentette, hogy a vendéglősök most elhangzott óhajai a mostani italmelési törvény keretein belül részben már most is megvalósíthatók és ezekre nézve az intézkedések meg is fognak történni, a többiek azonban csak akkor, ha a törvény revízió alá kerül. Bokros Károly alelnök, a nyugdíjgyűlés elnöke számolt be ezután a nyugdíjgyűlés állásáról. Kéri a köz-

gyűlés tagjait, hogy nagyobb tevékenységet fejtsenek ki a hívek toborzásában.

A múlt évi zárszámadásokat a beteg Willburger Károly pénztáros helyett F. Kiss Lajos mutatta be.

A közgyűlés után a Royal-szálló nagytermében fényes díszebéd volt. Holnap délelőtt a János-hegyi kilátótorony megtekintésére indulnak, onnan a Margitszigetre mennek, majd pedig a Francois-gyárba látogatnak el.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A két első petíció tárgyalása. Rakovszky István csornai mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását a Kuria első választási tanácsa ma folytatta Sebestyén Mihály elnöklésével. A mai egész délelőtt dr. Bonta Károly beszédével telt el. Utána Baditz Lajos kir. közjegyző, választási elnök személyesen tette elő védelmét. Határozat holnap délelőtt lesz.

Az Ostffy Lajos czellömölki mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását ugyancsak ma folytatta a Kuria második választási tanácsa Zachár Emil elnöklésével. A tegnapi tárgyalás folyamán dr. Hiller József tudvalevőleg kérte a védelem részéről benyújtott ellenpetíció áttanulmányozhatása céljából a tárgyalás elhalasztását. A tanács elnöke ma délelőtt hirdette ki a kérelem dolgában hozott határozatot. A Kuria a kérelemnek helyt adott és a tárgyalás folytatását ez év október 4-ikére tűzte ki.

§ Teljes ülés a Kurian. A kir. Kuria ma délelőtt Günther Antal kuriai elnök elnöklésével teljes ülést tartott, amelyen az előadói tisztet Somogyi Mihály és Scharff János látták el. Előterjesztésre került dr. Décsy Zsigmond kuriai tanácselnök nyugalmavonulása és királyi kitüntetése. Az elnök meleg szavakban méltatta a távozott tanácselnök kiváló érdemeit és évek hosszú során át kifejtett példaadó munkásságát. Bejelentették Hanák Kólos kuriai bíró ideiglenes nyugdíjavonulását is. Az elnök ezután elparantálta a legutóbbi teljes ülés óta elhunyt két nyugalmazott bíráját a Kurianak: Szabó Ágoston volt tanácselnököt és Asztalos Aba volt kuriai bírót. Majd folyó ügyeket terjesztettek elő, amelyeknek tudomásvétele után betöltötték a választási tanácsban megüresedett egy rendes és egy póttagságot. Rendes tagnak Wettstein Gyula kuriai bírót, póttagnak pedig Vaikó Pál kuriai bírót választották meg.

§ Hugának a megrontója. Bécsben az esküdt-szék ma tárgyalta Sagelmann Ferencz 19 éves magánisztevelő erkölestelen merényletének bünpörét. Az a vád ellene, hogy most 13 éves hugát a mult nyáron megrontotta és a szerencsétlen teremtés belebetegedett. A kórházban dr. Axter Amália orvosnő kezelte, aki nyomban felismerte a bajt és feljelentést tett. Az orvosnő ma tanuként jelent meg a bíróság előtt. Ez az első eset, hogy orvosnő ilyen minőségben szerepel a törvényszéken. A védő indítványozta, hogy vizsgálják meg a vádlott elmeállapotát, mert gyermekkorában veszedelmes betegségei voltak és családjában több örültség fordult elő. A bíróság visszautasította az indítványt. Az esküdtök 10 szóval kettő ellen megállapították a vádlott bűnösségét és a törvényszék e verdikt alapján 3 évi súlyos börtönrre ítélte a vádlottat.

§ A sikkasztó közjegyző bünpöre. A hivatali sikkasztás és csalás büntetőjével vádolt dr. Kern Lajos szegedi kir. közjegyző büntetőjében a vizsgálóbíró, dr. Nagy Zoltán törvényszéki bíró befejezte a vizsgálatot és az összes iratokat betérjesztette a törvényszékhez. A törvényszék a közjegyző összes bűnügyeinek egyesített tárgyalását rendelte el, ami ellen a kir. ügyészség felfolyamodást adott be. A törvényszék ennek folytán az összes iratokat felterjesztette a kir. ítélőtáblához és csak annak döntése után határoz az ügyészség, hogy egyesített vagy külön vádiratokat adjon-e be. Kern közjegyző bűnügyének főtárgyalása október második felében lesz. A tanács elnöke Hevesy Kálmán törvényszéki bíró, tanácselnök lesz, a vádat pedig dr. Harsányi Elemér kir. ügyész fogja képviselni.

§ A miklózlári rablók. A mult év nyarán óriási feltűnést keltett az a hír, hogy a csendőrség a Neumann Mór miklózlári korcsmáros ellen elkövetett rablás gyanúja miatt letartóztatta Popescu Aurél körjegyzőt, Dobos János tanítót, a jegyző kocsisát Trippon Györgyöt és Friedmann Józsefnét. Neumann és családja előadása szerint a jegyző és tanító és a kocsis álaroztak, éjjel Friedmann Józsefné segítségével jutottak a lakásukba, ott Neumann Mór súlyosan megsebesítették, mindent felforgattak s elvittek néhány kötelezvényt, amely Popescu Aurélnak a tartozását bizonyította. Az ügyészség a fentnevezettek ellen vádiratot

adott be. A védők a vádirat ellen kifogásokkal éltek és ezeknek hétfőn volt a tárgyalása a nagyváradi törvényszék vádtanácsa előtt. Késő estig tartott a tárgyalás a törvény rendelkezéséhez képest zárt ajtók mögött s a bíróság hosszas tanácskozás után meghozta határozatát, amely szerint: Popescu Aurél jegyzőt és Trippon György kocsisat rablás büntette miatt vád alá helyezték. Friedmann Józsefnéval szemben a vádtanács megszüntette az eljárását s ugyancsak megszüntető határozatot hozott Popescu Aurél vádlottal szemben is az ellene lopás és közokirathamítás miatt emelt vád tekintetében. Az ügyész a határozat megszüntető része ellen felfolyamodással élt. Az érdekes bünpert novemberben tárgyalja Nagyváradon az esküdt-szék.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Hetedik nap. —

Változatos programja van a meeting hetedik napjának, mert mint a biztató nevezésekből megállapíthatjuk, a szebbnél-szebb mérkőzések egymást fogják felváltani.

Főszámként a Nagy freudenau handikap szerepel, melynek 15.000 koronás dotációjéért tizenegy telivérnek van még indulási joga s ezek majd mindegyike starthoz is várható. Szinte ritkaságszámba megy, hogy ily hosszú distancziájú konkurrencziában — tudniillik 3200 méter a verseny távja — három-négy lónál több induljon, de ez a verseny rendesen kivételt képez már azért is, mert a súlyelosztás lehetővé teszi, hogy gyengébb képességgel rendelkező telivér is győzelmi esélyekkel küzdje. Topper súlyozása tetszik legelőnyösebbnek, mivel annyit tapasztalhatunk az utóbbi időben, hogy a Tokió-herélt kiltverte húzamosabb ideig tartó accidensét és istállója is nagy bizalommal néz szereplése elé, azonban mi abban a véleményben vagyunk, hogy a táv egy kissé már hosszú lesz neki. Sokkal jobban tetszik nekünk Gánna elhelyezése a skálában s ha a Jankovich-ló idén még nem is mutatott valamirevaló formát, nem tudjuk elhinni, hogy annyira elromlott volna, hogy ennek a versenynek finishébe bele ne szöljön. Veszélyes ellenfélnek ígérkezik elsősorban Margit, ha istállója talár reá megfelelő lovas, de nem szabad napirendre térni a Landau-lovak (Hüon II., General) fölött sem.

A Nil Desperandum-versenyben már jó formákat mutatott youngsterok találkoznak 1300 méterre. Igen nehéz a nyerőre rámutatni, mert például oly kitűnő telivérnél, mint Bankár, hiányzik az állóképesség s ugyanez áll Bilbakh-nál és Pusynál is. Származása után ítélve, Mirage viszi a legnagyobb esélyt starthoz, de azért nem mondhatjuk számára elintéztnek a versenyt, mert Princess Patsy-ban, Fürgé-ben és Rustic-ban kemény ellenfelekre találhat.

A napot megnyitó Floridsdorfi díjban három éves kanecák találkoznak. Kis nevezése van a versenynek, de alkalmasint mindegyik kötelezett startol. Daczára annak, hogy South East legutóbb elfogadható futást produkált, azt hisszük, leverőre talár Kopie-ben. Az I. oszt. eladóversenyben két-évesek futhatnak. Itt Dovecot, Gloriette, Boron és Panna közül fog a nyerő kikerülni. A Három-évesek akadályversenye lefutottnak tekinthető Fejedelm számára, a helyekre pedig Harmonika és a Szemere-lovak (Dezentor, Gardone) indulója tarthat számot.

Jelöltjeink:

- I. Kopie—South East
- II. Dovecot—Gloriette—Panna
- III. Fürgé—Mirage—Princess Patsy
- IV. Gánna—Margit—Landau-ist.
- V. Marotte—Slam bang—Forman
- VI. Fejedelm—Szemere ist.—Harmonika
- VII. Menkő—Pityi Palkó—Douceur.

( ) A nemzeti mérkőzés előtt. BTC—UTC. Az FTC—WAC. nemzetközi mérkőzés előtt fenti két csapat fog egymással játszani a millenaris versenypályán. A 33. F. C. ellen mindkét csapat eldöntetlen eredményt ért el s éppen ezért erős küzdelemre van kilátás. A BTC-nak mindenesetre előny a millenaris pálya. A mérkőzés délután fél háromkor kezdődik. Bíró Schubert M. Ferencz lesz. A II. csapatok délelőtt 10-kor játszanak az újpesti pályán. Bíró Horváth (NSC.) lesz.

A BÍRÓ-téle

Liliom crém, Liliom hölgypor,
Liliom tejszappan a legjobb arcz és
kézszápoló szerek

darabonként 1 korona.
Budapest: DEAK FERENCZ GYÓGYSZERTÁR Anker-palota.
Készíti: BÍRÓ LÁSZLÓ gyógyszerész.

KÖZGAZDASÁG.

A Leszámlolóbank félévi mérlege és a tőzsde.
A Magyar Leszámloló- és Pénzváltó-Bank mai lapunkban közölt félévi mérlege, mely 2.023.136 korona nyereséggel zárult, a tőzsdére igen kedvező hatást gyakorolt s a mérleg adatai alapján nyomban élénk vételkedő nyilvánult meg a bank részvényei iránt, amelyeknek árfolyama természetesen ennek következtében emelkedett is. Ennek azonban más oka is van. Mint már mi is jeleztük ma, a bank rendkívül kedvező üzletmenete indokolt kiállítását nyújt arra, hogy az első félévi nyereség-növekedés folytatódni fog ezután is, úgy hogy a bank már ebben az évben is nagyobb osztalékot fog fizetni. Ez magyarázza a részvények iránt nyilvánult nagy keresletet.

Az Általános Bank iparvállalata. Hír szerint az Általános Bank bevonásával „Amerikan” cipőgyár részvénytársaság cég alatt új cipőgyár van alakulóban.

A Közúti Villamos Vasut részvényeinek emelkedése. Megirtuk már, hogy a Közúti Villamos Vasut az év első nyolcz hónapjában több mint egy millió koronával többet vett be, mint a mult év hasonló időszakában. Természetesen nagyobbak voltak ez évben az üzemi kiadások is, de ezek megközelítőleg sem emelkedtek olyan arányban, mint a bevételek, úgy hogy a társaság jövedelmei az idén tetemesen emelkedni fognak, miért is a befentesek már egész biztosra veszik, hogy a Közúti az idén nagyobb osztalékot fog fizetni. Ezt tudja az a csoport is, amely a mult évben bejuttatta képviselőit a Közúti vezetőségbe és mi tudunk arról, hogy a csoport elökölő mágnás-tagjai megbízást adtak a csoport tőzsdéi képviselőjének arra, hogy újabb részvényeket vásároljon befektetési célra. Az illető tőzsdéi képviselő csakugyan ismét vásárolja is a Közúti részvényeket, amelyek így az élénk kereslet következtében ma ismét emelkedtek s meghaladták a 700 koronás árfolyamot.

Új petroleumforrás Magyarországon. Sátoralja-Ujhelyről jelentik: Mezőlaborez vidékén új petroleumforrást fedeztek fel. A petroleumnak a vegyelemzése most folyik. Amennyiben használható petroleumot produkálhatna a forrás, nagyobb vállalat fogja a kezébe venni a petroleum kiaknázását.

A Lipótvárosi Takarékpénztár tökeemelése és nagyobb osztaléka. Egész tengeri kigyó volt már a Lipótvárosi Takarékpénztár tökeemelése ügye. Az utóbbi időben unos-untalan fölmerült az, akár-hányszor meg is szófolta a bank igazgatósága. Ma aztán az az érdekes hír terjedt el a tőzsdén, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár reorganizációját Krausz Simon vette kezébe s elhatározta, hogy ismert csoportja révén újabb tőkét juttat a banknak. Az lenne Krausz terve, a hír szerint, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár az ujabban igen egészséges irányt vett faültetel fog érteljesen foglalkozni s az általa képviselt csoport tagjainak tulajdonát képező nagy erdőségek kiaknázása is a Lipótvárosi Takarékpénztár révén fog megtörténni. E híresztelésnek komolyan látszó hátteret nyújtott az, hogy Krausz Simon tényleg elkezdte vásárolni a Lipótvárosi részvényeket, melyeknek árfolyama ennek következtében lényegesen emelkedett is. Mindazonáltal arról, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár alaptökeemelése csak néhány óra kérdése, azt igen kevesen tudták. Pedig az alaptökeemelése ma délután tényleg aktuális valósággá lett. A bank igazgatósága ugyanis mai napon tartott ülésében elhatározta, hogy szeptember 27-ére egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek az alaptökének két millióval vagyis hat millióról nyolcz millióra való felemelését fogja javasolni. Az új részvények az eddigi részvényeseknek a közgyűlés által megállapítandó árfolyamban olyképen fognak átengedtetni, hogy minden három darab régi rész-

vényre egy új részvény jusson. Az igazgatóság a főkefelemelést az utolsó években beállott jelentékeny üzleti fellendülésre és a kiállításban lévő további üzletekre való tekintettel határozta el, annyival is inkább, mert a folyó félévi üzleteredménye alapján már is biztosra vehető, hogy a *takarékpénztár az idén nagyobb osztalékot fizet.* Az igazgatóság azt is elhatározta hogy a rendkívüli közgyűlésen az igazgatóságot új tagokkal egészíti ki. Még megjegyezzük, hogy értesülünk szerint az új részvényeket 210 koronás árfolyamon engedik át a részvényeseknek.

A nyiregyházi országos gazdaggyűlés. A Magyar Gazdaszövetség idei országos nagygyűlését e hó 20-án délelőtt tartja meg Nyiregyházán. Az országos gyűléssel egyidejűleg ünnepli meg fennállásának huszonötödik évfordulóját a Szabolcs-Varmegyei Gazdasági Egyesület s ebből az alkalomból országos mezőgazdasági és ipari kiállítást rendez ugyancsak Nyiregyházán. A nyiregyházi városi majorban rendezendő gazdasági kiállítás munkálatait az előkészítő bizottság már befejezte. Az országos gazdaggyűlés napirendjére a Magyar Gazdaszövetség vezetősége a magyar mezőgazdaság legfontosabb és legégetőbb problémáit vette fel s a gyűlés sikerét a gazdatársadalom vezetőinek megjelenésével teszi nyomatékosabbá.

A „Hermes” közgyűlése. A „Hermes” magyar általános váltóüzlet részvénytársaság szeptember 29-án tartja tizenhetedik rendes évi közgyűlését. A társaság mérlegéről már írtunk s jeleztük, hogy a mult évi 9 százalékos osztalék helyett ez évben 10 százalékos osztalékot fog fizetni.

A kereskedelemügyi miniszter és az építőiparosok. A Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének vasárnap Szombathelyen tartott vándorgyűlése az elnök indítványára táviratilag üdvözölte Hieronymi Károly kereskedelemügyi minisztert azzal a kéréssel, hogy az építőipari munkaadók érdekeit széleskörű hatáskörében a megoldásra váró törvényhozási akció keretében jóindulatul karolja fel. Erre az üdvözlésre ma érkezett meg a kereskedelemügyi miniszter válasza, amely a következőképen szól: „A szombathelyi vándorgyűlésből hoztam intézett megismerő szíves üdvözléssel legőszintebb köszönetemet fejezem ki. Biztosítom a tisztelt Szövetséget, hogy közérdekű törekvéseit és jogosult érdekeit örömmel fogom mindenkor előmozdítani. Hieronymi.”

Fölhímlott a cukorkartell. Ismételtén megirtuk már, hogy azok az új cukorgyárak, amelyek az idén alakultak a kartellen kívül, a kartell fölbojlására fognak vezetni, annyival inkább, mert a kartellen korábban támadt egyenlenségeket báró *Hatvany-Deutsch Sándor és báró Harkányi Frigyes* — kik arra vállalkoztak — eloszlatni nem tudták, úgy hogy az október 1-én amugy is lejárt kartell megújítani nem lehetett. Az első cukorkartell 1891-ben jött létre s egyesítette magában a fogyasztásra alkalmas cukorkortermelő-gyárakat. Ennek a kartellnek érvénye csak néhány hónapra terjedt s 1891. októberében újra megalakították 1894-ig. Ebben az évben a cukor ára rendkívül alacsony volt, mert a cukorfinomítók versenye erősen nyomta az árakat, úgy hogy szükségessé vált egy új megállapodás, amely 1895-ben a finomítók kartelljét eredményezte. Ezt nyomon követte a nyerscukorgyárosok kartellje s végre a két kartell közötti kartell. Ez azután 1902-ig állott fenn s 1902-ben új megállapodásokkal hosszabbították meg s fenn is állott egészen addig, míg a brüsszeli egyezmény híre nem jött, amely aztán a kartell megállapodásait teljesen illuzóriussá tette, úgy, hogy meg is szűnt s egy új megállapodásnak vette meg alapját, amely a magyar és osztrák cukorgyárak termékeinek eladását szabályozta s a cukorkartell és behozatal mennyiségét megállapította. Ugy hírlik, hogy a kudarez miatt a cukorgyárosok egyesületének említett két elnöke is lemond állásáról.

A szerb almatermés. A szerb kir. kormány helybeli főkonzulátusát arról értesítette, hogy az idei szerbiai almatermés egy minőségi, mint mennyiségi tekintetben a legkitünőbbben sikerült. A fő-

konzulátus azon a véleményen van, hogy ennek nyilvánosságra hozatalával a helybeli érdekelt kereskedelmi körök érdekeit szolgálja.

A Kereskedelmi Hitelbank részvényeinek első tőzsdéi árfolyama. Mai számunkban már megirtuk, hogy a tőzsdetanács tegnapi ülésén elrendelte a Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság részvényeinek tőzsdéi lajstromozását és árfolyamát. Az új részvényeket a közeli napokban fogják első ízben jegyezni a tőzsdén s első, bevezető árfolyama — amint értesülünk — 205 korona lesz. A részvények névértéke 200 korona.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseketelenségeket jelenti: Goldfinger Dezső Nagybánya, — Löwinger Mór Sárvár, — Felér és Gulyás Budapest, Váci-körút 65., — Kolm Lajos Domony (esőd), — Kostyalicz János Sikkos (esőd).

A Pannónia Kender- és Lenipar R.-T. vesztesége. Szakkörökben meglepetést fog kelteni az, hogy a „Pannónia” Kender- és Lenipar Részvénytársaság ma közzétett mérlege 147.570 korona veszteséggel záródott. Igaz, hogy már régóta tudott dolog volt, hogy a Pannóniának üzeme ez évben nem volt kielégítő s hogy a textil-iparban beállott kedvezőtlen konjunktura is erősen befolyásolta a társaság kedvezőtlen alakulását. Mindazonáltal szakkörökben kissé soknak tartják ezt a veszteséget. Érdekes a megemlítésre, hogy a társaságnak tartalékai 524 korona 72 fillért tesz ki, karbantartási és értékesítési tartalékai csimén azonban 193.795 koronát mutat ki. A vállalat egyébként 1907-ben alakult 1.750.000 korona alaptökével, amelyet 1908-ban két millió koronára emeltek fel. 1908—9. üzletévben 5.762 korona veszteséget mutatott ki.

Az Északmagyarországi Kőszénbánya nagyobb osztalékot fizet. Már írtunk arról, hogy az Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya és Iparvállalat R.-T. bányái ez évben nagyon jól termeltek s a társaság igazgatósága az egész termelést már előzőleg biztos kezekbe elhelyezte. A társaságnak ez a kedvező helyzete, természetesen kihasználva van a részvényeire is, s ennek tulajdonítható, hogy az utóbbi napokban élénkebb a kereslet a részvények iránt. Beavatottak vásárolják ezeket a részvényeket állítólag azért, mert a társaság az az évi üzletév után a mult évi 17 koronás osztalék helyett 18 koronát fog fizetni.

A Magyar Általános Takarékpénztár új fiókja. Ismeretes, hogy a Magyar Általános Takarékpénztár a minap nyitotta meg fiókját az Andrássy-út és Liszt Ferenc-tér sarkán. A társaság legközelebb a hetedik kerületben is nyit egy fiókot. Az új fiók az Erzsébet-körút és Wesselényi-utca sarkán lesz.

Félmillióval kevesebb bevétel a DGHT-nál. Az idei nagyobb gabonatermés hatása csak nem akar meglátszani a folyamhajtásán. A Duna-Gőzhajózási Társaság ma közzétett havi kimutatása szerint ugyanis 1910. augusztus havában csak 1.873.175 korona volt a bevétel az 1909. év augusztusának 2.100.063 korona bevételével szemben, ami csak ebben az egy hónapban 226.888 korona hanyatlást jelent. *Év eleje óta ez a hanyatlás 520.268 koronát tesz ki,* lévén az összbévétele 8.516.338 korona az 1909. év hasonló szakában elért 9.036.606 koronával szemben. Ugyancsak hanyatlott a társaság kezelésében álló *Mohács-Pécsi Vasut* üzleteredménye is, amelynek augusztus végeig 958.015 korona volt a bevétele a mult év hasonló időszakában elért 1.000.165 koronával szemben.

Felolós szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle

használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek és székelyorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

TŐZSDÉK

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, szeptember 14.

A készáruipiaczon lanyha volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok jó vételkedvet mutattak, de csakis olcsóbb árakon voltak hajlandók vásárolni. Mivel az árubirtokosok kissé tartózkodók voltak, csak közepes forgalom fejlődött ki, amelynek a folyamán mintegy 25.000 q buza kelt el a tegnapiaknál 10 fillérrel olcsóbb árakon. A legdrágább eladási ár 10.45 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 9.60 korona 76.5 kilós pestvidéki búzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs és a tengeri 10-10 fillérrel olcsóbb, a zab csendes, az árpa szilárd. Forgalmomba került: 900 q rozs 7.20-7.25 koronás árakon, 100 q zab 8.30 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely meglehetősen szűk arányu maradt, kedvetlen volt a hangulat, mi mellett az árfolyamok pár fillér keretén belül ingadoztak. Az októberi buza 5 fillérrel a tegnapi zárlaton alul, 10.- koronán indult, előbb 9.96-ig gyöngült, aztán 10.01-ig javult, majd ismét 9.91-ig ment vissza és zárlatkor 9.92 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza tizenhárom fillérrel, az áprilisi buza kilencz fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel, az októberi zab hat fillérrel, az új tengeri szintén hat fillérrel csökkent.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	20.30-20.75
"	76	19.90-20.30	80	20.40-20.85
"	77	20.—-20.40	81	—
"	78	20.10-20.50	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	20.20-20.55
"	76	19.80-20.20	80	20.30-20.70
"	77	19.90-20.30	81	—
"	78	20.—-20.35	82	—
Pestvidéki	75	—	79	20.25-20.65
"	76	10.85-20.25	80	20.35-20.75
"	77	19.95-20.35	81	—
"	78	20.05-20.40	82	—
Bánsági	75	—	79	20.30-20.65
"	76	19.90-20.25	80	20.40-20.80
"	77	20.—-20.35	81	—
"	78	20.10-20.45	82	—
Bácskai	75	—	79	20.35-20.70
"	76	19.90-20.30	80	—
"	77	20.—-20.40	81	—
"	78	20.15-20.50	82	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	14.80-14.90
középmínőségű új	—	—	—	14.60-14.75
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.50-14.90
II-rendű	—	—	—	13.70-14.30
Zab I-rendű	—	—	—	16.30-16.60
II-rendű	—	—	—	16.—-16.30
Tengeri belföldi új	—	—	—	12.20-12.40

Eladott:

Buza, Tiszavidéki: 100 q 80 k 20.20 K kev., 1000 q 80 k 20.90 K, 250 q 80 k 20.60 K felső, 500 q 79.5 k 20.80 K, 100 q 79 k 20.80 K, 100 q 78.5 k 20.30 K, 150 q 78.5 k 20.60 K, 250 q 77 k 20.50 K. Pestvidéki: 100 q 80 k 20.80 K, 200 q 79.5 k 20.40 K, 100 q 79 k 20.40 K, 1080 q 78.5 k 20.60 K, 200 q 78.5 k 20.55 K, 100 q 78.5 k 20.40 K, 100 q 78 k 20.50 K, 100 q 78 k 19.80 K kev., 100 q 76.5 k 19.20 K óbuza, 550 q 76 k 20.40 K, 100 q 76 k 20.— K kev., 100 q 77/k 20.— K kev.

Bácskai: 5000 q 75 k 20.25 K okt. Beeskereki: 5000 q 76 k 20.15 K. Törökbecsei: 5000 q 75.7 k 20.15 K. Rozs: 500 q 14.50 K kpf par, 200 q 14.40 K kpf par, 200 q 14.40 K kpf par. Zab: 100 q 16.60 K kpf. Az árak 100 kilogrammonként, koronaártekben értendők.

A határidőpiacon köttetett:

Dél előtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1910-re:

Buza októberre	10.00-9.96-10.01-9.91-9.2.
Buza áprilásra	10.31-3.2-6-31-23-25
Rozs októberre	7.35-41-34-36-35-
Rozs áprilásra	7.78-79-73-74-
Zab októberre	8.01-03-7.93-99-98
Zab áprilásra	8.32-33-25-
Tengeri szept.	5.94-95-
Tengeri májusra	5.82-81-86-72-80-79.

1 óra 30 percet követően:

Buza októberre	9.9-9.93
Buza áprilásra	10.25-10.26
Rozs októberre	7.35-7.36
Rozs áprilásra	7.74-7.75
Zab októberre	7.98-7.99
Tengeri májusra 1911-re	5.79-5.80

Budapesti gabonaforgalom.

1910. szept. 12-től 1910. szept. 13-ig.

Érkezett Elszállított

	méter mássa
Buza	48197
Rozs	846
Árpa	4026
Zab	19713
Tengeri	805
Liszt	2137
Korpa	2336

KASZNÁR NÁNDOR

a Magyar Világ kávéház volt tulajdonosa még tavaly Bécsben átvett

„Grand Hotel National“-t
Wien, II., Taborstrasse 18.

teljesen átépítette, megnagyobbította és mintaszerűen újjáépítette, 800 szoba, lift, villanyvilágítás, központi fűtés, a lakosztályok fürdővel ellátva, gyönyörű télikert, zenés és olvasóterem, kitűnő magyar konyha, étterem és kávéház mérsékelt árak mellett áll a n. é. közönség rendelkezésére. Telefon, Internat. Villamos összeköttetés az összes pályaudvarokkal.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén a helyi piacok iránt igen kedvező irányzat nyilvánult meg. Egyedül a nemzetközi értékek voltak elhanyagolva, amelyek közül a Magyar Hitel 2 koronával, az Osztrák Hitel pedig egy koronával hanyatlott. Helyi papírok közül leginkább a Vasuti forgalmi iránt mutatkozott élénk érdeklődés, amely érték sürgős keresletre 5 koronával emelkedett, továbbá az Adria iránt, amely szintén feljavította az árfolyamát 6 koronával, de ez később teljesen elveszett. Ezzel szemben az Iparbank inkább kínálva volt jobban, minnek folytán 10 koronával csökkent, míg a többi érték jól tartva maradt. Forgalmomba került: Hazai Bank 314.50-315 koronán, Magyar Bank 755-755.50 koronán, Budapesti Bank 559-561 koronán, Lipótvárosi Takarékpénztár 209-211 koronán, Ujlaki 432-433 koronán, Viktória gőzmalom 945 koronán, Budapesti gőzmalom 1695 koronán, Athenaeum 331-329 koronán, Danubius 509.50 koronán, Adria 544-543 koronán, Nasiczi 625-626 koronán, Salgó 642 koronán, Atlantika 313.50 koronán, Magyar Villamossági 449 koronán, Iparbank 453 koronán, Közúti élvezeti jegy 506-504 koronán, Ganzgyár 3820-3860 koronán.

Az előtőzsdén köttetett: Osztrák hitel 666.75-666.50, Magyar hitel 857.75-856.50, Államvasut 760-750-761, Leszámitolóbank 609.50-610-608, Jelzálogbank 487.50-486-486.25, Városi villamosvasut 393.50-396-394.75, Közúti 758.50-761-759.50.

A déli tőzsdén köttetett: Osztrák hitel 666-665.75, Magyar hitel 856.25-855.75, Államvasut 760.50-760, Leszámitolóbank 607, Jelzálog 486, Közúti 760-759, Városi villamosvasut 394.50.

Utőtőzsde. Osztrák hitel 665.50, Magyar hitel 855.25, Államvasut 758, Leszámitoló 607, Jelzálog 485.50, Rimamurányi 698, Közúti 760.25, Városi 394.50.

Bécsi gabonátözsde.

Bécs, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Az árfolyamok buzában alig változtak, rozs ára 5 fillérrel gyöngült, árpa irányzata továbbra is szilárd és keresett minőségeikért a legmagasabb árakat lehetett elérni. Takarmányárak hanyatlottak, magyar zab 15 fillért, tengeri 5 fillért veszített.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 10.70-11.75, bánati 10.40-10.85, szekesfehérvári 10.05-10.50, mosoni és győri 9.80-10.25, felsőmagyarországi 9.80-10.40, déli-vasuti 9.85-10.35, maraheldi 9.80-10.25.

Rozs: Felsőmagyarországi 7.80-8., csepeli 7.75-7.95, pestmegyei 7.85-8.10, déli-vasuti és különféle magyarországi 7.75-8., ausztriai 7.80-8.

Árpa: Morvaországi 8.60-9.50, bécsvidéki 7.80-8.50, felsőmagyarországi 7.35-9.50, csepeli 7.35-8.50, közép-dunai állomások 7.25-7.75, déli-vasuti 7.35-8.60, északmagyarországi 7.25-9., takarmányi 6.50-7., Magyar tengeri 6.55-6.80.

Magyar zab 8.40-8.90, válogatott 8.80-9.10, ausztriai 8.20-8.45.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 14. A szilárd amerikai árfolyásokra az előtőzsde megnyitáskor barátságos lett a hangulat és az árfolyamok némileg javultak. Nagyobb kötések fordultak elő államvasuti részvényekben, korlátok közt pedig Berg und Hütte értékei emelkedtek, osztrák Földhitelintézet részvényei is javultak. A déli tőzsde megnyitáskor helyi realizációk következtében a vezető kulissza-értékek árfolyamai gyöngültek. Később is kedvetlen volt a hangulat, de jelentékenyebb változás nem fordult elő. Berlin nyugodt irányzatot jelentett a bányáértékek piacáról.

10 óra 45 perckor: Osztrák hitel 666.25, Magyar hitel 855.50, Államvasut 760.50, Déli-vasut 117.75, Alpi 766.500, Magyar koronajáradék 92.15.

1 óra 30 perckor: Osztrák hitel 665.50, Magyar hitel 855.50, Anglo 316.50, Bankverein 553, Laenderbank 528.50, Union 620.25, Államvasut 760, Déli-vasut 117.75, Osztrák Földhitelintézet 1337, Dunagőzhajózás 1124, Alpi 765.50, Rimamurányi 698, Orosz járadék 103.80, Török sorsjegy 257.75.

Bécs, szept. 14. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 112.—, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy —.—, Magyar hitelbank részvény 855.50 Magyar leszámítoló és váltó részvény 6 8.—, Rimamurányi 695.75, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 91.80, 4 százalékos magyar földterem. kötvény —.—, Magy. nyeres.-kölcs. sorsjegy —.—, Kassa-Oderbergi Vasutrézv. —.—, Magyar jelzálogbank 486.—, Magy. kereskedelmi bank —.—, Az irányzat gyöngült.

Bécs, szept. 14. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék —.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék —.—, 1860-as sorsjegy —.—, Osztrák hitelsorsjegy 665.—, Angol-osztrák bankrészvény 316.90, Bécsi Bankverein —.—, Osztrák magyar bank 1846.—, Déli vasut 117.40, Dunagőzhajózási társ. 1125, Dohányrézv. —.—, Cs. k. arany (vert) —.—, Német bankv. —.—, Osztr. Lloyd —.—, 4.2 száz ezüst jár. —.—, —.—, Osztr. koronajáradék —.—, 1864-es sorsj. —.—, Osztrák hitelintézeti részvény 664.90, Union-Bank —.—, Osztrák Landerbank —.—, Osztrák-magyar államvasut 759.26, Elbe-ölglyi vasut —.—, Alpi részvény —.—, 20 frankos —.—, Londoni váltóár —.—, Lipótkohó —.—, Török sorsjegy —.—.

Önkéntesi

egyenruhákat, ha elsőrendű minőségűt olcsó árban óhajt, úgy rendelje meg

Jellinek Ede és Társa cégnél,
Budapest, IV., Károly-körut 24., félem.
Költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 14. (Értéktőzsde.) A londoni magánkamatláb csökkenése és a czinkárak emelése megnyitáskor tartott árfolyamokat eredményezett, miután a realizációs kínálat is alábbszállott. Bányáértékek Phönix vezetésével ismét igen élénkek voltak. Villamossági részvények szilárd, de nyugodt irányzatot követtek. Amerikai vasutak Newyorkra, Santung vasut és varsó-bécsi véleményvásárlásokra magasabban jegyezték, míg Orient-vasut realizációk hatása alatt és Déli vasut a passzív rezisztenciától való aggodalom miatt estek. Orosz bankok kezdetben emelkedtek, később azonban visszaestek. Bányáértékek kivételével az üzletforgalom a további folyamatban igen szűk korlátok között mozgott. Zárlat nyugodt volt. A készáruipiacz ipari értékei szilárdak voltak. Német gázizzófény-részvények 12%-kal magasabbak voltak és még tovább emelkedtek. Napipénz 2 1/2-3 százalék, magánkamatláb 3 1/4 százalék.

Berlin, szept. 14. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.90, osztrák hitelrészvény 208.50, Déli vasut 117.70, orosz bankjegyek 217.10, 4 százalékos új orosz kölcsön —.—, Disconto Commandit 190.20, Dinamittruszt 1-2.20, Harpeni 198.60, Unifikált török járadék 93.80, 4.2 százalékos ezüstjár. 98.50, 4 százalékos magyar aranyjáradék 94.—, Magyar koronajáradék 91.90, Osztrák-magyar államvasut 162.40 Bécsi váltóár 850.—, Olasz járadék —.—, Alt. villamos-sági Edison 285.20, Gelsenkircheni 216.20, Laurakohó 177.10.

Frankfurt, szept. 14. Zárlat. 4.2 száz.-os papírjáradék 97.35, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 98.80, Magy. ar.-jár. 94.—, Osztr. hitelint. részv. 208.7/3, Osztrák-magyar

államvasut 132.70, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.17, Bécsi Bankverein 137.70, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 76.50, 4.2 százalékos osztrákjárdék 97.80, Osztrák koronajárdék 93.60, Magyar koronajárdék 91.95, Osztrák-magyar bank 132.10, Déli vasut részvény 22.2, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 550.10, Párisi váltóár 810.16, Union bankrészv. 150.50.

Hamburg, szept. 14. (Zárlat) 4.2 százalékos ezüstjárdék 97.0, 1860. sorsjegy 174.—, Déli vasut 23.—, 4 százalékos aranyjárdék 91.0, Osztrák hitelrészvény —, Osztrák-magyar államvasut 162.20, Olasz járdék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 91.35, Alpesi részv. —.

London, szept. 14. Angol consol 80.75.

Paris, szept. 14. (Zárlat) 3 százalékos francia járdék 97.75, Osztr. aranyjárdék 101.— Magyar aranyjárdék 96.75, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 507.— 3 3/4 százalékos Olasz járdék — Déli vasuti elsőbbségi kötv. 25.—, 5 százalékos marokkói járdék 124.— 4 százalékos 1890. román köles, 96.75, 4. százalékos amort. románjár. 1905. 94.30, 5 százalékos orosz járdék 106.20, 4 és fél százalékos 1909. orosz járdék 1.15, 4 százalékos spanyol jár. 91.70, 4 százalékos unifikált török jár. 95.20, Török sorsjegy 219.—, Török dohányrészvény 403.— Osztrák földhitelintézet 14.14 Osztr. Länderbank 569.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 1822, Banque Ottomane 684.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut 671.—, Hartman gépgyár 648.— Rio Tinto 17.12, Sucerie d'Égypte 81.—, Tula 369.— Urikányi kőszén 197, Chartered 44.75, De Beers 439.— East Rand 133.—, Jagersfontein 217.50, Trans. Land Comp. 68.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.1, Váltó német piacokra (rövid) 123.43, Váltó Bécsre (rövid) 104.87, Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz aranyváltó rövid 5/8, Váltó Svájcra (rövid) 3/16, Csekk Londonra 252.25, Magánkamatláb 2 3/8.

ÉKSZEREK a legkitűnőbb órák, disztárgyak a legelőnyösebb szerelhetők ezüstneműek RÉSZLETFIZETÉSRE Sárga János ékszergyárostól KOLOZSVÁR. Ékszerekből, órákból stb. választékot küld. Árjegyz. ingy.

Üzleti tudósítások.

Table with 3 columns: Milyen időre, Kontingentált, Exkontingentált. Rows include Azonnali szállításra, Szept.—decemberre, Szept.—májusra, Január—májusra.

VIZALLÁS. Table with columns: Hely, Állomány, Ár, Hely, Állomány, Ár. Lists various locations like Schárding, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Újvilék, Pancsova, Orsova, Morva, Vág, Ábra, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Latorca, Ung.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 14. —

Kinevezések. A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök dr. Füzesséry Emil volt belügyminiszteri segédfőosztályvezetőt a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli segédosztályvezetővé, dr. Szilágyi Tibor budapesti lakost pedig a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédosztályvezetővé nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálatára Csikvármegye főispánja mellé rendelte ki.

Pályázatok. A budapestvidéki pénzügyigazgatóság adóügyi állásra két hét alatt; az egy törvényszék elnökehez a gyöngyösi járásbírósnál betöltendő díjnoki állásra 8 nap alatt; a szegedi törvényszék elnökehez a szentesi járásbírósnál betöltendő hivatal-szolgái állásra október 15-ig; a kalocsai törvényszék elnökehez a kiskőrösi járásbírósnál betöltendő állásra két hét alatt; a temesvári posta- és távírdaigazgatóságokhoz a Csukásán (Krassó-Szörény vm.) betöltendő postai ügynöki állásra október 7-éig; a budapesti posta- és távírdaigazgatóságokhoz az Ebad községben (Esztergom vm.) betöltendő postai ügynöki állásra október 15-ig; Temesvár szab. kir. város rendőrfőkapitányához rendőri állásra december hó 31-éig nyújtandók be a szabályszerűen felszerelt körvények.

MUSCHONG-BUZIASFÜRDŐ BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY BAKTERIUMMENTES természetes ásványvíz. Kapható mindenütt. Budapesti főrakár. Eötvös-utca 44. Telefon 68-22.

Mindenkit érdekel. Tetszés szerint választható valódi angol divatszövetekből mérték és próba után készített elegáns őszi Sacco-öltöny vagy Felöltő 33 forint. Gondos kivitel. Kitűnő szabás. American House IV. Szervita-ter 3. Török-palota.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete. Hazánkban tegnap az ország délyugati felén fordult elő inkább csak szóróványosan kisebb mennyiségű (de Orsován 20 mm.) eső. A hőmérséklet lényegesen változott; a maximum Ungvárról 27 fok C és a minimum Árvaváralján 7 fok C volt. Prognózis a következő 24 órára: Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm. max. min, Hőmérséklet max. min. Lists stations like A-Bátonya, Ungvár, Késmárk, Losonc, Gyalla, Budapest, Herény, Keszthely, Pécs, Záhony, Fiume, Szeged, Temesvár, Nagyvárád, Kolozsvár, Nagyszeben, Szatmár, Eger, Árvaváralja, Selm. czibánya, Komárom, Magyar-Óvár, Sopron, Eszék, Cirkvenica, Debrecen, Kossuth, Orozsa, Arad, Zombolya, Versecz, Orsova.

EGYETERTÉS

politikai naplap. Kiadóhivatal igazgató PAJOR MATYÁS.

BUDAPESTI ERTEKÉLTŐZSDE. Table with columns: Államadósság, Pénz, Ár. Lists various types of bonds and securities.

Table with columns: Mai záró árfolyam, Pénz, Ár. Lists various bank and financial institutions.

Table with columns: Mai záró árfolyam, Pénz, Ár. Lists various companies and their stock prices.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az én dalom.

A vágyam erős, lelkeim hitetlen,
Nem mormol ajkam ós-mát,
Eretnekségtől izz, forr a vérem
S nem dudolok én fázás, elkopott,
Véu melódját! . . .

Haj, nem pengetek én lágyn, busan
Szereimet sugó mandolint:
S nem várom a fényes éjszakában,
Míg a várkisasszony ablakából
Lopva felém int . . .

Az én nótám a mágián-égettek,
Dacos, elfojtott himnusz,
A küzdés porondján megtépettek
Sohasem szünő, örökké tartó,
Vádlo panasza! . . .

Szécsen József.

(Cavour „ismeretlen” szerelme.) Egy olasz folyóirat legközelebbre egy sereg levélnek a közlését igéri, amelyek gróf Cavournak, a nagy olasz államférfiúnak intim életére vonatkoznak. A levelek között lesznek azok a levelek is, amelyeket egy „ismeretlen” nőhöz, életének egyetlen nagy szerelméhez intézett. Az „ismeretlen”, a valóságban nem ismeretlen, mert tudják nevét; de nem akarják megnevezni, mert egy régi előkelő piemonti patrícius családának volt a sarja. E titkolódzás által részben a levelek semmit sem veszítenek az érdekességükből, hiszen ez a szerelme volt egyetlen szöveggyűjteménye a sokszor megcsodált olasz miniszternek, amely életére elhatározó befolyással lehetett volna. A levelek egy részére egészen regényes módon akadtak rá. Az „ismeretlen” férfinél volt és férje egy napon egy csomag levelet talált, amelyek gróf Cavourtól eredtek. Eltette és féltékenyen őrizte egészen a haláláig és amikor érezte, hogy a vége közeledik, egy barátjára bízta azokat. Ez utóbbi írászatlanok rejtett fiókjába tette a leveleket, ahol csak nemrég akadt rájuk egy idegen, aki az írászatlan tulajdonosának a halála után egy árverésen megvette. Cavour még csak husz éves volt, amikor az „ismeretlen”-be beleszeretett. Első felbukkanásuk azonban csak rövid ideig tartott, mert valami félreértés miatt csakhamar szakítottak egy-

mással és négy évig nem látták egymást. Négy év múlva a nő volt az, aki a kibékülést kezdeményezte. Akkor már férjénél volt és Turinből levelet írt Cavournak, amelyben találkozásra hívta. Attól az időtől kezdve viszonyuk felbonthatatlannak látszott. Cavour egész lelkével szerette az asszonyt, aki viszont visszatérésért megfizethetetlen jutalomban részesítette. Egy örült féltékenységi rohamban Cavour azt az ajánlatot tette, hogy szökjenek meg Amerikába, ahol új életet kezdhetnek. Ha, az asszony ebbe belemeleg, Olaszország felszabadítása talán meg is hiúsult volna, vagy legalább is sokkal később következett volna be. Az „ismeretlen” azonban talán sejtette, hogy szerelmére mily nagy feladat vár Olaszország jövőjének megatározása körül: a szökési tervet visszautasította. Az „ismeretlen”-nek Cavour iránt érzett egész nagy szerelme leginkább bucsuleveléből tűnik ki, amelyet kérvéllel a halála előtt írt szerelmének. A bájos és poézissal teli levél szövege a következő:

„Az az asszony, aki téged szívvel szeretett, meghalt; nem volt szép, nagyon sokat szenvedett és jobban tudta, mint te, hogy mi hiányzik neki. Meghalt, mondod nekem és a halál birodalmában régi vetélytársnővel találkozott. Hogyha világ-életében a szépség pálmáját nekik is kellett nyújtania, itt mégis fölülte áll valamennyinél. Egy sem szeretett téged úgy, mint ő, egyetlen egy sem! Oh Kamillo, te sohasem fogtad fel szerelmem egész nagyságát. Hogyan is nyilatkozhatott volna az meg előttem? Hiszen emberi szavakkal ki se lehetett volna azt fejezni . . . Isten veled, Kamillo! Miközben ezeket a sorokat írom, végleg elhatároztam, hogy nem látok többé. Te olvasni fogod őket — remélem — de csak akkor, amikor már ártídhatalatlan úr fog minket egymástól elválasztani, amikor már majd megismertem a sir nagy titkát és amikor — megboradok ettől a gondolattól — talán már te rád se fogok emlékezni.”

(A pápa automebilja.) Két évvel ezelőtt X. Pius pápa egy gyönyörű, hatalmas vára-automobilt kapott ajándékba, valamelyik tisztelő hívtől, aki, midőn ezt az ajándékot a pápának elküldötte, nem igen sejtette, hogy az 6 40 PH. gépjá. modern haladás szimbóluma egyszerűen régiséggé fog átváltozni és a pápai múzeumban fogják elhelyezni, a pápa ő szentsége egyenes kiváságára. Mikor az auto megérkezett, az egész Vatikán a kertbe sietett le, hogy közelről szemlélje meg az autómobilt. A pápa is levonult kíséretével, köztük a spanyol kulturharezből ismeretes Merry del Val bíborossal, hogy az autót megsejmelje. A pápa nagyon érdek-

lődött a „masina” iránt, minden részét megtaggatta és tüzetesen elmagyaráztatta a bonyolult gép szerkezetét, majd elindította a motort és hosszú ideig gyönyörködött a gép mozgásában. Merry del Val, aki jelen volt, mindenáron szeretett volna egy körutat tenni a vatikáni kert árnyas kecsüdján és váltig unszolta a pápát, hogy üljön föl az autómobilra.

— Isen legyen kegyelmes! Már miért ülnek én erre az alkalmányra fel? — szölt a pápa, rosszalóan esővélva meg a fejét. Nem nekem való ez, kedves bíbornok. De azért én menjen egyszer körül . . . talán én után én is megpróbálom egy kicsit. Nem szeretem én az ilyen alkalmatosságot. Az én sétáim nekem sokkal kedvesebbek, úgy gyalog jobban élvezem a kert szépségeit, a falevelek susogását, a madárdalt, a virágok kedves illatát . . . mindent mindent, ami a Mindenható alkotását dicséri. És ez a gép még a virágoknak az illatát is elorozná, az egész kertet áthatná a benzinszag. Nem! Kedvesebbek nekem az én sétáim. Ezt a kocsit nem fogjuk használni. Elhelyezzük a vatikáni múzeumban. Ott jól fog festeni a régi hintók, vápai hordszékek között, az „üveg alatt” nem fog ártani nekünk. Nemde, igazat ad nekem, kedves bíbornokom?

Merry del Val még egyszer a pompás kocsit felé pillantott, aztán szomorúan bólintott igent a pápának.

(Egy porosz ezred emlékei.) A poroszországi 15. gyalogezred nemrég ülte meg fennállásának ötvenéves fordulóját. A jubileumi ünnepségen az ezred egy kutya által vontatott ütött-kopott nagy dobbal vonult ki a díszszemlére, az ezred rég kiszolgált vén hareszsaiból alakult haresz egyesület zászlóján pedig egy kutya jelképe volt látható. A nagy dob és a haresz egyesület zászlaja mindenestre nagyon különösen mondható jelképének eredete az 1866. évi Königractzi esatára vezethető vissza, amikor is a porosz ezred Rosberienél bekerítette a Károly Szalvator kir. herceget nevével viselő gyalogezredünket s tizenegyz tisztjét és kilencszáz emberét elfogta, valamint zsákmányul ejtette az akkor még kutya által vontatott nagy dobot a kocsival együtt. 1867. március 9-én a porosz király megengedte, hogy ezrede örök időkre át magáévá vehesse a nagy dobot kiváló haditettének emlékére. E naptól fogva a történetileg nevezetes dobot két hatalmas kutya húzza fölélváltva, amelyeknek díszes öltözék van az ezred kaszárnyájának udvarán s amelyek mindenki által becsézve, pompásan élnek világukat.

LIRA HERCZEKNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

90

— Olyan bizonyos, minthogy mindenki meghal egyszer, bár a holttestet sohasem találtuk meg. Sajnos, a körülményekből ítélve, nem lehetett semmi kétségünk. Azok a szavak, melyeket ágyam fölé hajólva mondott, s melyekről kezdetben azt hittem, hogy álmodtam mindent megmagyaráznak; teljesen tisztázták a sötét szándékot, melyvel elindult. A beaumenoiri vizek tele vannak mindentelre rejtelmes örvényekkel, s összekötöttségben vannak a tengerrel. Máskülönbben is egy öreg szolgáló hallotta hajnalban, hogy valaki a vízbe zuhant. Öngyilkos szándéka bizonyos volt, mert kiváló uszó léte, ha véletlenül esett volna a vízbe, nem valószínű, hogy halálát leli. Az eset után még sokáig kutattunk utána, de semmi bizonyosat nem tudtunk felderíteni. Minden kétségkívül arra mutatott, hogy halálát a habok között lelta. Atyám, kit az eset nagyon súlyosan érintett, emléket emeltetett számára.

— Azzal vádolták meg, hogy lopott?

— Igen, ez az örült feltevés okozott mindent. Mintha lehetséges lett volna, hogy a mi törzsiünkől származó gyermek képes lett volna ilyesmire!

— A gyémántokat sohasem találták meg azután?

— Soha. Pedig eltűnésük igen kellemetlenül érintettek bennünket, mert amellet, hogy igen nagy értéket képviseltek, megbecsülhetetlen ereklék voltak a család számára.

— Sohasem vádolták meg valakit a lopással?

Estinere mélyen felsőhajtott.

— Később rájöttem, hogy a tolvaj csak az a nyomorult athéni skorpió lehetett, ki élvezte atyám kegyeit s emellet megsebezte azt a kezet, mely üpölte és meleggette!

Elhalgatott; látszott rajta, hogy még most is kellemetlen reu nézve a visszacsinlékezés azokra a sebekre, melyeket az a skorpió ütött rajta.

— És az ön fia természetesen most azt a ezimet viseli, amely az elhalté volt. Nemde lord Chanleronnak hívják? — kérdezte a hercegnő leülve egy közeli pamlagra.

— Igen, ez a mi családunk második ezime.

— Van valami hasonlatosság közte és az elhalt testvér között? Itt egy portrait sem látok, mely fiát örökítő meg.

— Nem, egyáltalán nem hasonlít hozzá, inkább női szépség. Az ő képe épp úgy, mint a család legtöbb tagjé, Beaumenoirban van.

— Azt hallottam róla, hogy nem felel meg mindenben az ön kívánatának.

— Nem, vagy legalább is nagyon kevés dologban. Máskülönbben úgy viselkedünk egymással szemben, mint idegenek.

— Ez rettenetes lehet.

— Igen, rettenetes, reám nézve borzasztó hogy volt feleségemnek gyermeke, ki az én nevetem viseli.

Haagja megindultságot árult el s fejét elfordította a hercegnőtől.

Pedig az volt az egyetlen nő, akivel szemben valaha szívét teljesen kitérta.

— És volt valaha egy asszony, aki el tudott hagyni téged? — gondolta a hercegnő mélyen kutatva a gróf lelkében, melynek lázka hidege már régóta mélyülözött meleg emberi pillantást. De mielőtt válaszolhatott volna neki, más vendégek léptek a képesarokba.

Ezen a napon többé már nem voltak egyedül, de a szavak, melyeket egymással

váltak, mely beayomást hagytak mindkettőjük lelkében s erős lánczként fűzték őket egymáshoz. A hercegnő érezte, hogy közelednek egymáshoz, mert csak ennek tudhatta be, hogy a gróf őszintén feltárta lelki fájdalmait előtte, mit másokkal szemben sohasem tett meg.

Néhány nappal később egy fiatalember az osztrák hegyek közötti szállodák egyikében durva papirosra írott levelet kapott, mely kevés gyakorlatnak kezek által írott sorokat tartalmazott. Mégis ezt a levelet nagyobb figyelemmel olvasta, mint a legfinomabb illatú leveleket.

— Gróf ur — kezdte a levél írója, — ha ön még nem felejtette el azt a kis szöke boldodot, akit Mivának hívtak, jöjjön azonnal haza, hogy egyet-mást megbeszélhessek önnel. A kastélyban most egy előkelő hölgyvendég van, akit — mint beszélük — nőül akar venni az ön édesatyja. Ez a hercegnő azonban nem más, mint az a lelenz, Olyan büszke, mint egy királynő s én magam is esodálkozom rajta, hogy felismertem. A pillantása árulta el előttem s meg merek esküdni arra, hogy nem esalódtam.

A magyásúcs gróf ur alázatos szolgálja:

Annette Beuillot.

XX.

A délutáni nap a felhőtlen égről tikasztó sugaraival öntötte el a Loire partján elterülő környéket. A gyümölcsesed, veteményekkel és friss szénával megrakodott bárkák lassan usztak lefelé a folyón. A parasztasszonyok a part sziklás részein állva mosták a ruhát térdig belegázolva a folyó üdítő hullámába. A munkások el voltak foglalva a szőlőhegyeken. A vontató hajók elé forrott lovak nehezen haladtak előre a bódító hőségben; farkaikkal nem győzték elkergetni a testüket meglepő rovarokat.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1910. szeptember 15-én.

VIGSZÍNHÁZ

A kis cukros.

Vigjáték 4 felvonásban. Irták: Gavault, Paul.

Személyek:

Lapistolle	Vendrei
Paul	Hegedüs
Felleien	Tanay
Mingassol	Tapolczay
Pinglet	Szerény
Hector	Bihari
Toupet	Gyözö
Casimir	Bárdi
Boissy	Harsányi
Jean	Kassay
Benjamine	Varsányi I.
Rosette	Heredusné
Rozsio	Molnár A.
Julie	Komlósi I.
Pinczer	Varsa

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Városligeti Színház

Muzsikuleány.

Operett 3 felvonásban. Irták: Jernő György és Buchbinder B.

Személyek:

Eszterházy hercege	Fekete
A kis herceg	Hudacek N.
Haydn Jozsef	Kabók Gy.
Rezi, tehénes leány	Kürty Klára
Elena Montebelli	Pálffy M.
Tamás	Sz. Ráday J.
Péter	Szalay
Házaló zsidó	Keller

Kezdeté 1/8 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A koncert.

Vigjáték 3 felvonásban. Irták: Bähr Hermann, Ford. Hajó Sándor

Személyek:

Heink Gusztáv	Góth S.
A felesége	Góthné
Jurs dr.	Rátkai
A felesége	Nagy Teréz.
Gerndi Éva	R. Gombaszögi F.
Mayer Zelma	Zala Karola
Miss Garden	Loránt Ilma
Mell Fanny	Fábián C.
Werhmerkisasszony	Mészáros G.
Pollinger	Körmendy
Pollingeré	Orley Flora

Kezdeté 1/8 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(BUDAI SZINKÖR)

A kard becsülete.

Színmű 4 felvonásban. Irták: Kazaliczky Antal.

Személyek:

Kuhn Tivadar	Szegő
Pálma, neje	Andor M.
Oszdó, földbirtokos	Mátray
Oszdóné	Bánházi T.
Vilma, unokahuga	Haraszthy M.
Hertelendy Géza	Terayei
Simon Pál, lelkész	Herczegh
Rozgonyi, földbirt.	Fekete
Fehér, lezredes	Pogány
Lovag Hoffmann R. Arkossy	

Kezdeté 1/8 órákor.

CIRKUSZ BEKETOV

Városliget. Telefon 107-46.

Ma csütörtökön, 1910. szeptember 15-én délután 4 órákor **Külön családi és gyermek-előadás.** Felöltök és gyermekek fél helyáratat fizetnek. Este 8 órákor **Nagy Előadás.** Működik előadásban **Mr. Wichmann** idomított jegesmedvéi **Magda**, a **hab-leány** kiállításos némajáték, és az egész szeptemberi műsor

TROCADERO

Telefon 15-10. VII., Király-u. 77. Telefon 15-10.

Igazgató: **GRÜNER JAKAB.**

Budapest legújabb látványossága

Elsőrangú mulató,

Ma és naponta

a fényes megnyitó műsor

20 elsőrangú attrakció.

Kezdeté fél 9 órákor. Pénztárlnyitás 5 órákor.

Jegyek előre válthatók: Zipser és König zeneműkereskedésében, Andrassy-ut 4. szám.

Bővebbet a falragaszok.

Szenzációs ujdonság!

Stubnyai Fenyő Sósorszeszt!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Hülésből eredő összes bántalmaknál, ugymint: reuma, csusz, köszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitünő hatású. Hatás és jószágban föltulmulja az összes eddigi sósorszeszt-készítményeket. — Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat üveg rendelkezésselnél portómentes szétküldés a készítőtől:

DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafürdő.

Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

Siposs Antal

m. zeneakadémiájában

Bpest, IV., Kecskeméti-u. 14.

az előadás már folyamatban van.

Beiratkozni egész napon lehet.

Nem ígérünk ingyen hangszert, hangjegyeket és idegen nyelveket, de ígérünk **alapos oktatást és biztos sikert.**

Reggelenként

DIANA-sósorszeszt

miért kedvelik annyira a minden házban ???

Először: Még félkelés előtt a legtöbb helyen szokás, hogy az egész testet, vagy annak egyes részeit különféle okból masszírozzák, illetőleg bedörzsölik. Sokan csak azért masszíroztatják magukat, hogy a véreozlatás által egy bizonyos kellemes érzéshez jussanak, mely áthatja az egész testet. Ezt a különös jó érzést csak az érezheti, aki a bedörzsöléseket a

DIANA-sósorszeszszel

eszközteti.

Aki reggel testét masszíroztatja DIANA-sósorszeszszel, az könnyen legyűri egész napi fáradtságát; friss, könnyen mozgó, életerős, egészséges.

Másodszor: Kinek az arca fényes, izzadt, vagy kéz-, láb- és hónalj-izzadásban szenvednek, azoknak reggelenként DIANA-sósorszeszt okvetlen kell használni, hogy ezek teljesen megszűnjenek.

Harmadszor: Aki DIANA-sósorszeszt használ reggelenként mosdóvizében, annak fölöslegessé válik a különböző külföldi toalettévezek (mosdóvizék) használata.

Negyedszer: Kinek haja törik, száraz, fénytelen vagy hajhullása és hajkorpája van, az reggelenként mosakodás előtt vagy után dörzsölje

fejbőrét

DIANA-sósorszeszszel; frissítőleg és hűsítőleg hat az egész fejre.

Ötödször: Kellemes illata és dezinficiáló hatásánál fogva el van ismerve a DIANA sósorszeszt, mint kitünő szájviz és torokgargalizáló szer.

Hatodszor: Aki DIANA-sósorszeszt használ, vagy csepegtet a vízbe és reggelenként azzal öblíti a száját és torkát, annak nem lesz bűzös szájlehelete, nem lesz rossz szájíze, nem lesz rossz foga, nem lesz fogfájása, nem lesz nehéz légzése, mert a (sleimot) nyálkát könnyen feloldja.

Hetedszer: Gyermeknél nagyon fontos a DIANA-sósorszeszt reggelenkénti használata, mert dezinficiáló hatásánál fogva a gyakori torokbántalmaknak és mandulagyulladásoknak elejét veszi.

Nyolczadszor: Aki fogait DIANA-sósorszesztbe mártott fogkefével tisztítja, annak fogai állandóan vakító fehérék maradnak. Az öblögetés által a fogak között nagyon gyakran előforduló ételmaradékok kiesnek, amelyek tulajdonképeni okozói a bűzös szájnak és gyakori fogfájásnak.

Kilencedszer: Reggelenként sokan szenvednek az

orr-bedugulásból kifolyólag; melyek azonnal megszűnnek a DIANA-sósorszeszt egyszeri szippantásától és szaglálásától és így ezen kellemetlen érzésektől megszabadulnak. Ez által a leghevesebb nátha is 24 óra alatt elmúlik.

Hatása: Erősítő, edző, fájdalomcsillapító, hűsítő és dezinficiáló. Illata nagyon kellemes, mely elárastja az egész szobát. — Határozottan követeljen mindenki a bevásárlásnál:

DIANA-sósorszeszt,

mert nagyon sok utánzat van már forgalomban. Az egész országban mindenütt kapható. Egyedüli készítő:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5. sz.

Postán utánvétellel legkevesebb 6 üveg szállítható.

Egy üveg Diana sósorszeszt	Egy nagy üveg Diana sósorszeszt	Egy legnagyobb üveg Diana sósorszeszt
44 fillér.	1.10 korona.	2.20 korona.

Vigyázzunk, hogy minden üvegen feltűnően nyomtatva látható legyen a két szó:

DIANA-SÓSORSZESZ

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Ma és mindennap

a páratlan szeptemberi műsor

Sergeant Brennan

GLAUDIUS

és a többi attrakció fellepte.

Előadás kezdete 8 órákor.

Elővétel d. e. 10-1-ig és d. u. 3-6 óráig a nappali pénztárnál.

A télikertben reggeli 5 óráig **VÖRÖS** :: **ELEK** cigányzenekara játszik. ::

ROYALORFEUM

Minden este pont 8 órákor.

Színházi és varieté-előadás

A művészi szenzációk műsora!

Akbar Kilbic Trézsi. Történet egy vidéki kávéházból. A márkí és a rabló. Laszky Béla bluetje. **Freres Freser.** Greek Gymnasztó. Tohuvaobu.

Uj! Zerlowitz nóták, Szécsi, Solti, Sarkadi új szöveggel. A nagyherceg, operett, stb. Szabadalmazott amerikai szelöltető berendezés. Kitünő vendéglő. **Igy még nem mulatott Budapest!** Vasárnap, szeptember hó 18-án délután 3 1/2 órákor mérsékelt áru családi délutáni előadás a teljes nagy műsorról. — A télikertben éjféltkor **Royal-Cabaret.** 34 új tánc- és ének-attrakció. Ball mabilé, ének-, táncmulatság és cigányzene hajnal 5 óráig.

Weisz Áruház

ezelőtt a Harisbazarban, most

IV., Váci-utca 24.

sorozatós eladása holnap

Pénteken.

Kitünő minőségű ajour harisnyák ..... 98 fillér

Francia finom Bonne femme függöny dus volánnal ..... 7.75 "

Angol csipkefüggöny párja . . . 5.65 "

Pikkelyes színházi Echarpe . 2.78 "

Vételkényszer nincs! Szabott árak!

Eladás, míg a készlet tart.

IX. évfolyam. IX. évfolyam.

LÖWY MAYER

okleveles zenetanár

zeneakadémiai előkészítő hegedű-tanfolyama és esti-kurzusa ::

VI., Csengeri-utca 45. II. 14. (Aradi-u. sarok.)

alatt létezik. A tanítás szeptember 5-én kezdődik. A beiratások d. e. 9-12, d. u. 3-6-ig eszközölhetők.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1910. szeptember 15-én.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Varázsvivola.

Nagy dalmú 2 felv. Zenéjét szer. zette: Mozart A. Szövegét írta: Schikaneder M. Ford.: Böhm G.

Sarastró Erdős R.
Taminó Arany D.
Az új királynéja Sándor E.
Pamina Hajdu I.
1-ső hölgy Dósy B.
2-ik hölgy Flatt G.
3-ik hölgy N. Valent V.
Egy pap Várady S.
Papagena Szeyer I.

Kezdetre 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A találkozás.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Pierre Berton. Fordította Várady Antal.

Személyek:
Adrien Serval Odry
René Serval Lenkey H.
Camille de Lancay P. Markus
Canuchet Mihályi
Armand Vivien Mészáros
Raymond Kürthy
Szobaleány Kelemen M.
Szolga Szőke

Kezdetre 1/2 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Luxemburg grófia.

Operett 3 felvonásban. Irta: Lehár Ferencz.

Személyek:
Luxemburg grófia Raskó
Fazil herceg Papir
Suzza grófné Erdei B.
Brisard Amand Kovács
Vermont Juliette Soos M.
Didier Angéla Hornath I.
Mencskoff Szegej Sáfáry
Pavlovics Pavel Tóth
Feletrin Krasznay
Managere Ligeti
Fáronó Sári R.
Saville, Palotay
Boulanger, festő Balázs
Marchan Egri

Kezdetre 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Orosz-japán háború.

Kezdetre 1/2 órakor.

ROYAL-ORFÉUM.

VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órakor színházi és variété-előadás

A nagyherceg

Laszky Béla operettje.

Akhbar-Kilbic

egy fekete herceg párisi kalandjai (French Bill-wood mint vendég).

Trézi történet

egy vidéki kávéházról.

Czirkusz

új aktualitásokkal.

A markiz és a rabló

zenés blüett.

The Ritchies, Freres

Fréser és az összes attrakciók.

Vasárnap szeptember 18-án két előadás, d. u. 3 1/2 és este 8 órakor.

Magyar Nők Keregyesülete

október 1-én kezdi meg újra működését, LICHTENBERG EMIL operaházi karmester vezetése alatt. Tagfelvétel szeptember 16-tól október hó 1-ig, kedden és pénteken d. u. 4-4 1/2-ig. V., Akadémia-utca 3. sz., I. em.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám. Telefon: 14-22. Telefon: 14-22. Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor. Az előadás kezdete 1/2 órakor.

9 1/2 órakor! Ma Ujdonság!

„Benősülés”

Vidéki társadalmi életkép. Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor. Végül 11 órakor! Ujdonság!

„Huszarenliebe”

Katonai humoresk. Irta: Satyr. Rendező: Trebitsch Sándor. Jegyek elővételben: Folies Caprice, Révay-utca 18. d. u. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Konti, különlegességi tőzsde Andrassy-ut 29. és Sopronyi nagytőzsde Rákóczi-ut 1. 12 óra után az I-ső emeleti „Casino de Paris”-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciók fellépte.

Tokaji Bortermelői Társasága r.-t.

TOKAJ. A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felsőleges

Telefonszám: Tokaj 5; Telefonszám: Tokaj 5.

1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló szamorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1901. évi zamatos szamorodni bor; 1 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu; 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 puttonos aszu K 12.70

Ládában: 20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni bor K 36.30

12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 puttonos aszu bor K 40.25

20 palack és pedig: 10 palack 0.7 lit. 1904. évi szamorodni bor és 10 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu bor K 52.25

Hordóban: 60 liter 1908. évi tokaji asztali bor ... 59.40 kor. 60 " 1907. " " pecsénye bor ... 72.60 kor. 60 " 1904. " " szamorodni bor ... 89.10 kor. 60 " 1901. " " szamorodni bor ... 138.60 kor.

A csomagolásért, hordóért és ládaért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasúti állomásig bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Vizonteladók kedvezményben részesülnek.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Gravosa (Ragusa), Curzola, Castelnuovo és Cattaróig. Az utazás tartama Gravosáig csak 20, Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Venecia: hetenként hat gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként három gyorshajó oda és vissza.

Ezen gőzökön közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Velencében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak és pedig Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak berendezve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a Központi Menetjegyiroda, Budapest, (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodája.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap! Kezdetre 1/2 órakor! Kezdetre 1/2 órakor!

Tréfa házasság!

és A kollektív apaság!

Bohózatok. Irta: Glinger és Taussig, ford. és átad. Steinhardt.

Steinhardt Hunyadi és Szőke Szakáll kacagató magánzámaikkal, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon 1/4-től 6-ig délutáni mérsékelt helyáru előadás.

Éjfél-től reggel 5 óráig a remek télikertben cabaret, zene, tánc belépő díj nélkül. — Jegyek délelőtt 10-1-ig és délután 3-6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytőzsdejében, Andrassy-ut 29.

ÚJ IDŐK

szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti: HERCZEG FERENCZ.

Ami értékes a magyar irodalom műhelyéből kikerül, mindjárt azonnalmód frissen megszerzi az ÚJ IDŐK. Munkatársai közt a szerkesztő HERCZEG FERENCZEN kívül ott találni a toll, a rajz és eset java reprezentatív. Regény, novella, vers, társadalmi és művészeti cikkek: minden, ami megjelenik hasábjain, az irodalmi finomság jegyében készül. Illusztratív része csupa ötlet, mindig szórakoztató. — Az új évnegyed október 1-én kezdődik.

Előfizetési ára negyedévre 4.— korona.

Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VI., Andrassy-ut 10. sz.

Royal Cabaret
Erzsébet-körút 31. szám.
Telefon 110-22. Telefon 110-22.
Minden éjjel pont éjfél-től hajnalig.
34 elsőrangú ének- és tánc-attrakció
Miss Kathryn, Agi Renetta, Anna Christensen, Pia de Toloma, Ellen Wilff, La Marcelle, Elna Sörensen, French Billwood, Sascha Trost, Ainé Aida, Semmel-trió, Selma Bressendorf, Várdi Adél, Szép Erzsi, Perényi Nuszi, Mezei és Mezei stb. stb. — **Kukó Vincze és zenekara. Bal Mabille.** Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, azontul nincs belépődíj.

Kiváltunk
ZÁLOGBAN
levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Szőnyeg
ujdonság!
5 frt
80 kr.
Kétoldalas nyitott Jacquard-szőnyeg 300/200 cm. nagyságban elpusztíthatatlan minőségben 5 frt 80 kr. árban kapható.
Szőnyeg-udvar
Budapest, Király-utca 32.
(az udvarban)
Alapítástól 1895.

tokaji szamorodni és aszu-boroknak.
Próbarendelésre alkalmas csoportok!
1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló szamorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1901. évi zamatos szamorodni bor; 1 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu; 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 puttonos aszu K 12.70
Ládában: 20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni bor K 36.30
12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 puttonos aszu bor K 40.25
20 palack és pedig: 10 palack 0.7 lit. 1904. évi szamorodni bor és 10 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu bor K 52.25
Hordóban: 60 liter 1908. évi tokaji asztali bor ... 59.40 kor. 60 " 1907. " " pecsénye bor ... 72.60 kor. 60 " 1904. " " szamorodni bor ... 89.10 kor. 60 " 1901. " " szamorodni bor ... 138.60 kor.
A csomagolásért, hordóért és ládaért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasúti állomásig bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Vizonteladók kedvezményben részesülnek.

Nincs jég hiány!
Mert az „ISOLA” palack 36 óráig jég hidegen tartja az italt a legnagyobb kanikulában is minden előkészület nélkül, azaz feltétlenül szükséges, hogy katonatisztek, vadászok, turisták, utazók és a házon kívül tartózkodók „ISOLÁT” vegyenek.
Kapható a következő nagyságban és árakon:
fényes alum. fek. zom. burkolat 3/4 lit. 1/2 lit. 3/4 lit. 1 lit.
" mübör " 7.— 8.— 12.— 14.—
nikel pohár fek. zom. " 7.50 10.— 13.— 16.—
" mübör " 8.50 11.— 14.— 17.—
" bagaria bőr " 9.50 13.— 17.— 19.—
" " nikel " 10.50 15.— 18.— 21.—
Vallszj K 2.50
Börtök 6.— és K 9.50
„ISOLA”
fagyalt és ételtartó, melybe a kész fagyalt és étel behelyezhető és 24 óráig tetés szerint fagyaltot vagy ételt tartatunk anélkül, hogy barmi előkészület kellene hozzá.
Az „ISOLA” fagyalt- vagy ételtartó árak a következők:
Isola ételtartó 1/2 literes és 1 literes
fek. zom. burkolat 16.— 27.—
mübör " 17.— 29.—
bagaria bőr " 19.— 32.—
tisztá nikel " 21.— 34.—
Az „ISOLA” minden előkelő szaktüzeltben úgy a fővárosban, mint a vidéken kapható. Főelárnsito: **Piökl és Hans sport**, háza, VI., Andrassy-ut 13. — **Figyelemztetés!** Orvtenleni „ISOLÁT” kérjünk, mert a mely darabon nem ez a szó „ISOLA” van bele domborítva, azt mint utánzatot utasítsuk vissza.
„ISOLA” prospektust ingyen küldünk.

Heti műsor:

1910. szeptember hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Város- ligeti Színház	Fővárosi Nyári Színház	Uránia
16. Péntek	A hegyek alján	Az arlesi lány	Csittuj szívam	Csákó és kalap	Luxemburg grófia	A muzsikuseány	A kard becsülete	Francia forradalom
17. Szombat	Tannhäuser	Az arlesi lány	A művész felesége	Rozmarin néni	Luxemburg grófia	A muzsikuseány	Hunyadi László	Az Országos Szin- művészeti Akadémia nem tart előadást.
18. Vasárnap	Hoffmann meséi	A vasgyáros	Amor, a pénzügnyök	A milliomos	Fancsos huszárok	A postásfiu és huga	Az erdészeány	—
		Az arlesi lány	A művész felesége	Gavallérok	Luxemburg grófia	A muzsikuseány	Náni	—

FOGAK 3 koronától szájpadias nélkül, győzelmi elavoltás főtőleges, aranykoronák és tartós fogtömések foghuzások érzéstelenítéssel. — Vidékiek 12 óra alatt kielegítettek. Régi hasznavehető fogsort hasznavehetővé alakított.

Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 41.
Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótállás és fájdalom nélküli kezelés, tartós fogtömések 8 korona. Vidékről beküldött műfogak még aznap javítva vissza küldetnek.

Telkek a Hűvösvölgyben

Vízgazdag területen, közúttal a telepen, villamos végállomás közelében előnyös helyzetű telkek mellett, olcsó áron kaphatók. Felvilágosítás nyerhető a Balázs-féle vendéglőben, a villamos végállomásnál. — Azonkívül telkek kaphatók 1 koronától feljebb — énkint a Szilágyi telepen 5 éves lezártára. Vonatközelkedés közvágóhídról. Felvilágosítás nyerhető a Szilágyi telepi vendéglőnél. — Bővebb felvilágosítással a Budapest III. kerületi takarékpénztár Lajos-n. 183. szolgálatában.

NŐK! FÉRFIAK!

A legbiztosabb gyógyulást heveny és idült húgyeső-folyások ellen nyújtják a

KASANTOL-

gyöngyök. — Nőknél fehérhólyag, férfiaknál húgyesőfolyás ellen a leggyorsabb ható szer. — Orvosi ajánlva. — Üvege 3 korona, kizárólag Örkény Hugó gyógyszerésznél. BUDAPEST, Tölgly-ut 28. sz.

IMMUNITAS HYGIENIKUS ÁRUHÁZ
Budapest, IV/2., Kossuth Lajos-utca 14-16.

„SANIN“ (férfi óvszer) a gummi-technika legújabb vívmánya. Feltétlenül biztos és utólagosan finomságú gyártmány egyedüli raktára. Tucatja 6, 8 és 12 korona.

GUMMI- és hálhólyag óvszerek tucatja 2, 4, 6, 8, 10, 16 korona. — Mindenféle betegpótlási cikkek. Szigorú titoktartás.

Képes árjegyzék ingyen.

MENEKÜLNI

tudnának sokan betegségeiktől, de nem tudják mi ennek az útja, módja. — Pedig ma már mindenkinek alkalma van rá, hogy erről a fontos kérdéstről kellekpen tájékozódjék. Intézetünk is nagy áldozatok árán igyekszik az idevargó ismereteket terjeszteni és teljesen

ingyen és bérmentve

minden kötelezettség nélkül mindenkinek megküldi a „Modern Villamos gyógyászmódról“ szóló könyvet, melyből megtanulhatja, miképp lehet sikeresen gyógyítani az általános és nemi ideggyengeséget, szűköszvényt, ischiást, zsabákat, emésztési zavarokat, álmatlanságot, vérszegénységet, mindenféle gyöngeségi állapotokat és legkülönbözőbb női bajokat.

ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő intézet
Budapest, IV., Semmelweis-utca 4., telef. 10/N.
Rendelő órák: hétköznapokon 10-12 és 3-5 óráig
vasár- és ünnepnapokon 11-12 óráig.

Szerv ny egy ingyen könyvre.

1910. szept. 15.
ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. telef. 10/N.
Kérem részemre díjtalanul, portómentesen az zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos Gyógyászmódról“ szóló művet.
Név _____
Cím _____

Nők részére külön női könyv.

NAGYENYED-re Gyümölcsfacsemeték
Alsóféher m. sötányiak, diszozserjék, túlevellék, kertés növények, boggyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok
Európai és amerikai sima és gyökere vesszők. (Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Árjegyzéket kérők és megrendelők szíveskedjenek „A KERT“-re hivatkozni.

Gramofonok
főcsérek és tölcsernélküllek, első-rangu gyártmányok, 30 koronától feljebb. Legújabb felvételi nagy lupla hanglemezek K 2.60 drbja. Szállítás minden irányban utánvét mellett. Kérjen jegyzéket.

GERŐ IGNÁC
Budapest, VIII., Stáhlly-utca 5.

Kérdezze meg házi orvosát

„SZENABELLA“

glicerín-crème folettepapír felől, mely különösen aranyeres betegségnél csodálatos simulékony-sága miatt ajánlatik.

1 doboz ára 2 korona.

Kapható minden jobb papírkereskedésben, drogériában és gyógytárban.

Készíti:
Szénásy Béla

Csász. és kir. udv. szállító
levélpapír-áruháza
Bpest, IV., Ferenciek-tere 9.

A kerékpárvilágot már 30 év óta uraló eredeti angol Helical Premier és The Champion kerékpárokat dupla barátságosapáccsal és szabódufóval, 3 és 5 évi jótállással, minden árfelemelés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron napi 12 és 15 koronás részlete adjuk és kerékpár-alkatrészeket az egész világon létező összes kerékpárkereskedés, külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konzszokot és csészéket őrési forgalmunk következtében mélyen lezárt nagybani eredeti gyári árban szállítunk vidékre is.

LÁNG JAKAB és FIA
kerékpár- és alkatrészes nagykereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41. szám.
Főközlétek: Baross-ter 4., és Budán II., Margit-körút 6. szám.
Díszárjegyzékünk 1000 képpel kerékpár és alkatrészekről ingyen és bérmentve.

BUTOR

készpénzért és részlete, mely kényelmesen áremelkedés nélkül banknál is örleszhető.
Möbutor Kereskedelmi Részvény-Társaság
Budapest, IV., Aranykéz-utca 5 Telefon 71-52.

Biztos siker! NŐK FIGYELMEBE! Biztos siker! Ártalmatlan! Ártalmatlan!
Antiseptikus és hygienikus „Juno-óvszer“ megakadályozza a bő gyermekáldást. Számos orvos által ajánlva. Használati utasítás mellékelve. **Ára 3 korona.** Postai megrendéssel titoktartás mellett esz szolgtatunk. Kapható az egyedüli készítőnél, **BRAUN ERNŐ** „Szent Háromság“ gyógyszerárában Temesvár, Józsefváros 7.

Szegő Lajos
francia és angol
Értesítés! női szabá termelt
1. évi augusztus hó 15-én
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz. a. nyitotta meg.

Korszakalkotó találmány!
Sérvben szenvedők különös figyelmét felhívom
cs. és kir. szab. pneumatikus pelettával ellátott sérvkötőimre. Ezek az egyedüli kötelek, melyek teljesen fájdalom nélkül viselhetők, mert a pneumatikus peletta a leg erősebb rugó nyomását is erőteljesen lecsi és a legrégibb és a legnagyobb sérvet is fájdalomtalanul és teljes biztonsággal visszatartja. Ezernyi elismerőlevél a legelőkelőbb orvosoktól és tanároktól. Képes árjegyzéket ingy. és bérment. küld:
KELETI J. cs. és kir. szab. sérvkötők gyára
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.
Alapítva 1878. Telefon 13-76.

Most jelent meg!
JOGI PÁRBESZÉDEK AZ OBSTRUKCIÓRÓL
IRTA: SCHWARZ GUSZTÁV DR
EGYETEMI NY. RENDES TANÁR.

„Meg van-e engedve az obstrukció és ha nincs, mi az elnyomására való törvényes eljárás.“
Ezt az égetően fontos kérdést világítja meg tökéletes tudással a szerző jelen munkájában.

A FÜZET ÁRA 1 KORONA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Gummi-halólyag óvszer

Nakira

törv. védett, valódi indiai para-
gummi férfikülönlegesség tu-
czatja 12.— korona. 3 tuczatnál
20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb.
VII., RÁKÓCZI-UT 32.
A Rókussal szemben.

Uterus-sprai

tuczatonként 2, 4, 6, 8,
10, 12, 14 K. 3 tuczatnál
20% engedmény.

feltétlen megbiz-
ható női feckendő
különlegesség 14
korona.

Pessar-Ocl.

orvosilag rendelve
3, 5, 6, 8, 11 kor.
darabja. 3 darabnál
20% engedmény.

BIDET 10, 16, 20, 24 K.
VII., RÁKÓCZI-UT 32.
A Rókussal szemben.

Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával
ingyen bérmentve és discrétan küldünk,
MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR
PONTOS CZIMRE ÉS A VÖRÖS KERESZTRE ÜGYELJÜNK.

35.000 bor- és gyümölcs-sajtó
20.000 gyümölcs- és szőlőzúzó
300 hydraulikus sajtó

bor, gyümölcs és ipari czélokra stb.

került ki a Mayfarth-féle gyárakból.

Az 1909-iki évben készült

2500 sajtó. 1200 zúzó.

Csattanós bizonyítéka ezen gyártmányok föltűnő jóságának.

Tessék bizalommal fordulni

MAYFARTH PH. és TÁRSA

mezőgazdasági és ipari gépgyárhoz

Bécs, II., Taborstrasse 71.

Kitüntetve több mint 60 arany és ezüst stb. éremmel.
Képviselek és vizontelárusítók keresztetnek.
Kimerítő képes árjegyzékek ingyen.
Tessék mindig a Mayfarth cég nevére ügyelni.

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság

(Allgemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

AMSTERDAM.

Hagyorossági igazgatóság: **BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 1. szám.**

Legolcsóbb díjak.

Az 1909-ik év végén a biztosítások összege **358 millió** koronát meghaladja.

A tartalékok összege: **107 millió 216.324 korona 96 fillér.**

Eddigi kifizetések: **96 millió 370.016 korona 33 fillér.**

Az intézet saját palotája:

Budapesten, Calvin-tér, Baross-utca 1., Üllői-ut 2-4. sz.

Sneidig egyenruhák

legjutányosabban

Blum Sándor

elsőrangú egyenruházati intézetében ::
Budapest, IV. Váci-utca 15

Jakab Ödön könyvei.

Költői művei:

Nyár. Költemények. Diszkó-
tésben 4.—
Hangok az ifjúságból. Költe-
mények. Diszkótesben 5.60
Süldgyi és Hajmási. Költői
beszély 4 énekben. Neogrady
Antal művészi rajzaival.
Diszkótesben 3.60
Argirus. Tündérmese 4 ének-
ben. Nyolcz fénynyomatu
képpel és számos szöveg-
képpel. Diszkótesben 10.—
Pástorizások. Versgyűjtemény.
Pompás diszkótesben 4.—
Róza. Költemények. Neogrady
Antal képeivel. Disz. bór-
kótesben 4.—

Próza munkái:

Éret. 14 elbeszélés egy kötet-
ben 2.—
A két impostor. Elbeszélés
gyermeknek. Neogrady
Antal rajzaival. Szines disz-
kótesben 4.—
Falu. Elbeszélések Kimnach
László rajzaival. Szines disz-
kótesben 5.60
Komédiák. Elbeszélések gyű-
jteménye. Tull Odon művészi
rajzaival. Pompás diszkó-
tesben 5.60
Pihenő. Elbeszélések.
Neogrady Antal rajzaival.
Szines diszkótesben 5.60
A jövővények. Dráma 3 felvö-
násban. Kötve 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereske-
dése (Wodianer F. és Fiai)
r.-t.-nál, Budapest, VI. ker.
Andrássy-ut 21. sz. és minden
könyvkereskedésben.

Anyuskám!

Tudod-e hol kapsz
mesés AMERIKAI
cipőt? — Nézd meg
az én cipőmet és
vegyél a

Teddy Shoe Companynál
Budapest, Múzeum-körut 27.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Alapította Szerkeszti
GYULAI PÁL HEINRICH GÜSZTÁV

Egy-egy szám 1558 Minden füzet
ára 20 fillér. szám külön kapható.

Legújabbban megjelent füzetek:

- 1537—1538. San Pantaleone és egyéb novellák. Irtá
D'Annunzio Gabriele. Fordította Balla Ignác.
Ára 40 fillér.
- 1539—1540. Heine dalaiából. Fordította Szász Béla.
Ára 40 fillér.
- 1541—1543. Pulszky Ferencz. Irtá Concha Győző.
Ára 60 fillér.
- 1544—1553. Szibill története. Regény. Irtá Feuillet Oktáv.
Fordította Concha Győző. 2 kiadás. Ára 2 korona.
- 1554—1558. Szerb költőkől. Fordította Szász István.
Ára 1 korona.

A gyűjtemény teljes jegyzékét a kiadó kívápra
ingyen és bérmentve küldi.

Kiadja a

FRANKLIN-TÁRSULAT.

Kapható:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részv. társ.-nál
Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

ÉVŐESZKÖZÖK

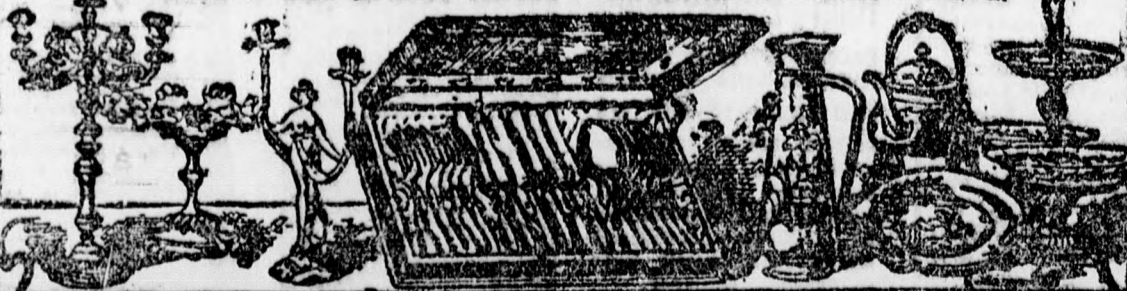
EZÜSTBŐL és ALPACCA EZÜSTBŐL

DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK

A LEGELŐNYÖSEBEN

POLGÁR KÁLMÁN EK SZERTELEPÉN

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEJYZÉK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C.

Falusi árva, III. polgárit végzett, barna leány, kelénye és 16.000 korona hozományával férjhez menne, csakis falusi tanítóhoz vagy más hivatalnokhoz. — Csakis teljes című levelekre válaszolok. — Leveleket „Boldogság” jellegre a kiadóhivatal továbbítja.

Olcsó butoreladás! a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig szeptember hó végéig minden elfogadható árban eladó. Patyi Kálmán Lőrincz, Budapest, Rákóczi-ut 19, Urania színház mellett.

Kiadó 1-2-3 szobás lakások meléki helyiségekkel, modern épületben, november 1-re. Jó levegő, gyönyörű kilátás a budai hegyekre. Ugyanott műhelynek vagy üzletnek alkalmas sőt-térrel helyiség is kiadó. Bővebbet a pallernál vagy H. Logody u. 102. alagutnál, IV., Korona herceg-utca 3. szám alatti bankban. Telefon 129—83. 29390

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 **Barta József** konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.—; sóskében K 7.— **Barta József** konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírói (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépírású magyari és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépekre, beiratkozhatni naponta. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeiket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18—09. **GLOGOWSKY és TÁRSA,** Andrassy-ut, 12. és Revay-utca 6. szám. 29644

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron Budapesti pénzszekrénygyár, Rákos-u. 4/h.

Vérpiros görögdiényének száza 14 től 20 koronáig ananász, turkesztán, Tiszagyöngye mázsája 16.—, paradicsom 12.—, alma, körtének 16—30, Fejeskáposztának száza 16 K, tölthető paprikának 70 fillér, 5 kg-ént bármelyikből 1.40, saszella muskotály szőlőből 3.20. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Csemegeszőlő saszella, muskotály postakosaranként 3 koronáért, mázsánként 48.—, paradicsomnak 12.—, ananász kajszinbarack lekvárnak kilóját 2.60. Császárkörte és csemegéalma postakosaranként 2.40. — Gyümölcskivitel Csongrádról.

Hurutos bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka, melyet peremetefülből készít Réthy Béla gyógyszerész Békéscsabán. Gyógyszertárban kapható.

Diszkert-kedvelők kérjenek árjegyzéket az **Első magyar diszfenyfaiskolától.** Tulajdonosa **Copony Ede** Körmenen. 120 fajta fülelvélű fák, lombfák, sorfák, díszeszerkények kaphatók. 5977

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca R. 46.

Veres áfonya befőtt, szépségi, 5 kilós postakosár K 7. **Barta József** konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Részletfizetésre függő lámpák, porcellán-szervizek. Kérésre árlap ingyen. Ivánkovits Károly Szeged. 5973

Veres áfonya befőzésre 5 kilós postakosár 5 kor. Rizikesalátá-gomba 5 kilós hordó 6 koronáért Meleghy Aladár Kassa. 5975

„Gyógyszertár” személyjogi 7-8 ezer kor. forgalmu, betegségem miatt a forgalom kétszereséért eladó. Ház elhelyezése. Szamos-Krassó, Jörös gyógyszerész. 5972

Kitünő zongorista felsőbb éves orvostanhallgató haladók és kezdők tanítását elvállalja. Szíves meghívást T. H. Rottenbiller-utca 1. II/4. címre kér. 5974.

Természeredményei ha Zehetmayr művelési módszerével lényeges vetőmag megtakarítás mellett fokozni óhajtja, úgy kérem **Szűcs Ödön** Budapest, Nagymező-utca 66. szám alatti céghez fordulni, mely ismertetéssel és a szükséges gépekre vonatkozó legolcsóbb árjával felszólításra ingyen szolgál. 29363

Zenekedvelőknek ingyen és bérmentve küldi most megjelent **képes főárjegyzéket** az összes hangszeréről **Marnitz Frigyes** műhangszerkészítő **BUDAPEST,** VIII./ József-körút 37-39. Óriási raktár gramofon és lemezekben. **Kérjen külön árjegyzéket**

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál **BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.** Telefon: 62—80. Alapított 1886-ban.

Saját gyártmányú fűthető fürdőkádak körmelegítő kályhával

hullám-űlő-fotel és gyermek-kádak, valamint az e szakmába való higiénikus cikkek, jég-szekrények, szold és modern kivitelben, nagy választékban jutányos áron.

WOLLNER M. H. Epest, V., Arany János-utca 22a. (Bálvány-u. sarok) Telefon 36-63. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Zálogcédulákat vesznek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő **BUDAPEST,** Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27563

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépírás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatótt szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította **Markovics Iván 1863-ban.** Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-ter 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógép-cégektől s más hirdető-síntek utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64—68. Beiratások egész napon át.

+ Soványság +

Az egyedüli eredménytől kísérő háziaszer s. dr. **William Hartley** tanár amerikai erőtap-pora. Soványság tartós, szép telet tesztumokat nyerne. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Verszegénység, gyengesség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen társzer. Kintutvetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: **Balázs Mór E.** Budapest, VII., István-ut 11, II/1. Telefon 156—80.

30 koronáért készülnek saját műhelyemben mértek után remek szabásban, finom kivitelben divatos **fűthetőnyők** vagy fűthető finom **szővetekből.** Liszt Sándor főfűthetőmester Budapest, Erzsébet-körút 1. sz. 1. em. Vidékre postátintásként bérmentve, helyben szabásmunka kiváratra házhoz küldöm. 28592

Vetőgépszükségletét mielőtt fedezné, kérem forduljon a világhírű „**Kincsem**” tolórendszerű vetőgépek kizárólagos képviselőéhez **Szűcs Ödön,** Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz. a. céghez. Felszólításra ingyen küld árjegyzéket előnyös ajánlattal. 29303

Arverési hirdmény. 1910. szeptember 16-án délután 3 órakor **Bákóczi-ut 20.** alatti raktár helyiségekben (Bejárát a Dohány-utca felől) különféle bizományi és beraktározási ügyletekből eredő tárgyak nyilvános árverésen kir. közjegyző jelenlétében el fognak adni. **Mellinger Lipót** szállító. 29428

Sas szálloda Budapest, IV., Sarkantyus-utca 12. Szobák mindenkor jutányosan kaphatók.

SZÜLŐK!

Iskolákról, nevelő-intézetekről (bel- és külföldiekéről) felvilágosítást ad, iskolai beiratásokat, nevelőintézetben, vagy családoknál el-látásra való elhelyezéseket ellát. Mindennemű tanügyet elintéz. **Magyar Tanügyi Intézet** Budapest, VII., Rottenbiller-u. 5/a. Leányból kitünő gazdaszónyit nevel a minisztertanács engedélyezett női gazdasági, háztartási ipari és kereskedelmi iskola hat éremt végzett leányokat már felvevő. Az iskola internátussal kapcsolatos. Tanítás kezdete október hó 1-én. Felvilágosítást az iskoláról kizárólag a **Magyar Tanügyi Intézet** ad. Budapest, VII., Rottenbiller utca 5/a.

Magy. kir. szabadtám. **jégszekrények** (nagy jégmegtakarítás) minden nagyságban. Fűrdőkádak szabadtámított fűtessel kaphatók **WIESEL ADOLF NÁL** Váci-körút 47/a. (Fedmanozky-utca sarok.) Telefon 91—20.

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalón Budapest, Ferencsik-ter 3 télemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. — Telefon 82—13. 28589

Zálogcédulát, Brillantot, gyöngyöt, ékszeri, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz, osontárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek **Kertész ékszerész és régiségkereskedő Király-u. 85.** — Telefon 95—48. — Meghívásra jövök.

Csemegeszőlőt, legnemesebb fajokban muskotályal 5 kilót 2 1/2 koronáért, őszibarackot 3, vékonyhéjú diót 2 1/2, almát, körtét, szilvát, birsot 2 koronáért szállít **Müller J.** szőlőbirtokos Kiskunhalas.

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár. Az erre vonatkozó pontos utasítást, a melyért sok ezer hálaírat beérkezett, titoktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyel ellenében **Frau A. Kampa, Berlin S. W. 247.** Lindenstrasse 51 28694

Zálogcédulákat vesznek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. 736

SCHILLER ISZIDOR ékszerkereskedő **Budapest,** Sip-utca 8. sz.

„Hungária” beszélő-gépek tölcsernéklükiek is kizárólag eredeti első-rangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

VALÓDI FRANCZIA GUMMI ÉS HALHÓLYAGOK tesztje 1, 2, 3, 10 Kr. 3 db. legfinomabb mintájú **STERYL** kényven védett legfinomabb GUMMI-KÜLÖNLEGESSÉG csak czegezzel kapható **NEUMAYER LIPÓT** BUDAPEST, VI. VACZI-KÖRÚT 3. SZ. AUERFÉNYHÁZ.

BUTOR készpénzért vagy részletre minden kamat nélkül legolcsóbban. — Óriási választék politurros butorokban **Nagy Imrénél** Budapest, VI. Váci-körút 9. feljárt Szereosen-utca 1. Kis képes modern, teljesen új album ingyen. Nagy album 50 fillér.

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszomángygyár rész-társ. Nagymező-utca R. 46.

KWIZDA-FÉLE FLUID

Rég bevált aromatis beczésműködés és inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, herékparók, vadászok és lovasok által sikerrel használva elő-és utóápolásra nagyobb tarak után. **Egész üveg ára K 2.— Fél üveg ára K 1.20** **Kwizda-féle Fluid** Valódián kapható a gyógyszerárakban. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 19., Andrassy-ut 26.

Baccarat Ő felsége Nemrég hagyta el a sajtót **Szomaházy István** szerkesztésében megjelenő **Aktuális Könyvtár** legújabb kötete. Szerzője **Palásthy Marcell** lebilincselő mese keretében egy játékos izgató tragédiáját rajzolja meg. Ezt a könyvet mindenkinek el kell olvasnia, különösen mostan, mikor a baccaratjátéknak annyi sok tragédián lett az okozója. A pompásan kiállított vas-könyv ára 2 K. Kapható minden könyvkereskedésben és vasutállomáson. Az ország előleges beküldésénél (bármelyekben is) portómentesen küldi az **Aktuális Könyvtár** kiadóhivatala Budapest, 27. Veres Pálné-utca 16. sz.